



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

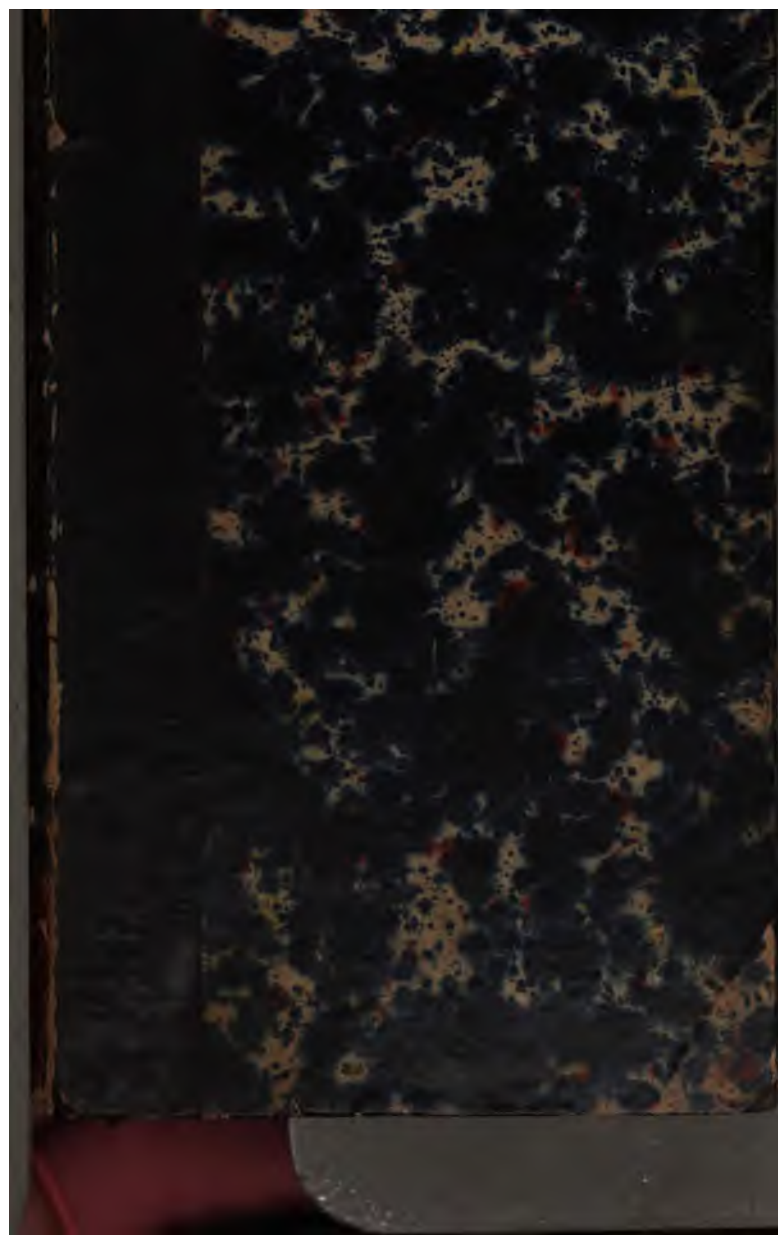
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

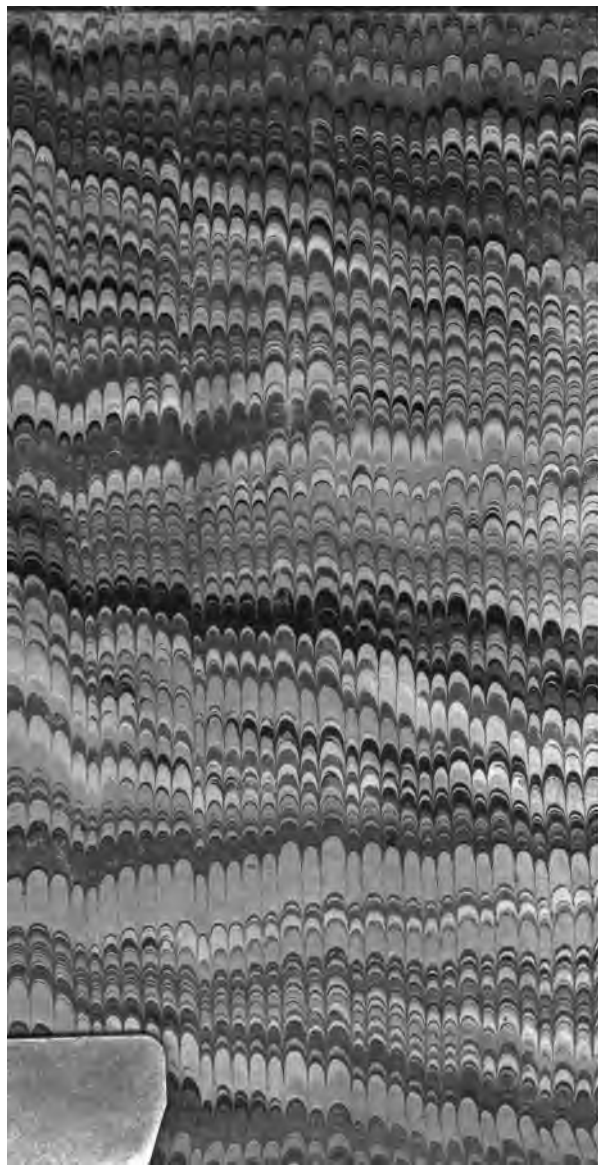
We also ask that you:

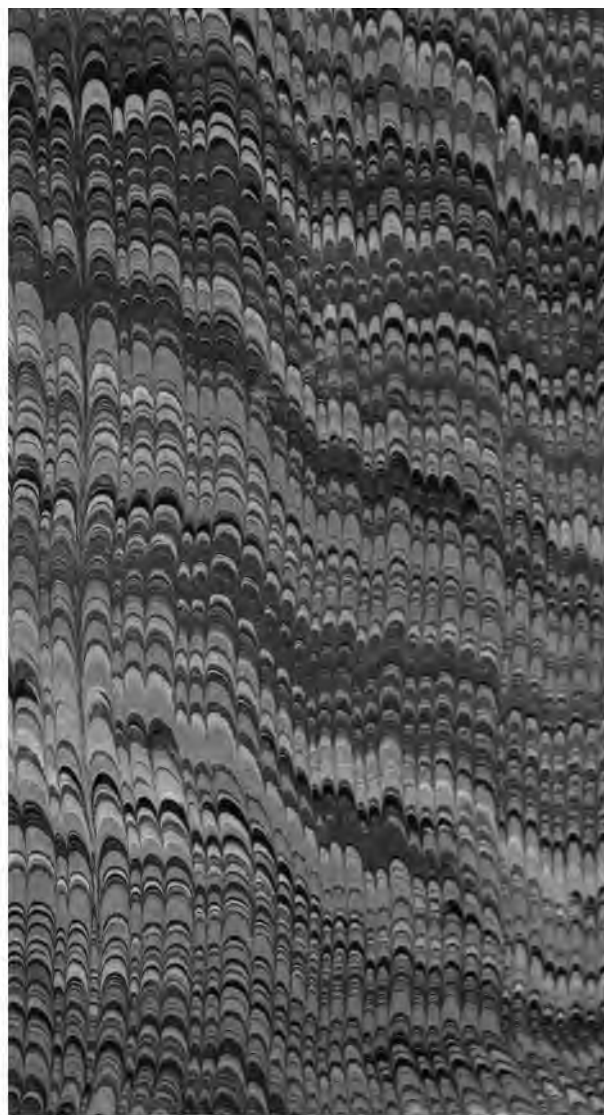
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

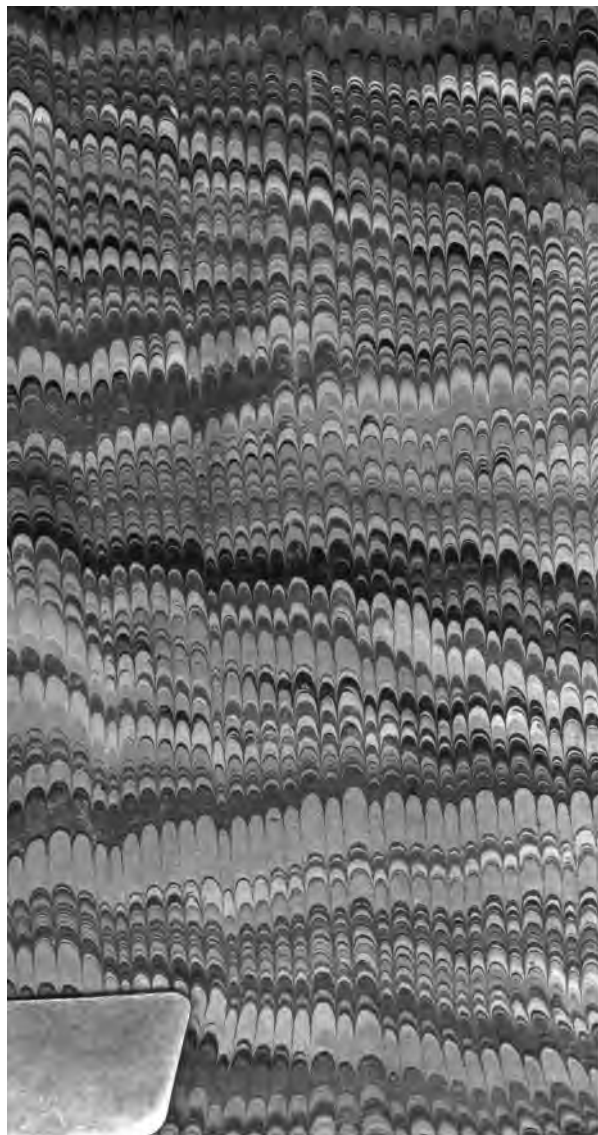
About Google Book Search

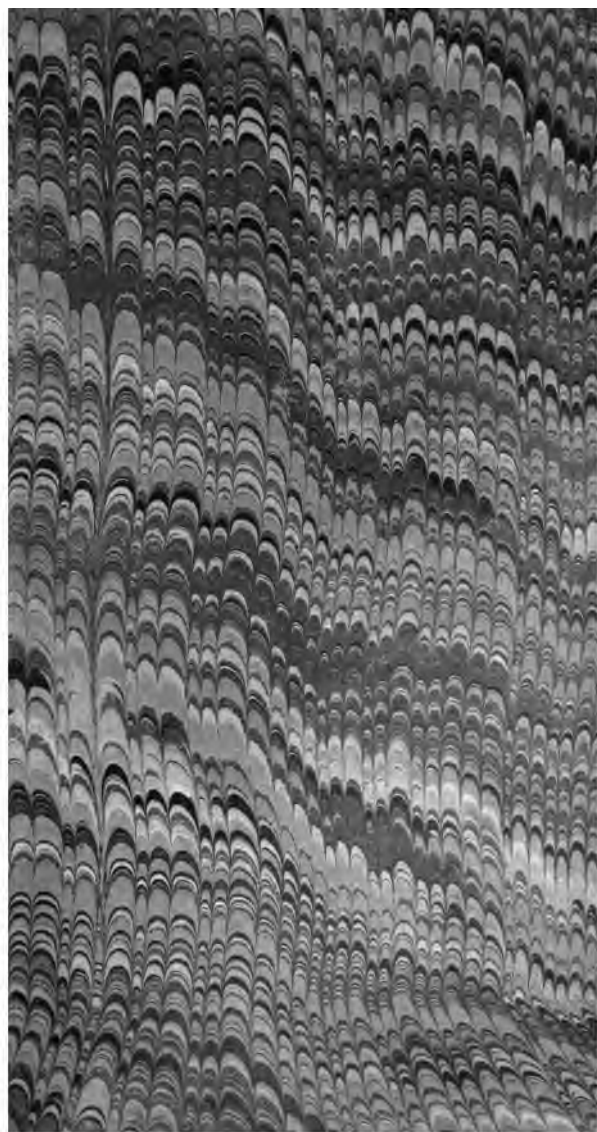
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

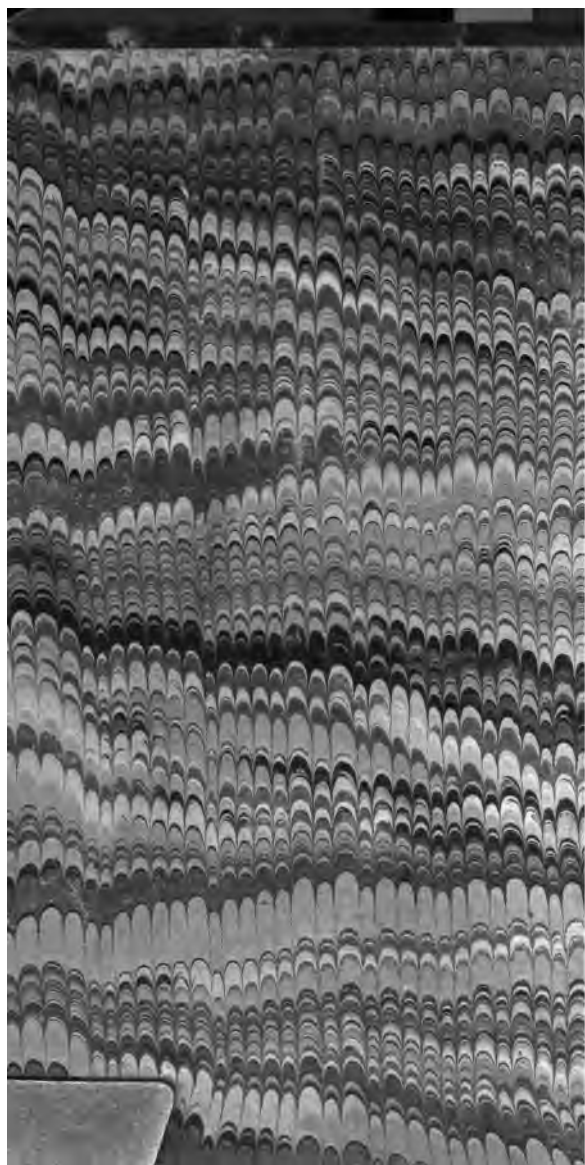




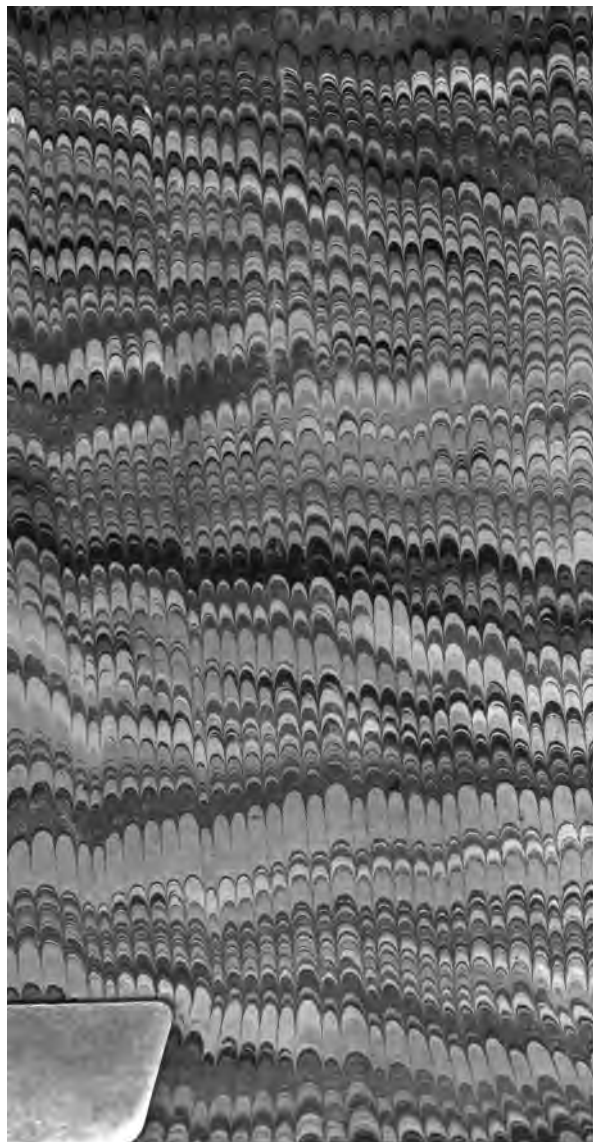


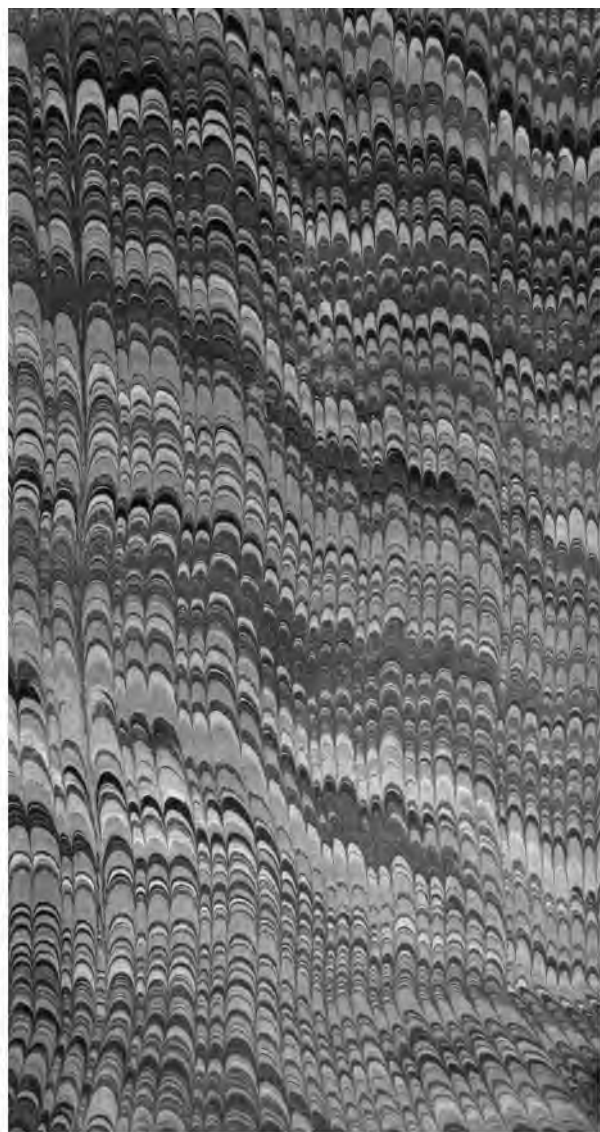


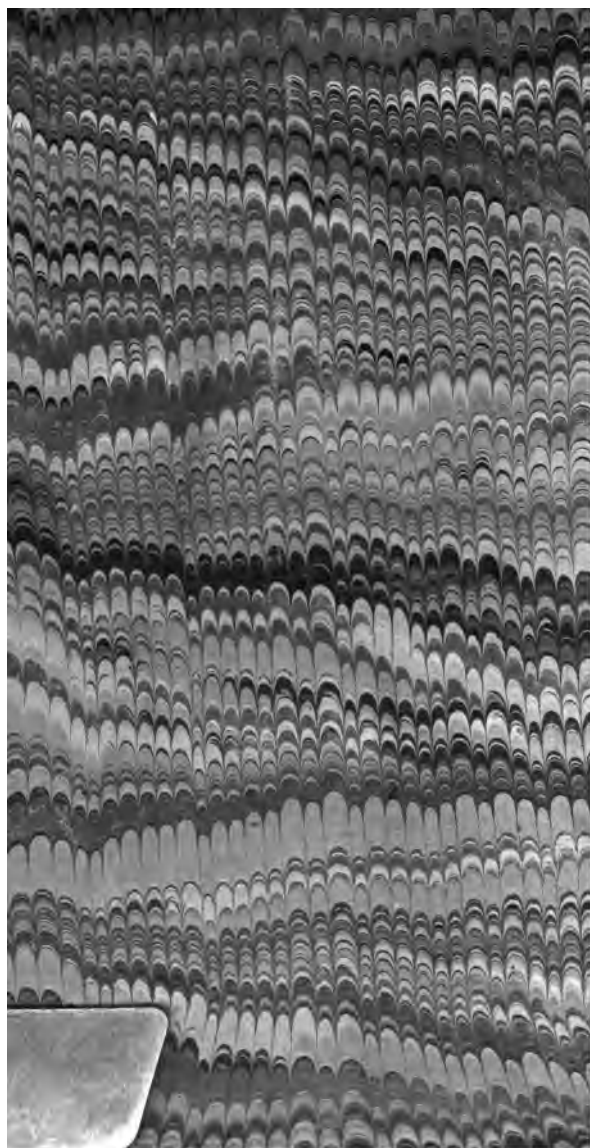




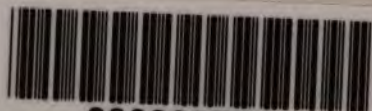






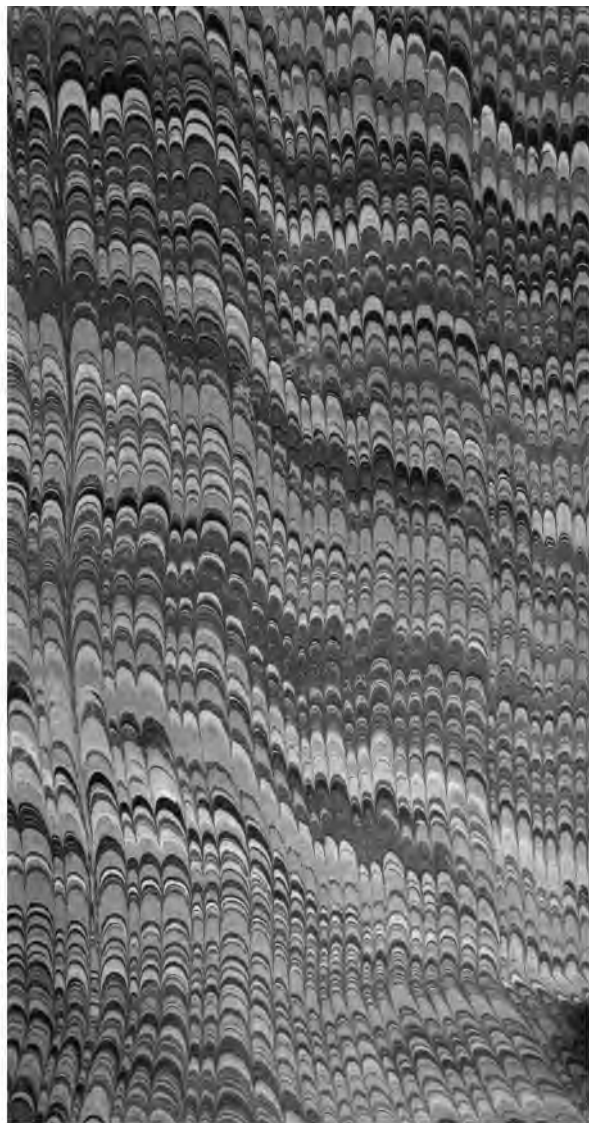






600029776.

240. g. 15



7/

—

1



24







[REDACTED]

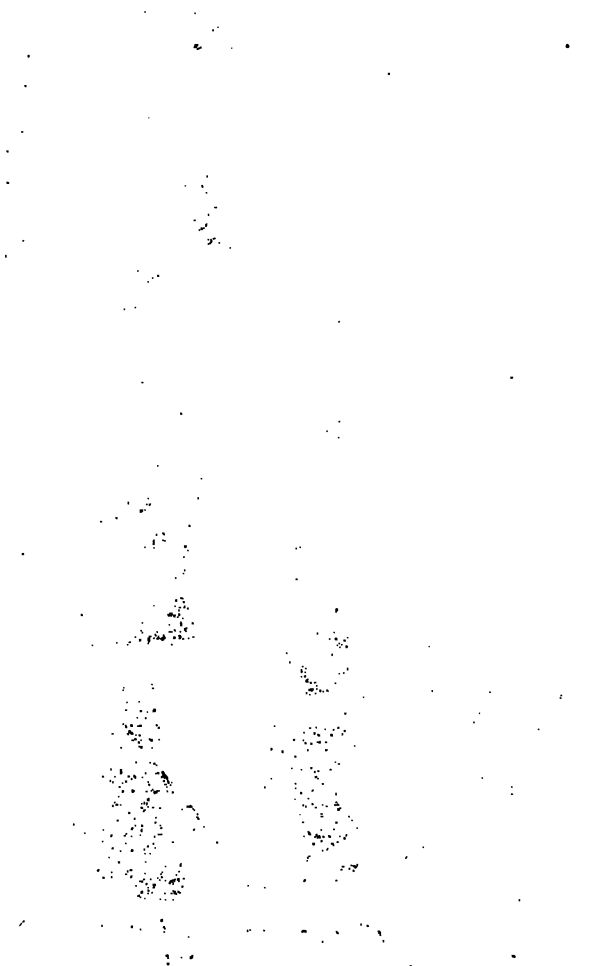
(S)







alterus S.R.I. Comes de Leslie Cæsareus a
Portam Ottomanicam Orator . F.



CÆSAREA LEGATIO,

Q U A M

Mandante Augustissimo Rom: IMPERATORE

LEOPOLDO I.

Ad Portam Ottomannicam suscepit, perfecitq;

EXCELLENTISSIMVS DOMINVS, DOMINVS

WALTERUS S.R.I.

COMES DE LESLIE,

Dominus Pettovij, & Neostadij ad

Mettoviam: Sac: Cæs: Majestatis à Consiliis in-
timis, & Aulæ Bellicis, Campi Marefchallus,
& Confiniorum Sclavoniæ, & Petri-
niæ Generalis.

Succinctâ narratione exposita,

Atque

ILLVSTRISSIMO DOMINO, DOMINO

JACOBO S.R.I. COMI-

TI DE LESLIE,

Domino Pettovij, & Neostadii ad

Mettoviam: Sac: Cæs: Majestatis Camerario, &

Pedestris Regiminis Colonello, Excellentissimi Ora-
toris Nepoti

In perennem Laudatissimi Patris memoriam dicata

A. Reverendo Patre Paulo Tafferner, Societatis

Jesu. itineris comite, & Excellentissimi Oratoris

Capellano.

Cum facultate Superiorum.

VIENNÆ AVSTRIÆ,

Impensis LEONHARDI CHRISTOPHORI LOCHNER

ANNO M. DC. LXXII.

240. 9. 15.



ILLUSTRISSIMO DOMI-
NO, DOMINO


JACOBO,

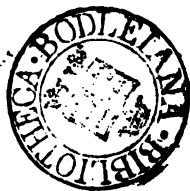
Sacri Romani Imperii

COMITI

DE LESLIE,

Domino Pettouij & Neostadij
ad Mettovicam Sac. Cæs. Majest. Ca-
merario, & Pedestris Regiminis,
COLONELLO, &c.
Felicitatem.

 On panegyrim Illustris-
sima Familia Tue, ejus-
que virtutum & enco-
miorum coronam, quâ non uni
regno Scotia, verum orbi uni-
):(2 verso



—

ILLUSTRISSIMO DOMI-
NO, DOMINO


JACOBO,

Sacri Romani Imperii

COMITI

DE LESLIE,

Domino Pettouij & Neostadij
ad Mettoviam Sac. Cæs. Majest. Ca-
merario, & Pedestris Regiminis,
COLONELLO, &c.
Felicitem.

 On panegyrim Illustris-
sima Familia Tue, ejus-
que virtutum & enco-
miorum coronam, quâ non uni
regno Scotia, verum orbi uni-
):(2 verso

DEDICATIO.

verso pridem illuxit itinerari
isto complecti conctor Illustris
sime Domine Comes. August.
nimium ad hanc mihi supelle:
foret. In condignam ejus lau
dem desudarunt liberioribus, &
publicis non calamis, sed typis
non foliis, sed voluminibus cum
Florimundo Raymundo Causi
nus, Sanderus, Georgius Bucha
nanus & complures alij; non i
Joannis Lestei Rosiensis Episcopi
soliis constantem in Reginam
Mariam ad extremum vite fi
delitatem effusi, verum in totius
Nobilis prosapia rararum commen
dationem sæpe procurrentes. Scri
ptu

DEDICATIO.

ptionis mea scopus fuit pro debito meo, & candidi affectus obligatione mortuum eum Tibi hisce lineis, hoc est, genuinis lineamentis ob oculos reddere, quem vivum semper in pectore, nunquam intermoriturum in animo, hereditariarum virtutum expressione ossibus ipsis medullis insculptum geris. O qualem virum quantumque! Illum profectò quem Orientis, & Occidentis summa Imperia nuper suspexerunt; quem in togâ Cæsares ab arcanis Consiliarium; in Sago campi-Mareschallum, Praesidiorumque regni Sclavonia, &

DEDICATIO.

verso pridem illuxit itinerari
isto complecti connitor Illustri-
sime Domine Comes. Angust-
nimum ad hanc mihi supelle-
foret. In condignam ejus lau-
dem desudarunt liberioribus, &
publicis non calamis, sed typi
non foliis, sed voluminibus cui
Florimundo Raymundo Caus-
nus, Sanderus, Georgius Bucha-
nanus & complures alij; non
Joannis Lestei Rosiensis Episcopi
soli constantem in Reginam
Mariam ad extremum vite
delitatem effusi, verum in totius
Nobilis prosapia rararam commen-
dationem saepe procurentes. Scri-
ptu

DEDICATIO.

ptionis mea scopus fuit pro debito meo, & candidi affectus obligatione mortuum cum Tibi hisce lineis, hoc est, genuinis lineamentis ob oculos reddere, quem vivum semper in pectore, nunquam intermoriturum in animo, hereditariarum virtutum expressione ossibus ipsis medullis insculptum geris. O qualem virum quantumque! Illum profecto quem Orientis, & Occidentis summa Imperia nuper suspexerunt; quem in togâ Cæsares ab arcanis Consiliarium; in Sago campi-Mareschallum, Præsidiiorumque regni Sclavonia, &

D E D I C A T I O.

annexarum partium Genera-
lem delegerunt : Virum Vellere
dignum aureo : dignum qui au-
thoritate, & regia planè magni-
ficientiâ Imperatorum firmaret
pacta, stabiliret pacem, vota a-
dunaret : Compendio dicam :
Virum profapiâ Tibi congene-
rem, agnomine parem, virtute
& sanguine domesticum Illu-
strissimum VValterum Sac. Rom.
Imperii Comitem de Leslie, Pa-
truum tuum memoriâ omnis po-
steritatis celebrandum Heroem
Excellentissimum.

Et quânam id ratione confi-
ciam? Succinctâ nimirum rela-
tione

DEDICATIO.

*atione itineris Byzantini. Complectitur hac veram, & à con-
dignis tanto Oratori virtutibus
absolutam, adque ad vestri no-
minis perennem gloriam secula
perduraturam heroæ vitæ ratio-
nem: opportunam, quæ cursum
vitæ Tibi posthac dirigat; quæ
doceat animi sensa quo passu fi-
gere, & firmare; quantumq; ne-
xus Zona tuæ gentilitiæ, ad Dei,
Cæsaris, sanguinisq; tui mayo-
rem gloriam laxari, aut stringi,
virtute & prudentiâ, Arte &
Marte valeat, ac debeat.*

*Fidem ille quam semel, inde cæ-
lo debitâ à Catholicis parentibus,*

):(4

quod

DEDICATIO.

quod mirandum fuerat inter medios à vera Religione deviantis Patria errores editus altè animo imbiberat; hinc humano, eoque militari sacramento obstrictus Serenissima Domui Austriacæ spononderat; inviolatam Deo & Cesari servavit semper. Nunquam vitæ, nunquam sanguini pepercit, quò eandem utrique intaminatam servaret. Fidelitas, & syncerus in utrumq; affectus prodigum sui, fortunarumque planè fecerunt: dum omnia unde profluxerant gratiarum flumina in suos fontes refluerè vellet, & satageret.

Or-

DEDICATIO.

Orthodoxæ mysteria Religionis, atq; imprimis Eucharistici Numinis Majestatem ita hoc præsertim itinere cupidissimè complexus fuit; ut identidem in solatium animæ vitæ panem usurpando veneratus Illustrissima toti Legationis Societati palmam præripuerit: Quippe à die denominationis suæ in Oratorem, Cæsareum ad diem quâ tanti nominis claritatem posuit; quin- quies; & totidem vicibus cùm, redux gravius decumberet eâ dapē calesti est refectus. Sacrum Conscientiæ tribunal cum ea devotionis teneritudine adibat;
):(5 ut

DEDICATIO.

ut semel iterumq^{ue}, inter lachrymas contriti cordis, conscientia arbitri religiosas manus iterato exoscularetur: quod equidem in viro militari, dignitate eminenti, annis maturo, officiorum primi nominis Excellentissimo dignum accuratâ observatione factum censeretur debuit; dignum ad imitationem sanguinis nobilioris ad seram posteritatem commendari. Cum bimestri ante obitum ad divine voluntatis conformitatem à Confessario animaretur; fixis in Patrem oculis, & cancellatis in affectum teneriorem manibus, illud reposuit,

DEDICATIO.

fuit, Deo vivere, & mori desidero. Nempe hoc illud est quod Mediolanensis Episcopus moriens intendebat, cum vita inducias enixius alii pro illo deposcerent: Non sic vixi, ut me pudeat inter vivos vivere: sed nec mori timeo, quia bonum dominum habemus. Hoc erat illud profectò, quod communi inter epulas adagio usurpabat Comes Lesiens. Vivere diu sanitate comite exopto: certè sciens quòd sanus vivat, qui mori non timet; diu vivat, qui Deo conjunctus moritur.

Congenerem Religioni Pietatem

DEDICATIO.

tem Illustrissima spectavit Legatio, & coluit; spectarunt Judai, & Mahometani, & obstupuerunt. In Sacris privatis, i decantatis singulis flexo semper poplite, divinis intentus, aut e corona Mariana, aut in precum libello deliciabatur Quandoque antemeridiano nosatur devotionum exercitio, su occasum solis, in vesperarum psalmodiâ, aut Lauretanæ Matris encomiorum concentu non absimili corporis situ, cuius animi in Deum, ac divina existeret palam contestabatur Non exaggero comem, & humanam

DEDICATIO.

*nam erga pares affabilitatem,
erga majores observantiam, er-
ga inferiores paternam curam;
non fidem conjugalem, quâ ca-
eterarum sexus mollioris, non
solum alloquium, sed & conspe-
ctum in decursu toto itineris de-
vitabat.*

*Quid virtutum eximia deco-
ra reliqua insequor? Num in
oblivionem ire poterunt orna-
menta Munificentia, & Ma-
gnificentia Patruï tui Illustris-
sime Comes, quibus omnes, ab-
sit verbo invidia, ad Portam
Ottomannicam aliquando Le-
gatos supergressus est, siue isthâc
di-*

DEDICATIO.

sereno quo soles vultu excipe.
 Interitura nequaquam ejus
 memoria evanescet, si penes
 Te Tuosque conservabitur.
 Nuda est, & absque fūco nar-
 ratio: ita veritas vestiri amat.
 Precibus multorum extorta,
 nihil prius habuit, quam se im-
 pendere Veritati, & favere vo-
 tis Excellentissimum tuum Pa-
 truum amantium. Dabam
 Vienna Austria. Cal. Junij
 1668.

Honori Tuo
 Moria Capson
 Honium presbury deditissimus
 Augustum Gieselerus
 P.T.
 rigonium Grom
 PARSE
 utrumque vel Alba Graeca
 Britis/Flavimburg
 ea offer
 inum Raab Mile



PARS I.

*Orator Cæsareus Viennâ
discedit.*



Ecceverat Majestas Cæsarea Augustissimi LEOPOLDI Primi Legationem ad Portam Ottomanicam : ut initum à Majoribus cum ejus Imperij Sultano foedus , & per nuperos motus nonnihil concussum , bono Reipublicæ Christianæ repararet. Placuit sumptuosiore cum apparatu expeditionem susceptam exequi : quòd initia regnantium utrinque , & maximè abhinc summarum rerum expectatio suaderent potentiam domesticam auctoritate prætensâ foris comprobare. Delectus in arduam hanc juxtâ , ac illustrem provinciam Orator fuit Excellentissimus Comes Gualterus De Leslie : Heros domini , militiæque clarus : fide in Serenissimam Domum Austriacam , ac meritis in Republicam Orthodoxam eximius : Sapientiâ &

A

agen-

2 *Discessus Viennæ Adrianopolim.*

agendi dexteritate præstans : animi quâ magnitudine , quâ in omnes liberalitate peritissimus. Hic obeundi muneris instantem cessitatem Augustissimo sibi nutu imperat ubi intellexit , prius nihil agendum centi quàm tanto oneri auspiciu de cœlo precibus & secundos inde favores in cœpta felicissimè promovenda vocare. Quò itaque efficax causæ magnitudini, votisque populi Christi postea responderet, incunte Majo in tem Domus Professæ Societatis Jesu reconcili sibi per Confessionem Deo , Eucharistic panem in longi itineris solatium , ac ro operum suscepit ; multa per inflammata d deria , & ardentius conceptas preces expi tioni opportunissima comprecatus.

Per idem tempus à Catholico Rege ex spānia vellus aureum allatum fuerat , quo l cior Jasone Cæsareus Orator , antequam p fecturus solveret , fausto omine vel exequu grandia jam intelligeretur , vel futuri even ndicia caperet in portu. Ad suscipienda B gundici Ordinis insignia pridie Nonas M inodo , quem adscribimus , processum fuit

Horâ , ante meridiem decimâ in peniti Cæsareæ aulæ sacrario ad Solemnitatem V Principes convenerant. Aderant & reg Sodalitii conscripti Proceres aureo per or

nem vellere insigniti, Ara pro tempore ad celebritatem comparata ab aperto Missali Evangelium, quod eo die prælegebatur, exhibebat. Ex adverso instrata mensa deferebat vellus adornando Equiti præparatum. Tum Cæsarem à conclavi adventantem longo ordine comitata nobilior aula præivit. Mareſchallus Henricus Wilhemus S. R. I. Comes à Stahrnberg Augusto nudatum de more ensem præferens Cæsaris lateri, mox assidentis à throno eminenti, & basilicè instrato, adstitit. Ut acquieverat Imperator, loquendi primas potestate factâ occupavit aulæ Cæsareæ Secretarius Joannes Christophorus Jung, nonnulla ex mente Serenissimi Hispaniarum Regis in commendationem meritorum absentis tum Excellentissimi Comitissæ Leslei meditatio præfatus. Exinde jussu Cæsaris bulla aurea Burgundico loquens idiomate, creandi equitis facultatem conferens, prælecta est. Inde supremus aulæ Præfectus flexo poplite mandata Imperatoria accepit, egressusque loco, Candidatum foris opperientem convenit, Regalium designationum commonuit, ac de officiis, obsequiisque Candidati acceptâ fide certior responsa retulit, atq; introductum Augustissimo coetui intulit. Proximior Imperatoriæ Majestati factus Lesleus flexo poplite spondit, ser-

4 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

vaturum se , quæ sibi prælegenda accepisset. Tum altari admotus de genibus, præcunte Secretario in leges Ordinis digitis Evangelio superimpositis juravit. Concepto juramento ad Sacræ Cæsareæ Majestatis pedes iterum provolutus , brevibus , quibus interrogabatur, quæstionibus respondit : tum ense, quem aulæ Marschallus antè detulerat, trinâ super humerum commonitione tactus ab Augusto, simul ab eodem Eques aurei velleris renunciatus, ac subinde in tesseram obtentæ dignitatis usitato ejus Ordinis monili, collo, humerisque injecto exornatus ; ac tandem ut Collega per solitum amplexum amanter consalutatus est. Pari illicò benevolentiae significatione à sodalitis reliquo effuso obviam honoratus fuit. Aderant celebritati pariter torquati viri Principes : Wenceslaus Dux Saganensis. S. R. I. Princeps à Lobkoviz aulæ Cæsareæ supremus Præfectus &c. Joannes Weichardus Dux Münsterbergensis S. R. I. Princeps ab Aversperg &c. Don Hannibal Mantuæ Marchio S. R. I. Princeps Gonzaga &c. Joannes S. R. I. Comes de Rothall &c. Joannes Maximilianus S. R. I. Comes a Lamberg , Camerarius aulæ supremus &c. Georgius Ludovicus S. R. J. Thesaurarius, & comes à Sinzendorf Præses Cameræ aulicæ.

Postero die annuente Cæsare legatio universa videndam se in area aulæ Imperatoriæ stitit. Hanc, seu pompam apparatusum spectaverit, seu dignitatem profectorum, quisque pro merito censuit; dignam fuisse suâ expectatione, dignam LEOPOLDI Cæsaris Majestate, dignam Imperij Christiani existimatione, auctoritateque. Tota longo Ordine Urbi ad spectaculum effusæ, tota Cæsari, dexteram in gratiæ pignus offerenti, & pari quâ humanitate, qua affectu bene precanti se præsentavit. Binos è Societate Jesu Sacerdotes voluntate Cæsareâ, & voto suo Orator in socios itineris, ac spiritualis subsidii administratos sibi junxerat: hos quoque talari cæruleâ duplici Orientalium in morem Presbyterorum indutos, unâque præsentatos bono omine proficisci hinc Cæsar, hinc Augusta Vidua Eleonora jubebant.

Sed & decuit eodem cum apparatu, quo se suo in terris Monarchæ præsentaverat, etiam Regi Regum Deo legationem sisti. Itaque ante processionis diem in æde sacra ad tubas campestris, per concentus musicos votivum de gloriosa Deipara pro felici expeditione operosæ legationis ad aras Sacrificium susceptum fuit decimâ Maij. Addidit Orator votum Cellensi Virgini, ejus postea iterum

d Discessus Viennâ Adrianopolim.

devenerandæ, si ipsius, quod optabat, & f
rabat interventu à Deo impetraretur opta
expeditioni eventus.

Interfuere divinis cum Excellentissim
Legato præter copiosam multitudinem
profecturorum, magna item Nobilitatis,
gna populi ex utroque sexu frequentia.

Alterâ feriâ Pentecostes sub tertiam à r
ridie solutum è portu est, serenissimo co
aspirante leniter Aquilone, inspectante u
penè universa in fenestras, in tecta, in moer
in littus ad pontem Danubii effusa. Infeder
ripam ad marginem sublicii pontis naves
& triginta; pansis omnes, quâ velis, quâ
xillis. Earum amoenitatem picturarum eleg
tia, & interludens croceo identidem color
bus, Austriacorum emblemma gentilitiori
commendabat; per-jucundum planè effi
multitudini spectaculum. Ab istis Cæsaris
gusti tesserae: ab illis Excellentissimi Orato
gentilitia resplendebant. Navium una, c
Confessarium Oratoris devehēbat, cærule
albo allucebat. Huic inerant præter prædi
Patri adjunctum comitem itineris de Soci
te, tres alii; postea cum Constantinopo
deventum esset, inde per Persidem in Indi
& Chinas proferendi Evangelii causâ per
eturi.

Conseñsis navibus Vale initio acclamari, & conclamari cœpit : præsertim cum ante omnes ad navigium magnitudine, & decore nobilius valedicturi appropinquassent Celsissimi Principes Carolus à Liechtenstein, & Ferdinandus à Dietrichstein, cum illustrissimo Comite Friderico à Trauttmansdorff Excellentissimi Oratoris Affines. Mox festivum celestinâ insonuere frequentes tubæ, & tympana, visque alii lacrymis compati, futurorum timidè ominosi; alii discessum fidissimorum sollicitè conqueri; alii in faustas apprecationes ancipiti in luctum, aut plausum affectu provocari. Peractâ salutatione ad signum Crucis soluta navigia, & remigari cœptum est, & classis secundo flumine uno cursu in Fischament defluxit. Ne qua inter navigandum suboriretur confusio, suus cuique navigio locus fuit. Præibat celox vadorum exploratrix : hanc sequebatur Commissarius Cæsareus D. Hilarius Feichtinger : tertias tenebat Excellentissimus Legatus cum promocondo : tum Patres è Societate & grandiores binæ Nobiliorum, qui honoris causâ se itineri associaverant; reliquum, qui ab obsequiis erant, clauderant agmen, cum annonâ & impedimentis.

Feriâ tertiâ Pentecostes hesterno in litore ad auroræ exortum tubæ clangor evoca-

8 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

vit famulitium ad divina audienda ; reliquæ communi sacrorum præcepto satisfacere mediâ sexrâ. Tùm soluti funes , & auxiliaribus quâ remis , quâ secundo flumine innubi cælum in Hungariam delata Posonium classis tenuit. Primus qui lembo ad defluentes applicuit Stephanus Comes Zichy Junior , nomine regnicolarum Orator hospites salutavit. Interea , dum littus raditur Posoniensis suburbii intonuere ex arce , & Urbe pari numero gradiores sæpius machinæ , quot subiectum flumen deferre navigia conspiciebatur. Duranti amico fragore successit Comes Nicolaus Palffy obviam , & Ablegari Civitatis expectatæ legationem rarâ benevolentia significatione venerati sunt. Hos delectis cum Proceribus consecutus Prorex Franciscus Vesseleni nihil passus est desiderari , quod suam & Orator Cæsarei personam condecoraret. Equis magnificè phaleratis , & carpentis decem , Legatum & Legationis nobiliorem partem devexit : suburbanum , quo omnes exquisitâ honorum & conjunctissimi animi significatione recretos in posterum diem à primis fluvii molestia detinuit.

Sexto Calendas Junij repetitum fuit festum. More in posterum continuando ceptum hic manè ad Auroræ exortum , uti post

postea vespere post occasum solis, primò tympanis, deinde octonis tubis ter resonantibus, flexo poplite ab omnibus comprecari, & in prosperum iter rogari Deus, ac secundum illum Deipara invocari. Seorsim à communi prece constituto præterea signo in dies singulos expediti à negotiosa cura navium & impedimentorū ad divina audienda evocabantur. Hæc superum demerendorum cura, cum decursu locorum constanter frequentaretur, dedit ipsis occasionem Turcis suspiciendæ, comprobandæque Catholicorum pietatis, à qua remotiores longè discedere dicebant eos, quos passim sibi permixtos viderent heterodoxos. Ergo hac ipsa die sub auroram datò signò ad comprecationem promotum est iter, & cælo licet pluvio discessum in Insulam Schitt. Sub meridiem isthic Sacræ Missæ Sacrificio data opera, cumque aliud observationis peregrinæ nondum suppeteret, illud pietatis domesticæ pulcherrimum documentum extitit dignum recordatione annalium, & dignius profanâ aliâ quâvis curiositate. Distractis per subitas occupationes adolescentibus, qui Sacerdoti ad aras facturo assisterent, ad exequendum Angelicum ministerium bini ut à sanguine, ita à pietate clarissimi illicò procurrerunt: Henricus Arundelius alter; alter

A 5

Joan-

10 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

Joannes Josephus ab Herberstein : ille a
glia Dux Nortfolciæ : hic Melitensis I
& præsidij Crisiensis Capitaneus ; Utiq; a
gelis impoſterum ex merito ſuo charius
plectendi, quod ſe penitiùs eorum conſu
ni per officium iſtud Angelicum admiſci

rar
ab Vigefimâ octavâ Maii attulit à Turc
ſor , legatum Sultani ante biduum ad
Strigonium , & opperiri indies commu
nem conſuetam. Igitur, quod animo
federat, mutato conſilio Jaurinum, A
clypeum præterire placuit , & occurrere
ſtituto celerius ex adverſo properanti ; I
de per internuntium Mathiam Caſtner
nobilem actæ gratiæ ſunt Vicegeneralis C
Joanni Eſterhaſio pro obſequiis, quæ mu
cia Jaurinum adventanti Legato, ac ſoci
gus obtulerat.

A littore tamen proſpectantes Javar
ſes ſalutare licuit. Pars Eccleſiaſtica præ
loci Epifcopo benediſtione coeptum ite
ſequabatur : Pars militaris in equitem a
ditem pulchro ordine explicata , quâ m
libus, qua curulibus machinis juſſit pr
fluentes ſalvere ter , & bonè pergere. Mc
Sancti Pauli ſpatioſiorem jam Danubij
gatio appulit.

Quarto Calendas Junij ſubhoram c

tam monente classico Comaromium classis abiit, ultimum Christiani nominis Orientem versus propugnaculum. Occurrere adverso flumine obviam à præsidii Capitaneo quatuordecim Schaikæ (genus scapharum militarium) armis , & vexillis diversicoloribus instructissimæ ; & celeri remigio latera appropinquantium cinxere utrinque. Dum paratur excensio , tormentis muralibus de moenibus salvere jussi novi hospites , nec minori fragore Schaikæ ab utroque latere conclamantes amicos plausus dederunt. Factâ excensione earum partium Generalis Comes Souches, Cæsareum Oratorem officiosissime excepit, atque ad interiora præsidii per vias multo milite infestas deduxit. Plurimis deinde lætitiæ signis ad aras, ac postea inter epulas, ad repetitam machinarum militarium dispositionem ea dies celebrata decurrerat. Tum præsidii munimenta & aggeres ; valla , & fossæ ; cortinæ , & repagula per otium lustrata. Post hæc sub primam noctis vigiliam spectati ignes ludicri , & pyria artificia , atque ab eorum intermicantibus stellulis lecta Augusti LEOPOLDI & Serenissimæ Infantis Hispaniarum *Margarita* nomina : singula post varios concertantium sub aquis, & per aëra ignes missiles , in seram noctem gratiam aspectantium , & plausus meritos retulerunt.

12. *Discessus Viennâ Adriâopolim.*

Penultimâ Maij post peracta divina incis sacra æde , & decantatas ad concentus rificos Deiparæ laudes , soluta navium stjam in hosticum migrabat. Bono hic om& solitudine Patrum Societatis , ne quidversus Deo , ac cælo palâm velificaret cprobis , futurus aliquando , ut fieri amat ,improbitatem suam istorum exitio , tanquereliquis periculorum fomes expulsus est àmitatu. Homo is erat suspectæ fidei , atq& à Nectomantia , ac præstigijs infâmis , seseq(ut tales assolent) profecturus associaverat nlarum artium , certè bonarum nequaquamperjundarum causâ. Hunc quòd aliàs incubili morbo animi languere videretur , deriorem sentinâ navali pestem,exturbare omnoplacuit : atque ita secundiore jam ampli futuorum spe inter à tergo incumbentes mralium machinarum fremitus ad confiniave tum est, quibus commutandi utrinque Orarid designata area tenebatur.

Adfuit ex composito, nec impiger OraTurcicus, Mehemet Bassa ; quem destinatolco appropinquantem excensione factâ , Calreus& ipse convenit. Ternæ arbores in apercampo , latè desuper patente cælo prostabant in terminum ultrò,citroque commutandrum , ac postea suas quemque in partes del

ndorum legatorum delegerant deputati
rinque ab Imperiis Commissarii. A Ro-
ani Cæsaris aulâ commissum id negotium
it Comiti Souches, & Feichtingero. A Por-
verò Ottomanica Bassæ Albæ Regalis, &
go Strigoniensi. Cohortes utrinque, pha-
ris inde & lanceis, hinc sclopis & hastis,
terisque, ad omnem Martis aleam succinctæ
mis circumstabant, non amplius distitæ, quin
vestigio conferere possent. Quingenti ab u-
oque latere ad mutuum conspectum immo-
les; minus animis, quàm præsentī rerum
casione in mutua consideratione defixi hæ-
bant. Oratores ambo inter manus Com-
issariorum deducebantur, in adversâ mutuo
stigia intenti, & quò propinquiore sibi
edio stipiti, supremam metam designanti,
accuratius passus singulos ex adverso ob-
servabant, ne alteruter alterius Principi; aut
ficio suo, quâ ratione posset, præjudicaret.
ncti consertis dexteris, & factâ consaluta-
one in alienam uterque potestatem concesser-
nt, cōcinente interea inde equidem pro gen-
usu vario cymbalorum tibiarumque con-
ntu, hinc autem tubas ac tympana comitan-
us interludiis scloporum. Mox Turcæ ter-
stri itinere Austriam versus: at Leslæus se-
ndo Istro à conferto militum comitatu di-
stra-

14 *Discessus Viennæ Adrianopolim.*

tracti cœptum iter prosequuti sunt. Imperatrii Strigonium ad vesperum plus triginta mentis muralibus ab arce salutati tenueruntque in promptu jussu primi Purpurator Aga Janizzarorum, cum ducentis arma deductor & custos in posterum futurus.

Postero manè sub tentorio primum Turciæ Deo per incruentam hostiam litati fuit. Sub finem sacrorum Begus copiosâ manu militum stipatus descendit; salutatio officia erga Cæsareum Oratorem exequutus: Vicissim per Comitem de Herberstein Baronem à Fünffkirchen muneribus in hunc finem deputatis honoratus. Equi gener præsto fuere ejus nutu, quo expeditior in eum præsidii collem ascenderetur. Nec uli meridiem mora fuit: naves à prandio in selvaciam non sine periculo binarum impactarum in solutum pontem, strenuè imeni eluctatarum defluerunt. Recedens Strigonio arx de propugnaculis; & ex oppposito munimentum Barckan, tormenta alternatim non parca intonans classem prosequabatur. Barckan locus est à multis nominibus rei Christianæ infelix: potissimum à confutu postremo, quò ante biennium res ibi Pannoniæ non leviter attrita. Vacia ad læva dimissa est: locus castro per-opportunus!

is quondam Episcopalis ; nunc ruderibus
 opior : deperdita anno millesimo , quin-
 tesimo , nonagesimo septimo. Abhinc
 onâ matutinâ veterem Badam ; à meridie
 rō novam, Regiam quondam coronæ Hun-
 ricæ , legatio tenuit. Ibi inductus in tento-
 a regia Orator , in hunc usum sumptuose ap-
 arata per Kehajam aulæ Proto-Vezirii præfe-
 um in hoc homine Virum ab humanitate &
 ficiis commendari dignissimum reperit. Ad-
 ère subinde primarii generis salutandi gratiâ,
 firmatam ad obsequia voluntatem ab urbis
 omimendante Vezirio deportabant. Stabant
 cundum littus Espahiorum , Janizzarorum-
 ue non pauciores quinque milibus , instructi
 mis de more dissimilibus ; at splendidis,
 demque passibus propè viginti à tentorio Le-
 ati præteribant , deducturi ad moenia : mix-
 um interea carmen consonantibus tympanis,
 mbalis , aliisque militiæ & plausui instru-
 mentis apud barbaros decretis. Interea tan-
 is irruit tormentorum fragor ab urbe , & ar-
 e ; ut credi posset non amicum , sed hostem
 i pomœria irrupisse. Antedelectum militiæ,
 u prætorianam cohortem morio clavâ im-
 ianâ armatus, ursinâ in totum contactus pelle
 ioragum agebat , turcico idiomate Omnipoti
 laudes , Excellentissimo verò hospiti
 suo.

stra
rii Se
ment
fuitq
Aga
dedu
I

Turc
fuit
nu m
offici
rūs r
Baron
finem
præst
tum
merit
Vacia
pacta
men
Strigo
fita
natin
batur
rei Cl
Etup
noni
dimu

des quondam Episcopalis ; nunc ruderibus propior : deperdita anno millesimo , quingentesimo , nonagesimo septimo. Abhinc nonâ matutinâ veterem Bâdam ; à meridie verò novam, Regiam quondam coronæ Hungaricæ , legatio tenuit. Ibi inductus in tentoria regia Orator , in hunc usum sumptuose apparatus per Kehajam aulæ Proto-Vezirii præfectum in hoc hominē Virum ab humanitate & officiis commendari dignissimum reperit. Adfuere subinde primarii gentis salutandi gratiâ , & firmatam ad obsequia voluntatem ab urbis Commendantē Vezirio deportabant. Stabant secundum littus Espahiorum , Janizzarorumque non pauciores quinque milibus , instructi armis de more dissimilibus ; at splendidis , idemque passibus propè viginti à tentorio Lecti præteribant , deducturi ad moenia : mixtum interea carmen consonantibus tympanis , ymbalis , aliisque militiæ & plausui instrumentis apud barbaros decretis. Interea tanus irruit tormentorum fragor ab urbe , & arcibus ; ut credi posset non amicum , sed hostem in pomoeria irrupisse. Antedelectum militiæ , seu prætorianam cohortem morio clavâ immanissimatus , ursinâ in totum contextus pelle horagum agebat , turtico idiomate Omnipotentis laudes , Excellentissimo verò hospiti,

luo.

16 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

suoque Sultano fausta, & prospera quæq; ap-
cabatur. Suam tamen de more inter pla-
& gaudia partem quæsiuit luctus, & inter
cos serâ mors sparsit. Ex comitatu Or-
ris Ludovicus Belga artificio pictor, q-
contractas paucis diebus antè febres sal-
balneo Danubii eluere vellet; aut, ut cred-
runt plerique, mentis ab æstus febrilis in-
tentiâ calore jactatus, nocte intempestâ ad
men dilapsus frigidam in aqua mortem ha-

Diem insequentem quies absumpsit.
manitate certare, & reciproca benevole-
ab omni parte tentatum est. Pro novellis
gibus, ac floribus ex aula Vezirii subtr-
dulcioria Genuensium, pretio, & raritate
rimum à Turcis commendata Orator re-
sult. Invitati ad thermas toto orbe laud-
simas plerique Nobilium seu voluptatis,
memoriæ causâ tepentes has Budensium
cias experiri voluerunt: Non tamen æqu-
mnibus profuit curiositas: unus certè po-
gricis affectus passionibus immitem in se ac-
rum mineralium æstum fuisse persensit: q-
pe eò calore sic humores accendit omni-
ut pedum, manuumq; usu evestigio destitu-
Belgradum usque lecto affigi haberet nec

Tertiâ Junii eò, quò Viennæ supe-
erat ap- aratu, Budæ quoque in Vezirii c-

pectum venit legatio, si labara demas, & car-
 penta supremo actui destinata. Selectissimo-
 rum equorum sexaginta submisit Prorex Tur-
 icus, quorum subsidio bini & bini clivum, & in
 vivo urbem subiuvêre hospites; tot undique
 pectatores nacti; quot patens circum regio
 lanè incolas ferre videretur. Aulæ aræa exi-
 quæ capacitatis est; vix omnes ceperat, qui
 ubibant: gradus in ascensum laxos, sed ligne-
 os exhibet, conformes reliquæ nunc ædificiî
 structuræ. Prospectus huic ad urbis forum vix
 illus; ad Danubium verò, & latè effusum ori-
 entem, ac Pesthum ex adverso sitam nobilissi-
 mus, ac dignus tam famosâ regiâ. Oratori
 Cæsareo sedile holoserico instratum patuit,
 ex quo familiare, ac succinctum illi per inter-
 pretem cum Vezirio colloquium fuit; Sub ini-
 tium sermonis porrectæ in argentea phiala,
 Augusti Cæsaris, & Principis Wenceslai de
 Lobkouiz aulæ Imperatoriæ Præfecti episto-
 læ; exinde nomina primæ, quæ cum Oratore
 aderat, nobilitatis singillatim recitata: singu-
 lis postea paludamenta divisa; & in cæteros
 panni volumina quadraginta distributa. Ubi
 finierat salutatio reditum ad suburbana tento-
 ria eâ pompâ & apparatu, quibus urbem &
 aulam ante fuerant ingressi.

Interea dum studia & mores feræ gentis

B

Ora-

fuoque Sultano fausta, & prospera quæq; apprecabatur. Suam tamen de more inter plausus & gaudia partem quæsiuit luctus, & inter jocos sceria mors sparsit. Ex comitatu Oratoris Ludovicus Belga artificio pictor, quod contractas paucis diebus antè febres salubri balneo Danubii eluere vellet; aut, ut crediderunt plerique, mentis ab æstus febrilis impotentia calore jactatus, nocte intempesta ad flumen dilapsus frigidam in aqua mortem hausit.

Diem insequentem quies absumpsit. Humanitate certare, & reciproca benevolentia ab omni parte tentatum est. Pro novellis frugibus, ac floribus ex aula Vezirii submissis dulcioria Genuensium, pretio, & raritate plurimum à Turcis commendata Orator reposuit. Invitati ad thermas toto orbe laudatissimas plerique Nobilium seu voluptatis, seu memoriae causâ tepentes has Budensium delicias experiri voluerunt: Non tamen æquè omnibus profuit curiositas: unus certè podagricis affectus passionibus imitem in se aquarum mineralium æstum fuisse persensit: quippe eò calore sic humores accendit omnes; ut pedum, manuumq; usu evestigio destitutus, Belgradum usque lecto affigi haberet necesse.

Tertiâ Junii eò, quò Viennæ superbi erat apparatus, Budæ quoque in Vezirii conspe-

ſpectum venit legatio, ſi labara demas, & carpenta ſupremo actui deſtinata. Selectiſſimorum equorum ſexaginta ſubmiſit Prorex Turcicus, quorum ſubſidio bini & bini clivum, & inclivo urbem ſubiuere hoſpites; tot undique ſpectatores naſti; quot patens circum regio planè incolas ferre videretur. Aulæ area exiguæ capacitatis eſt; vix omnes ceperat, qui ſubibant: gradus in aſcenſum laxos, ſed ligneos exhibet, conformes reliquæ nunc ædificii ſtructuræ. Proſpectus huic ad urbis forum vix ullus; ad Danubium verò, & latè effuſum orientem, ac Peſthum ex adverſo ſitam nobiliſſimus, ac dignus tam famoſâ regiâ. Oratori Cæſareo ſedile holoserico inſtratum paruit, ex quo familiare, ac ſuccinctum illi per interpretem cum Vezirio colloquium fuit; Sub initium ſermonis porrectæ in argentea phiala, Auguſti Cæſaris, & Principis Wenceslai de Lobkouiz aulæ Imperatoriæ Præfecti epistolæ; exinde nomina primæ, quæ cum Oratore aderat, nobilitatis ſingillatim recitata: ſingulis poſtea paludamenta diſiſa; & in cæteros panni volumina quadraginta diſtributa. Ubi finierat ſalutatio reditum ad ſuburbana tentoria eâ pompâ & apparatu, quibus urbem & aulam ante fuerant ingreſſi.

Interea dum ſtudia & mores feræ gentis

B

Ora-

18 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

Orator, comitesque circumspiciunt, ob
vantque jam ipso à limine crudam methoc
Imperii conservandi, proferendique : &
colloquuntur de summo, & absoluto dom
tus hujus in universos sibi subditos fastigic
reflexâ cogitatione domesticam Christi:
rum Principum moderationem confer
subdidit colloquentibus Orator : Ex an
gaudeo & nunquam potero Deo dignas gr
rependere ob beneficia in me immeritum
lata ; quod & progenitus sim ex nation
hac barbara differente ; & quod ad fidem
tholicam, in qua ut confido, certus salva
sim tam admirabili ratione inductus. At
Turcæ quos honoratiores ad convescens
Legatus exciverat, impetraveratque à Vez
more gentis in caduca dumtaxat reflexæ,
alia animo metiebantur, quàm quæ ocul
sensibus percepissent. Suspiciebant sup
tilis apud Oratorem auræ, argenteæ
pompari : vestium metallo, & gemmis di
ctatum multiplicem apparatus : sympho
cos, quâ voce, quâ plectris ad amœnita
conspirantes ; dignam equidem Chri
no herœ, & Imperatorio feciali ma
ficentiam ; sed quæ attonitos tantum re
ret barbaros ; simul tamen aggreffe, at
ad arma educatum ingenium nihilo miti

curaret; minus tabidos livore oculos à cupi-
diate alieni, quâ æternum languent exsolve-
ret. Erant tamen, qui urbanitate, & gratiâ
exteriorum capti paria humanitatis indicia
tentare vellent, simularentque saltem; si tamen
netus superioris potentiæ, & intraçtabilis æ-
terox animus durare in longum cum modera-
tione aliquando posset.

Pridie Nonas Junii postquam festum Theo-
phoriæ per divina, quantum fas erat, reco-
nisset classis per solum ad Pesthum pontem
promota est. Quatuordecim dierum iter
metiendum incumbibat, Belgradum usque.
Civitas hæc Taurunum aliàs, & Alba Græca,
ad quam Savus à meridie in Danubium con-
luit, in longum porrigitur: in acclivi colle
orsum explicat, obtinetque à situ loci, & de-
fensionis opportunitate primas in Servia.
Nec tamen Servia Metropolis est: hæc enim
amandria fuit, etiamnum sic dicta, ad oram
Danubii sita, nec Belgrado procul. Illam mil-
lesimo quadringentesimo trigesimo octavo Au-
gurates subjugaverat, & sæculo post Solyma-
nus Taurunum; millesimo videlicet quingen-
tesimo vigesimo. Isti huc à Buda profectos pri-
mum Hamischebegū sub noctis initia excepit.
castrum, cum ampla vicinia vastata anno mil-
lesimo, sexcentesimo sexagesimo tertio Comes

20 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

De Souches in cinerem redegit. Ibi adus insequentis diei meridiem hæſere naves : transacti hucusque itineris per curſor Majestati Cæſareæ relatio ſcriptò transmiſſa.

Quinta Junii per Ertſchyn in Adon , Tſchankurtaram profectum. Hic locorum ætricibus olim Austriæ ſignis pulſus Solymnus , tandem reſpreſſâ fugâ dixiſſe fertur.

à Caro'lo Quinto. Austriaco ſecurus dego. Exiſtiterat enim, ſolutâ obſidione Viennensi à te ſequacibus armis incumbere fugienti co Imperatorias , atque poſt exercitum O manicum jam plus dimidio viribus , viris diminutum totum junctâ vi Imperium ſe fanè proſſigando ex Europa illi tunc f rum, niſi tardaffet.

Sextâ ex Tſchankurtaram in Baſcl ſummo mane in quartam pomeridianam ſecti appulerunt : In decurſu ſpectârunt I tole & Födvvvar. Septimâ in Tollnam Wajam octavâ navigatum. Nonâ ex W ad meridiem campos Mohacz aſſecuti, , vigio , regionem latiffimam proſpexêre Zetſchui arcem gentilitiam Illuſtriſſimo Palſſiorum. Mochacz oppidum eſt fatale gariæ à clade Ludovici Regis ; de quo auth varia, & plurima ; ac præſertim Iſthual libro octavo de rebus Ungaricis. Diſtat ſ

horâ locus pugnæ ab urbecula, verius pago,
à qua campo nomen. Ab occasu solis Quin-
que ecclesias; ab oriente alterum Danubii la-
tus; à meridie Draui ostia, & Illyrici partem
prospicit, inque latissimam explicatur plani-
tiem, nullis sylvis, aut vepribus impeditam;
quam tamen interfecat amnis, quem incolæ
Carassum vocitant, adeò palustris & stagnans;
ut discernere, esto diligentius observes, ne-
queas in quam partem fluat aut resuat; arun-
dinetis & carectis, profundoque limo imper-
vius. Huc fugientem Ludovicum Regem casus
impulit: Obscuritas noctis, & metus hostium
insequentium cœnoso vado explorando spa-
tium haud concesserant: cæco igitur infortu-
nio, quò caligo, & fortuna ferebat transire pa-
rantem, impeditiorisq; ripæ aggerem superare
conatum reflexæ habenæ, resupinatusq; equus,
in profundiore[m] lutulenti vorticis limum ab-
stulit: cum prægravantium armorum pondus,
& jumenti obluctatio penitus oppressit, præ-
stantissimæ indolis & ingenii Principem. Cum
Rege decem millia equitum, ac duodecim mil-
lia peditum, sex item Episcopi & magna pri-
mæ nobilitatis pars barbaro hostium gladio
occubuere. Solymanus in signum memora-
tæ cladis aggeri, penes quem Carassus amnis
in latissimè patentem paludem se insinuat, ma-
pale,

22 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

pale, seu solarium ligneo, & tumultu opere suggestum imposuit, atque unde spector pugnae, inde & postea victoriæ dime consedit. Illud etiamnum à posteris adjutium incolarum agresti manu conservatum pecoribus nunc magis, quam hominibus fugiendos arcendosque solis æstus aceomdatum.

Mohaczio decimâ Junii ad ripam Vur applicitum: ibi foedus, sed patriæ superstis, & gentilitatis barbaræ cultor imprudens camparuit. Hic suæ pelli hastularum cultros infixerat; vel stoliditatis suæ pro viam vanâ jactatione repræsentaturus, indignissimæ commiserationis pretium ex spectro aspectantium relaturus. Verum acutius, quam laudi cederet apud præternavigantes. Dis, sequenti ad ruinas Erdeöd perstatum fuit, in quibus etiamnum Annunciatæ Beatæ Virginis depicta visitur. Hinc decimâ Junii in Valkovar. descensum, ibique fluvio Walpo piscatio copiosa facta est; & piscatione reduces misero spectaculo adnata secundo Danubio cadaver humanum videntur; quod tamen cujus esset, aut unde eventum dignosci haud potuit.

Spectata isthuc atrocitas, & servile jugum

fuit barbaræ jurisdictionis. Valkovarii Judex, homo decrepitæ ætatis, sive suâ, sive suorum incuriâ, vel, ut nonnulli culpabant, ex vitio avaritiæ huic ætati cæteris decrefcentibus accrescente, & muneribus sollicitato, quasdam innatantium Danubio molas dimovere locum miserat. Quò factum ut exiguo quidem discrimine, aliquâ tanten molestiâ defluens classis afficeretur. Appulsus de gente Commissarius è vestigio acciri senem, & causâ non diffusius pertractatâ more patrio legatione inspectante, impactis severissimè pluribus in senes os per funem pedes baculis argui jussit; frustra condolentibus, qui canos, & imbecillitatem vetuli miserebantur. Neque grandioris fortunæ viros hæc in subditos sævities inhumana præterit: Unum è Proceribus Adriano- poli pari officiorum genere cultum fuisse con- titit. Moris est in aula Sultani; ut cum Imperator in publicum prodit, ipse ministros aulæ nutu capitis primum consalutet. Exinde Ziausi-Bassa officiorum aulæ Præfectus, cæ- rorum nomine gratias agit, & exclamat: vi- at Imperator, Rex noster &c. Hic cum Adrianopoli Cæsar in castra ab urbe digredi- onstituisset oblitus officii, vel aliis intentus annuentem Principem consuetâ vociferatione imitari neglexerat. Dissimulavit tum Impe-

24 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

rator, sed ubi pervenit in castra Purpuratorum Præfecto incuriam hanc narravit. Iste vestigio ad tentorium revolat, cippos affert, jubet, quibus pedes eorum, qui vapulaturi sunt, inferuntur: Qui circumstabant, munera grandiorum Præfecti invicem contuebantur, quem è numero verbera subiturum, (neque enim alius in secreto conclavi plectendus tunc destinabatur) designaret tristis apparatus. Comparatis omnibus Cziauff-Bassa procubere jubetur, atque exprobratione facti præmissâ obiter, immittere cippo talos: accipit in plantas ictus centenos, aliquot baculorum, qui ad id, sive ex usu gentis, sive ex imitatione fascium Romanarum, præsto sunt semper. Finitâ verberum tempestate nihilominus ad pedes Proto-Vezirij Cziaus-Bassa procubuit: chlamydem deosculari, & pro benevolentiz significatione condignas gratias rependit conatus. At ille etiamnum furens dorsum obvertit precanti; & bipedum nequissime, inquit, majore curâ impofterum officio fungaris; alioquin laqueus te manet, & ejectum in sepes mandabo canibus devorandum. Omnis servili planè cum tolerantia deglutiit miser, & die postero ambo in aula iterum præsens suo uterque ministerio advigilavit, tanquam nihil inter ipsos heri contigisset.

Sum-

imo mane in festo Sancti Antonii Pa-
expediti remiges in Illock decurrerunt.
polis olim hæc erat Comitatus Sirmi-
& theatrum expeditionum militarium
Joannis Capistrani. Cathedralis ecclē-
eque memorabilis filii Regis Bosniæ
ari, ac monasterii annexi rudera, non-
tustatem, & ruinas loquuntur. Magna,
iquaque populi Christiani in his regio-
olim frequentioris vestigia visuntur.
us ipse cultu Christi fidem passim per-
rofitetur, sed partim errorum labe non
ntaminatum, partim Sacerdotum de-
ignorantiâ & desuetudine agendorum
itum. Ipsi tamen si quos fortuito illac
ere contingat, quos communi secun-
ni adscriptos putent, illicò convolant,
Christianæ humanitatis superstite scintil-
t officia, quæ possunt, offerunt; aut si
præsertim in favorem animæ indigent,
t. Ad socios legationis Patres bapti-
infantes aliquot allati sunt; ex iisque
qui salutare lavacrum anno jam integro
labatur; gente vel insciâ, quid facto
; vel anxîâ, ne fortè uspiam in ritibus
aberret. Alii ad expiandas conscien-
lii ad participandam cæli dapem, alii
gata diu divina recolenda confluxo-

26 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

runt. Unâ cum fructu illis impenso, ipsi â & unione Ecclesiæ abrupti, qui circumstabat fatebantur ingenuè humanâ maiorem Basilio Catholico inesse vim, quæ in summo fidiorum humanorum defectu constante nimo glisceret ad priscos Divinitatis coler mores convolandi. Pulcherrimo exem Illustrissimi quique legationis socii certâ noviter Christo regeneratos suscepere ut trini, & piâ munificentia dimissos sunt prout.

Per id spatium Illok, & Kirevicium Petro-Varadinum, â prisca nominis gloriâ planè degener, suisque â tumulis squallens vigantibus occurrit sub quartâ & quintâ decimâ Junii. Digna omninò regio, & fortissima quondam â situ & munitione, & invictæ cuilibet Provinciæ, si etiamnum non visceret Petro-Varadinum.

Decimâ sextâ sub meridiem in Salanmen ventum est, urbem & arcem situ loci pre-nobilem, & ædificiis veteribus adhuc instructâ superbam. Tibiscus isthic Danubio iungitur. Post meridiem Residens ad Portum propediem renuntiandus Joannes Baptista Casanova Mediolanensis Belgrado ad Oram Cæsaream excurrit salutaturus, & colloquaturus de singulis, quæ ad ingressum, & bi

ationem Belgradi capiendam disponebantur. Digresso illo consecuta classis ad decimam septimam Tauruni apparuit.

Jactis ibi anchoris, & castris Semlingano in littore ad urbis conspectum positis, pari quoque regia Budensi campestrium machinarum vociferatione hospites honorati sunt. Ut applicarent ad urbicum littus naves minoribus aliis, quas Schaikas supra diximus, per denissos funes adjunctæ sunt. Trahebatur classis pulcherrima à turcico milite in portum, dum specie; an ipsi plauderent de tot navium erie opulenta mox prædæ concessurâ; an ætarentur de appulsu tanti, & tam desiderati ecialis. Plus quippe ubivis locorum, & timoris de prosequendo bello, & gaudii de pacis firmanda compertum est, quam animo quisquam horum inexpertus concepisset. Nullum, proinde genus honoris, reverentiæ & officii ornittebatur, ad quod se minus componeret barbaræ natio versus adventantes, quamvis non ita pridem infensissimos hostes. Ad ripam confluentis ingens hominum multitudo effundebatur, colles vicini & circumfusi aggeres, & urbis confertim tecta omni spectantium conditione insidebantur.

Cæterum quod in corporibus fieri amat, ut nobiliora, fortioraque ad limites dunta

22 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

xat membra efferantur ; idem magnæ huius gentium moli usitatum. Confinia quippe cunctis ducibus, ac militum delectu fortissimoi sessa sunt ; interior res publica, & in Ungariâ caput Europæ imperii Belgradum paucos enim nizaris, plerosque ex mechanicis artificibus milites tenet. Qui Legato ab urbe occurrere duorum facile millium numero extendebatur, sed quos opificum tribus potissimum constipaverant. Prima legio pelliones, fullones exhibuit, ac sartores, rubris pannis amictu altera exuviis belluarum tecta, undecumque pelles à cicuribus, an feris animantibus cingisset ; laniones tertiam confecerant non sâ clavâ insignes, merasino induti, & à sinistro fune pictum undique & undique, ac filis implicatum, ante se pro duce exercitum arietem agentes. Nec modò Albæ Græcæ pompâ obviam processere barbari, in quoque, ut minoribus oppidis, ita inferi etiam, sed simili pompâ se præsentarunt. & numerum bis mille militum non robustas, non viri duntaxat ; quin etiam pueri adolescentes, nec nisi ut plurimum inerti & deferendis armis impares plerique exæquebant. Huic pugio solus, alteri hasta, an & rubigine vincens Nestorem ; quibusdâ sola framea, aliis pharetræ, & arcus absque

littis erant. Duodennes, & minores orphani, uorum progenitoribus prior annus ad Rabiam Pannoniæ fluvium fatale exitium attulerat, pileis Janizzarorum insigniti, parentum vices cancellatis manibus adstantes obstant: Hi numerosi milites fruges modò conamere nati, sævitiam tamen à teneris imbibunt, & martiali sensum spiritu animantur, ut occenseri re & officio postea possint nervo & obori militiæ Ottomanici imperii: Quod psum profectò tam forte & numerosum non est, ut vanus rumor & fama, foris amplior, quàm domi, divendit. Totum in castris pro sultano Adrianopoli postea excubavit, præente Oratore Cæsareo, nec nisi à projecto invellique animo, fortitudineque Christianæ adnodum diffidente æstimari gravius potuit.

Per ambages ad constitutam stationem deductos Caymicam, urbis caput, & Cavigi-Bassa, itemque Hassam-Aga Magno sultano à cubiculis, & à Primate Purpuratorum ad servitia Legati relictus, officiosissimè adventum gratulati, deduxerunt ad constituta tentoria: ibi patrio more arabica incensa, & calices inter sermocinandum jucundi in orbem sunt missi. Captivi à prælio Novodomensi è variis Austriacarum ditionum partibus complures exilium hic suum, &

Neufâire *spem*

30 *Discessus Viennâ Adrianopol*

spem libertatis deplorabant. Hos in
Turcarum, & circumspeditione url
ac redimere curæ fuit: quibus in pra
currere opportunitas non poterat, f
ditum certius promissa, & levamen
vadem concessum est. Profuit nor
matronæ captivitas. Domi suæ err
rodoxorum pertinaciter, nihil in
bus, qui benè consulebant professa
DEI vindicis interim dum Orator
adveniret experta, unâque clement
Numinis, ne omnino periret, agnosce
occurrit adventantibus, & suaue jug
Orthodoxæ præ Ottomanicorum
eulorum spontè reverita, impensâ eâ
vatum errorem lubens posuit, quâ
cum nonnullis calamitati erepta est.
feliciter cessit sua pervicacia alteri, c
ab infortunio sapere doctus, tem
ipso subiit in portu. E comitatu
cus jam privatâ non satis cadens ri
blicam cæterorum quoque pestem ag
in rebus fidei factus quibusdam, qu
bat maximè. Nulli bonorum placu
poraneus Doctor; charitate itaque C
privatim, atq; etiam palàm redargut
Oratorem pertinaciæ suæ inimicu
est. Proscribi per decretum a cœtu m

inque remittendus propè erat undè venerat,
et quò vellet, quando annuit consilio Nu-
zen, imò cooperatum efficaciter est: probita-
-estitantem toties morbus lethifer inrolavit,
paucorum dierum spatiò confecit.

Redimendis à captivitate per depopulatio-
nem nuper Tartaricam abactis Belgradum,
ò plures deportati fuerant, occasionem fe-

Liberali ære, tam quod Provincia Au-
iæ decreverat, quàm quod Oratoris bene-
-lencia suggererat; ad hæc quod pia solici-
do Patrum Societatis jam antea corroga-
rat, sibi suisque complures restituti sunt, fa-
i conjecturâ, quàm exinde bene venirent
aspites; qui aderant, ut benefacerent.

Festum Divi Joannis Baptistæ per sympho-
acos & Amphiones suos Legatus in ædicula
trum Franciscanorum, iqui Albæ Græcæ
gunt, exegit. Sub vespertum ejus diei, seu
more per orbem longius in Austrum pro-
Sturo soli valedicentium; seu in memoriam
-artyrum eâ luce, igne absumptorum exci-
ri ignes in planitie urbi propinquâ iussit, id-
re inter concentus musicos, atque ad soni-
m tubarum ac strepitum tympanorum.
æyaluit festivitas Christianorum celebritati
urcicæ, quam eodem ipso die agebant in me-
-oriam sacrificij Abrahæ. Ad eam, quòd
cam.

32 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

campanis non utantur, ab arce per tormentum signo edito, cui responderant minores, per flumen, & Schaickas fistulæ æneæ, populus invitabatur, & indicebatur triduò agenda. Auxit fidelium pompam Legatus urbis Raguseæ, expeditus ad Portam seu honorarii, seu tibi buti deportandi causâ, tum Belgradum appropinquans. Adjerat is Oratorem Cæsareum togâ biretò spectabilis, ut senatorem aut legatum Venetum crederes. Quadraginta affeclis comitatus procedebat, qui pedites deducebant Equitem, si binos de his jumento quoque impositos excipias. Certatum mutuâ humanitate & charitate est, tantò amplius, quantò aliundique inter barbaros nihil aderat, quod amicitiam opportunius provocaret. Priusquam proficiscerentur ab invicem Orator Raguscum per Comitem ab Herberstein, & Baronem De Hay convénit, atque officiis in praesens exhibitis cumulatè respondit.

Interea ab Adrianopoli nunciatum est, magnum Vezirium pro condigné excipiendum, Cæsareo Oratore strenuè occupari, sed praeveniendum fore, quò minus omnia pro voluntate exequatur, si Orator appropere expedire proinde ut celeritatem tantisper impendat. Et facillè moram fuit injicere, non jam fluvio, sed terrestri itinere decursu

Dimissis itaque navibus , atque in donum
 avarcho concessis , qui eas in socios divide-
 ret : cursor primum ad aulam Cæsaream ex-
 editus , cum quo gravius decumbens , & de
 aletudine recuperanda per jactationem viæ
 confidens Dominus à Rosenpach comitatum
 dux ad suos abruptit. Dein vigesimâ sextâ
 processum Tauruno est. Centum triginta nu-
 mero currus præter jumenta ad equitandum à
 urcis suppeditata erant in promptu; vehicula
 creis intacta trium quatuorve equorum nu-
 mero jungebantur. Proximâ sub mediam no-
 em horâ classicum insonabat ad vasa colli-
 enda , tum ad tædas capiebatur iter , quod
 profectio diurna ob solis æstus gravius acci-
 deret. Deducebat legationem tribunus turci-
 is in rem hanc submissus à Porta cum Spa-
 rorum , nos equites dicimus , cohorte. Ar-
 ma illis acinaces , & lanceæ cuspidatæ , pul-
 crâ per auram diverberatione per flava &
 bra de serico foliola ludificantes. Ab hu-
 meris pharetræ , & arcus pendebant expeditis
 Leventum pugnae , sed adversarii imbecillio-
 s. Hos duo tubicines consequebantur , tum
 ratoris Cæsarei ductiles equi octo ; ac mox
 rpentum , in quo plerumque cum Comit-
 is Arundelio seniore & Herbersteinio Legatus
 thebatur : Post lectica cum mulis , & currus

C

audi-

34 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

audientia, ut vocant, rubro panno ex
contectus. Hos Patrum de Societate JESU
hiculum: tum Baronis De Hay, & Interpre
ac denique indiscriminatum aliorum de N
litate, & officialium aulæ carpenta. Sexa
ta, præter hæc propemodum annonæ depu
à meridie prioris diei præmittebantur, u
bus in usum vivendi necessariis cum directi
& auxilio Janizzarorum prospicerent.

Vigesimalâ septimâ Junii prima in con
etum venit palanca Isarchich, ubi amiciss
Istro valedicere oportuit. Posterâ die Co
visum, atque abhinc etiam adita à nonnu
spectata ab omnibus vicina Samandria; c
quondam Servia Metropolis, quin & no
olim colonia Romanorum ab ædificiis &
nitionibus commendata: nunc ferro ac fl
mâ arbitris exile mapale Christianorum.
stant isthic locorum in reverentiam relic
tenuis sacelli Magnæ DEI parentis in
quondam à flammis, dum in cineres reli
abiissent. Indigenæ pietatem, ac ritus le
moris observant, & sacerdotem ab ea ecc
alunt impensis communis egestatis: jure c
mo à Zelo religionis & cultu in Deipa
potius commendandi, quàm si divitiis, &
tere gloriâ etiamnum florerent.

In festo sanctorum Apostolorum Per
P

Pauli ex Collâr in Hasanbassa-palanca-
 tum. Palanca pagus est ex mapalibus octo vel
 decem, quandoque plurium rusticorum con-
 flatus, quem stipites ambiunt, dumis, ramis-
 que arborum ac virgultis impliciti, luto an-
 gilloso impaeto illiti, murum dixeris ligneum.
 Palis assurgit præacutis munimentum, quibus
 quandoque ad terrorem calvariae incumbunt
 à caesis hostibus reportatae: valet locus ad in-
 sultus inexpectatos aliquantum arcendos: sed
 cum inbribus tanquam periculosissimo suo
 adversario latera identidem denudante, &
 vonvellente fulcra, miserè conflatur. Haud
 dubiè ab hoc palorum munimine *palanca* dici-
 tur: huic plerumque ingens stabulum annecti-
 tur, *Hann* vulgò dictum, de quo alibi commo-
 dior disserendi dabitur occasio. Dies conse-
 quens datus quieti.

Calendis Julii ex Hasanbassa in Bodanzin
 profecti, proximè Jogadam tenuerunt, locum
 à natura amœnum, fontibus celebrem & ex-
 quisitis deliciis aptum. Recreati omnes blan-
 ditiis præclaræ regionis biduum substiterunt,
 cā insuper ex causa, quòd medium profectionis
 æquor jam confecisse communi itinerantium
 calculo dicerentur. Post relictam Jogadam
 Morlacum occurrit, sive Morava, fluvius fa-
 mosus, quo Servia à Bulgaria dividitur. Ha-

36 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

bet ligneum pontem opere insignem & ro-
re. In Baraizin quartâ Julii. Quintâ in Pellae
refi:& sextâ ad Aleschiñti palancam fixa ter-
ria: Septimâ & Octavâ Nissæ absumpta. U-
scit Episcopalis, nunc vile oppidum, et
istud sed rudiori vulgo suscepti curriculi un-
licus. Ibidem cursor Viennensium adfuit, &
ris memoriam charæ patriæ renovavit: quæ
ab umbris characterum clariùs universi, at
à fumo suam Ithacam Ulysses salutabant. N-
in Coitimam tribus à Nissâ horis diffitam tra-
tulit: ibi thermarum selectissimarum, ut fa-
refert, occasione residuum diei decursum. S-
eæ in aprico extra viam regiam, nullâ custo-
nullâ domo, solâ suâ salubritate cultæ: scat-
gine supra tepidam copiosâ è radice mo-
profluente alveum conficiunt, quindecim
dum longitudine protensum, ac decem lat-
indignæ omnino, quæ immundorum illi
ingratorum obsequiis malè deserviant, à
bus contemptim habentur. Cæterum supe-
tiosa gens nulli elementorum præter quar-
quæ plus debere vult; remissionem pecc-
sum inde capiunt, unâque illis ad corpus
animam mundandam aqua obsequitur. Qu-
omni rivulo, omni lacunâ, submissis in ter-
corporibus, aut de tapete, vel strophio, vel p-
gestus subritatâ brachia & caput adhibito

atque invocatione consuetâ se lavant , & cor-
pori utiq; immerfas illic animas pari fideiâ , se
liis placet , emundant. At in urbibus & op-
ridis apud Moscheas fontanæ prostant ; quas
oties , quoties sunt oraturi , adeunt.

Musanbassam-palancam, seu Curruzesimam
decimâ mensis affecuti , novo genere officio-
um culti hospites sunt. Bulgaræ forminx ob-
iam effusæ butyrum minutatim concisum, &
ilem spargebant per viam. Augurari licuit,
si fieri faultæ apprecationis gratiâ , ut sapien-
ter , & absque molestiâ suaviter profectio reli-
qua succederet. Monumenta non pauca ve-
rum Romanorum hîc prostant : cæteris bina
minent, & sequentes characteres præse ferunt:
Maximo & super omnes fortissimo Imperatori Casari,
ulso, Maximo, Pio, Felici, Invictissimo, Augusto, Pon-
tifici maximo, Patria Patri : secundum *Julia do-*
mina Augusta matri castrorum R. P. sua. V. I. P. kn
nee Quinto Anicio Fausto legato Augustorum P. R.
. R. Proconsule Romano. Ad latus viæ dex-
trum aurô dives , & antiquitati notissimus
mons Hæmus in longum protenditur.

In Pirotam , sive Sackarkoi perventum
ndecimâ, ubi moram duodecima obtinuit.
nciderat in diem præsentem natalis de nomi-
e solemnitas Augustæ sponsæ Augusti Cæsaris
largarite ; quò in devoti animi contestatio-

36 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

bet ligneum pontem opere insignem & robore. In Baraizin quartâ Julii. Quintâ in Pellacdrefti: & sextâ ad Aleschiñti palancam fixa tenet: Septimâ & Octavâ Nissæ absumpta. Urfuit Episcopalis, nunc vile oppidum, etiam istud sed rudiori vulgo suscepti cutriculi umbilicus. Ibidem cursor Viennensium adfuit, & literis memoriam charæ patriæ renovavit: quæ ab umbris characterum clariùs universi, atque à fumo suam Ithacam Ulysses salutabant. Nor in Coitinam tribus à Nissâ horis diffitam transtulit: ibi thermarum selectissimarum, ut farrerfert, occasione residuum diei decursum. Sive in aprico extra viam regiam, nullâ custodi nullâ domo, solâ suâ salubritate cultæ: scatungine supra tepidam copiosâ è radice montis profluente alveum conficiunt, quindecim pedum longitudine protensum, ac decem latum indignæ omnino, quæ immundorum illic, ingratorum obsequiis malè deserviant, à quibus contemptim habentur. Cæterum superstitiosa gens nulli elementorum præterquam quo plus debere vult; remissionem peccatorum inde capiunt, unâque illis ad corpus at animam mundandam aqua obsequitur. Quæ omni rivulo, omni lacunâ, submissis in terra corporibus, aut de tapete, vel strophio, vel parietibus substatâ brachia & caput adhibito ritatque

tque invocatione consuetâ se lavant , & cor-
pori utiq; immerfas illic animas pari fidentiâ , si-
lis placet ; emundant. At in urbibus & op-
idâ apud Moscheas fontanæ prostant ; quas
oties , quoties sunt oraturi , adeunt.

Musanbassam-palancam, seu Curruzelmam
ecimâ mensis assecuti , novo genere officio-
um culti hospites sunt. Bulgaræ fœminæ ob-
iam effusæ butyrum minutatim concisum, &
dem spargebant per viam. Augurari licuit,
fieri faustæ apprecationis gratiâ , ut sapien-
er , & absque molestiâ suaviter profectio reli-
na succederet. Monumenta non pauca ve-
rum Romanorum hîc prostant : cæteris bina
minent, & sequentes characteres præse ferunt:
aximo & super omnes fortissimo Imperatori Casari,
ulio, Maximo, Pio, Felici, Invictissimo, Augusto, Pon-
ficis maximo, Patriæ Patri : secundum Julia do-
ina Augusta matri castrorum R. P. sua V. I. P. kn?
mee Quinto Anicio Fausto legato Augustorum P. R.
R. Proconsule Romano. Ad latus viæ dex-
tum aurô dives , & antiquitati notissimus
ions Hæmus in longum protenditur.

In Pirotam , sive Sackarkoi perventum
ndecimâ, ubi moram duodecima obtinuit.
ciderat in diem præsentem natalis de nomi-
e solemnitas Augustæ sponsæ Augusti Cæsaris
largarita ; quò in devoti animi contestatio-

28 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

nem decrevit Excellentissimus Comes, ut
mnes festivore apparatu conspicui divinis
mô, lautis deinde cupediis affatim instru
interessent. Incertum; casu an ex composi
ctum, quod de comitatu nobiliores bini in
riam, an nativam æmulationem professi,
sacris interesse, nec festivo apparatu comi
nem lætitiâ prosequi voluerint; certè su
cio pro noxa capta est; & abesse manda
mensa iussi sunt, qui in communem plau
non collaboraverant. Fuit istud affectu
Principem propensissimi documentum ab
gato de more sæpius usitato præstitum;
& non inussit notam sequiorem parti alt
quando hæc oblivionem suam culpans, pro
ta veniam, si vel immeritò offendisset, prist
benevolentia locum recepit.

Æstivis interea caloribus corpora in
ta novo aëri & inusitato vivendi modo sen
sternebantur: omnes, quod Ister longius
esset, & obsoniorum esurialium parca ma
suppeteret, carnibus duntaxat pasci, ex
per dies abstinentia ex dispensatione or
ruit, quamvis & harum reliquis quoque
bus insincerior annona succurreret. Planè
medicam Æsculapii manum desiderabant
pra quadragenos numerabantur. Pro cur
ribus corporum, qui plenius universis ac

une non poterant , suffecere sese promptos
 nimarum medici. Sollicitudo pervigil ita se
 liffudit in attemperandos languentium de
 nore animi morbos, ut pia charitate, corro-
 ratis, quaquā possent, subsidiis, ipsis quoque
 corporibus prodesse: nec minus beneficen-
 iā & promptitudine certarunt in procuranda
 irium externarum firmitate, ut peius intra
 viscera mente affectos nullibi desererent.
 Mors utraque utrinque studiosè propelleba-
 ur: eo quidem eventu, ut multis perfanatis,
 per insolitos ibi caniculæ æstus, & noctes pla-
 re sub dio perfrigidās, humidāsque, de plu-
 rimis propè desperatis sex supra viginti tan-
 tummodò desideratos esse, divinæ gratiæ fue-
 rit meritò adscriptum. Atque hos Sacramentis
 ritu Catholico probè communitos æterni-
 tas suscepit. Ipsi, qui eadem periculorum
 gravi deferebantur Sacerdotes quinque, ex mul-
 ticiplici victus atque aëris insolentia morbo
 rentari, dum alienæ saluti incumbunt, suæ
 tantum non jacturam per vices sunt passi. Hæc
 meritis eorum in omnes charitas valuit ægro-
 rum solatio, moribundorum subsidio, mortu-
 orum compositioni, atque ut plurimum ædifi-
 cationi vivorum. Vitam & mores nonnulli;
 illi, quod perdifficilius erat, inveteratam in
 Religione perperam cultā pervicaciam posue-
 runt,

runt, vel hoc argumento persuasi : quòd necesse videretur, tam eximios charitatis fructus ex fundatissima radice virtutis, ac rationis verè divinæ proficisci.

Cum uno atque altero operam luisse credi poterant, nisi & hos iudiciis divinis dijudicandos transcribere præstet. Dimissò alterò cuius antè meminimus, alter certè, quò in statu obièrit, plane in ambiguo reliquit. Equestris ordinis adolescens Hæctor Ernestus Kornpfeil Austriæ Provincialis, à cunis Lutheri erroribus implicitus per annorum, & studiorum innocentiam quas in partes insons abiisset, nunquam satis intellexerat. Aiebat Catholicorum sanctiones perplacere sibi; indubitatum hinc ad superos iter monstrari; nullâ difficultate, nullò scrupulò perimoveri se, quò ab illis, vel latum unguem abhorreret. At, inquiebat, quid Illustrissima Domina Mater diceret, si de conversione mea intelligeret? summò nempe animi dolore contristaretur, ut alienissima ab hac mutatione; Quâ fronte ego hanc charissimæ Matri molestiam creem? Interea comparabatur ad mortem, & præorantem Sacerdotem ad omnes contritionis actus planè consequebatur; ita de occultis æquè, ac de perspectis se peccatis dolere affirmabat, ut spontè & palàm omne genus tormenti-

men-

ntorum perpeti malet , ac etiam mortem ,
uo staret arbitrio , præligere , modò &
caretur DEUS de commissis , & deinceps
am diu superstes viveret , gratiâ nunquam
i offensi frui liceret. Ita animo constitu-
n mors occupavit , alibi efficacius peripe-
ritum ; quod incurius fortè in hac vita mi-
s observaverat. Nunc cœpto itineri secun-
narratio.

Ante Sophiam Nicopolis appulsos exce-
; non illa Romanæ ad Danubium frag-
entis pontis Trajani celebris , sed altera hæc
lgariæ. Ejus loci Episcopus mutato ha-
u legatum convenit , honorarium deferens
nis azymi , ac mersorum , & lagenam vini
portans non admodum consularis. Extra
dem in propatulo sacra ædes conspicitur
m picturis variè illustrata. Profanatores
crarum ædium Turcæ , ne sanctorum Chri-
ni nominis memoria superesset , templum
nis , & emblemmata vibicibus compleve-
at. Fama constans à traditionibus majorum
ert , ædem hanc ante mille & quadringentos
nos exstructam , frequentissimâ Christiano-
m pietate cultam semper fuisse.

Sophia muro non cingitur : populi ta-
m frequentia mille equites obviam misit. In
itu platearum opifices tribubus distincti ad-

42 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

stiterunt. Machinæ majores æneæ auditæ nul-
læ, his enim carent patentia oppida. Tem-
plum olim à Christiana pietate in modum
crucis exstructum nunc pro infami Moschæa
deservit. In sacello obscuro, devotissimo ta-
men à Divæ virginis icone illie sita, divina
peracta : Huic Patrum Franciscanorum unus
præest, curionis in vicem. Civitas hæc in Bul-
garia, seu Dacia Ripensi sita est. Sexus mulie-
bris nusquam numero copiosiore occurrerat.
Collem integrum infederant millia aliquot.
Hæ quod capita ac vultus obvelatos sindo-
ne deferrent, longè venientibus, nive aut
candido lapide instratum montem repræsen-
tabant, vel aliud singulare artificium saluta-
tioni Oratoris apparatus : Postea ubi mo-
veri capita & discerni spectaculum potuit, me-
rito risu jucundus error correctus fuit, non
tamen sine admiratione tantæ multitudinis.
At curiositas hæc indigenarum non item du-
ctori Turcæ placuit. Ratus cam præter severi-
tatem nativam esse, effecit, ut neque Philip-
popoli, neque Adrianopoli similis curiosi-
tas sequiori sexui postea concederetur.

Biduum mora tenuit Sophiæ, dum cursor
in Austriam expediretur. Decimâ octavâ in
Kuprabassam : die sequenti in Istimam vallem
ab incolis desertam profecti, postridie in Ki-
ster.

re, viâ faxis horrente perventum. Fa-
bi porta ferrea à præalto monte, ac ru-
is in memoriæ solius monumentum
t. Pervia proximo bello facta fuerat
ndo commodius exercitui, ejusq; in su-
em Hungariam impedimentis. Ad ra-
montis naturæ aliud miraculum occur-
runt uno eodemque loco, spatio ferè
n pedum, calidissimo vapore æstuantem,
ntesque scaturigines; intolerabiles, si vel
riam partium horæ sexagesimam susti-

Harum in medio frigida ebullit limpi-
a: cæteris nihilominus in odore minera-
ac sapore per omnia consimilis.

igesimâ primâ Juliû Saruhambek patuit,
s & fertilis regio, atque oppidum solitò
ntius. In festo Sanctæ Mariæ Magdalænæ
atarbarzich transmissa, secundâ ferè pe-
lianâ Philippopoli legatio appulit. Urbs
er ampla est, a Regno Macedoniæ, suoq;
itore Philippo celebris. Situs loci ab afflu-
famosissimo Hobro ex Thraciæ monte
lope vulgo Merish, latine Merisa reddi-
noenissimus. In Hebrum Toponiza, & Ca-
s amnes confluunt. Copiam ædium urbs
inet tametsi male-materiatarum; priscam
inis gloriâ aliquâ ratione sustinet assur-
o unâ, ad summum alterâ substructione:
nobi.

44 *Discessus i iennâ Adrianopolim.*

nobiliores , ac primùm à militia illustres tam domus arcem duntaxat incolunt. Solum hîc exstat constructum in colle juxta ruina multis græcis characteribus albo & diso in marmore inscriptum , dicatum à Clasticolis Divo Paulo gentium Apostolo : *Imma est ovalis , diameter in sex passus tertur ; absque fenestris , & imaginibus nunc tet ; tamen fragmenta erasarum picturarum parietibus comparent. In medio sacelli gradiusculum saxum eminet : è quo , ut fama f* Divus Paulus Philippenſibus legem graconcionans promulgaverit. Famæ vulgipsæ Apostoli Epistolæ ex urbe per Epaphditum scriptæ , adſtipulantur , & acta Apollica Cap. 16. *navigantes autem à Troade i cursu venimus Samothraciam , & sequenti die Npolim , & inde Philippos , qua est prima partis i cedonia civitas . colonia : Eramus autem in hac i dies aliquot conferentes.*

Porro acta locô citatô Apostolicum i complectuntur : è Samothracia enim in Thciam , quæ Asiæ adjacet , navigavit ; inde Npolim maritimam civitatem , quæ Macedoniam venientibus primò occurrit , inde appcui Philippopolim (alii Philippos oppidit exiguum autumant) quam urbem Macedon

sa

sapientiores, non Romanæ adscribunt. Cæterum Macedonia regio inter duo maria effunditur ab Oriente Ægæum & Jonium tenet, ab occasu & septentrione in Dalmatiam, superioremque Mysiam vergit; ad meridiem Epiro finitur: inclitum quondam, & hæretitarium regnum Magni Alexandri. Ex hac eadem Philippopoli perhibetur Apostolus ad corinthios utramque epistolam scripsisse. Memoratu dignum, quod etiamnum tres leucas abhinc multa millia hominum degant, partim per oppida, & pagos, qui a Sancto Paulo etiam modo Paulini vocantur. Ad iactum pidis à præfata ædiculâ muri quondam subioris monumentum exstat, portæ urbanæ faciem referens, quo grandibus incisum characteribus legitur. *Vitellianus curavit.*

Civitas hæc in bicipiti ut plurimum mon: posita est, Turris in ea eminet, opus antiquitatis præseferens, quæ horologio sonante sui tempora partitur, quod in vastissima hac barbarie præterea vix reperies; quando nobilissimo hoc artificio ipsæ Constantini, & Arianæ urbes carent. Planitiem amplissimam circumspicit, ex parte à fluvio cingitur, ac munitur: moenia à vetustate ruinam minantur, nec convenienti munimine cives suos ultra securant. Non procul inde Basilianorum,
Schil.

46 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

Schismaticorum , in sublimi claustrum est, centum quinquaginta Monachorum , cujus œconomia ad pedem montis à delectis administratur. In Urbis Divo Georgio Sacra ad defunctum nuper adolescentem Hectorem Kornpfel Turcicus Commissarius sepeliri fecit ; deducentibus cadaver Barone De Hay, & legationis secretario , ac de Societate Sacerdote: cæterorum corpora , qui obierant, passim ripa fluminis , quæ legebatur, suscipiebant.

Vigilantiâ quartâ Julii sub auroram redactis territorii transitum in Papasî : cujus Möscheam , & Caravanisartam pro æternâ (si superis placet) memoria progenitor Magni hunc Vozirii , aulæ tum Præfectus , ac quondam Vozirius Budensis , posthæc millesimo sexcentesimo sexagesimo sexto vitâ functus, extruxit plurimum ditatam egentioribus peregrinis recreandis.

Postero die in Kiral : tertio in patentissimum campum deportati , ob aquarum penuriam necesse habuerunt, à via regia aliquantum secedere, dum fontes nanciscerentur. Constitari hic denuc cum morbis nonnulli atque ex mapalibus; ad quæ curiosius excurrerant atrociorum luem referre ad comitatum visi. Plurimum ad id conferebant fructuum intemperan-

is ingestorum ingluvies, & vini crudioris
 otus, stimulatus glaciæ ac nivibus, quas soli-
 tæ procurant, atque in æstatem perducunt
 urbani. Tamen vis mali intra solum unius
 ominis dispendium stetit. Placuit hic loci
 documentum, quod Turcæ dederunt existi-
 mationis, quam haberent de divinis Religio-
 nis Christianæ. Dum sacris operaretur Sacer-
 dos, comparuerant tres Bulgari magnos duos,
 im minore tertio ursos ad plectra, & cym-
 ala agentes in jocos & saltus. Nonnullis ipso-
 rum de comitatu ad ludicra hæc incon-
 sultius distractis, Turcæ, qui sacrificii divini re-
 verentiam potius præstulerant, indignati
 sunt; & Bassa per ephebum baculis insigniter
 contusos ludiones à tentoriis abigi fecit.

Vigesimâ Septimâ meridies actus in Har-
 ianli, ubi Moschéa, Caravanaria, & pons
 pideus nulli hæcenus comparandus. Inde
 octis secundâ horâ castra metari licuit in
 Austapha-Bassa-Cupri. Hic pium æquè ac
 erelegans in gratiam itinerantium opus oc-
 currit: Hann dicitur. Est stabulum regium,
 regiam quoque superbam magnificentiam, conte-
 tum undique de plumbi laminis: fulcris vi-
 inti quatuor innititur, eæ marmoris selecti
 unt, & complexu brachiorum latiores: in-
 infecus per gyrum cubitis duobus assurgit
 mu

46 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

Schismaticorum , in sublimi claustrum est, centum quinquaginta Monachorum , cuius œconomia ad pedem montis à delectis administratur. In Urbis Divo Georgio Sacra æde defunctum nuper adolescentem Hectorem Kornpfel Turcicus Commissarius sepeliri fecit ; deducuntibus cadaver Barone De Hay, & legationis secretario , ac de Societate Ipsi Sacerdote: cæterorum corpora , qui obierant, passim ripa fluminis , quæ legebatur, suscipiebant.

Vigessimâ quartâ Julii sub auroram reductis tentoriis transitum in Papasî : cuius Môscheam , & Caravanisariam pro æternâ (si superis placet) memoria progenitor Magni hunc Vezirii , aulæ tum Præfectus , ac quondam Vezirius Budensis , posthæc millesimo sexcentesimo sexagesimo sexto vitâ functus, exstruxit; plurimum ditatam egentioribus peregrinis recreandis.

Postero die in Kiral : tertio in patentissimum campum deportati , ob aquarum penuriam necesse habuerunt, à via regia aliquantum secedere, dum fontes hanciscerentur. Consistari hic denuc cum morbis nonnulli atque exmapalibus; ad quæ curiosius excurrerant atrociorum luem referre ad comitatum visi. Plurimum ad id conferebant fructuum intempe-

ran-

Is ingestorum ingluvies , & vini crudioris
 ctus, stimulatus glaciæ ac nivibus, quas soli-
 tæ procurant , atque in æstatem perducunt
 urbari. Tamen vis mali intra solum unius
 ominis dispendium stetit. Placuit hic loci
 documentum, quod Turcæ dederunt existi-
 ationis , quam haberent de divinis Religio-
 is Christianæ. Dum sacris operaretur Sacer-
 dos, comparuerant tres Bulgari magnos duos,
 im minore tertio ursos ad plectra , & cym-
 ala agentes in jocos & saltus. Nonnullis ipso-
 rummet de comitatu ad ludicra hæc incon-
 ultius distractis, Turcæ, qui sacrificii divini re-
 erentiam potiore præstulerant , indignati
 unt ; & Bassa per ephebum baculis insigniter
 ontusos ludiones à tentoriis abigi fecit.

Vigesimâ Septimâ meridies actus in Har-
 anli, ubi Moschéa , Caravanaria , & pons
 pideus nulli hæcenus comparandus. Inde
 octis secundâ horâ castra metari licuit in
 Austapha - Bassa - Cupri. Hic pium æquè ac
 erelegans in gratiam itinerantium opus oc-
 currit : Hann dicitur. Est stabulum regium,
 giâ quoque superbum magnificentia, conte-
 tum undique de plumbi laminis : fulcris vi-
 inti quatuor innititur , eæ marmoris selecti
 unt , & complexu brachiorum latiores : in-
 infecus per gyrum cubitis duobus assurgit
 mu

48 *Discessus Viennâ Adrianopolim.*

murus latitudine longior duplo, quem pro usui viatorum plurimi camini distinguunt, qui & coquinæ & furnorum officium supplent : ibidem cibis aptandis, qui viatoribus, & militibus ultrò suppeditantur, compescendæ item brumali tempestati, reficiendisquæ à frigore corporibus deserviunt. Murus ipse per gymnasium circumfusus, stratum, mensam, omnemque hospitibus præstat commoditatem, quæ itinerantibus tenuioris fortunæ exhiberi posset, & à locupleti fundatorum voluntate discerni. In area ædificii intrinsecus nulla interstitia sunt : pervia & plana omnia, aperta quæ & communia decumbentibus, & convalescentibus. Jumentorum idemmet diversorium, quod hominum. Circulis ad radicem muri eorum evagatio compescitur : juxta horum multitudinem funes ad columnas diducti plures stationes metantur ; his inhærent affixi ducti, ac plures, secundum areæ capacitatem. In procinctu est cogitare, quæ quies isthîc, quis somnus tutò concedatur viatoribus lassis, quis foetor nares, hinnitus quis, & quantus aures offendat. Defectu ædium & temporum iniquitate compulsos prandia & noctes non raro in frequentioribus, quæ per iter occurrerant, hisce stabulis agere oportuit. Cæterum diversoria hæc communia sunt imis, & summis :
uni-

cum nihilominus plerumque, & per-exi-
um è ligno conclave singulis annexum est :
viri Principes, aut ipsi Purpurati se à tur-
subducunt : Itaque passim per Imperium
tomannicum hospites honorantur. No-
n locus à Caravana defumit, quam plurimum
à proficiscentium coetum rectè dixeris. Ne-
fas est solitariis absque periculo incedere,
ximè iis, qui mercimoniorum causâ ter-
mutant. Pons ibidem visitur secto & qua-
to lapide albo constructus, Ratisbonensi
opè, Pragensi propius accedens, dimeti-
quadringentos quadraginta duos passus :
onte subeuntibus parte dextrâ ædicula oc-
rit, ferreis clathris munita : illic sanctimo-
Mahomericâ clarus, Musulmannus accumi-
: Propè demortui caput cidaris Otto-
nnica, decora plumulis adstat : panno de-
onigro maufoleum obducitur : Ad fores
ndicabulum stipem exigit, quò se (ut opi-
i promptum) & locum ab interitu vindicet.
c ab Adrianopoli excurrerat Illustrissimus
ion à Rheningen in annum decimum sep-
um Byzantii ad Portam Residens Cæsare-
reveriturus Oratorem : Ab eodem vicissim
ularis benevolentiae tessera cultus est. Ex
ibi adesse Adrianopoli magnum Orientis
anum læti intellexissent omnes, impensis

D

illi-

50 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

illicò studiis allaborarunt in diem posterum
quàm dignissimè, pro sua quisquè conditione
& Augustissimi Cæsaris Majestati se illius con-
spectui præsentare.



PARS II.

Orator Cæsareus Adrianopo- lim pervenit.

Calendis Augusti (cujus diei gloriam an-
niversaria ad sanctum Gotthardum vi-
ctoria etiamnum recordatione recentis-
simâ nobilitabat, quâ superba tyrannis clad-
præstantissimorum supra duodecies mill-
suorum admonita & sapere didicerat, & dis-
cernere, quid contemptus hostis, quid con-
cordia Christianorum Principum, quid uni-
virtus possit) sub auroram reassumptum ita
in patentem campum deduxit, ad ipsa uni-
versi exercitus Turcici tentoria latè in Aqu-
lonarem plagam effusa appropinquante
Ordo, quem tenere, fuit sequens. Quarterio-
rum Præfectus cum duobus de comitatu ac co-
horte Turcicâ pompæ principium dederunt
hos Præfectus stabuli Philippus à Wollen, &

Abinde Cæsarei Oratoris veredarii ductiles, baleris, & integumentis arte, & pretio instructissimis adornati : Tum holotericis argento intextis ad morem Orientalium populorum talaribus honorarii nobiles Ephæbi seuebantur. Tubæ deinde campestres octo ex argento, & tympana cum gentilitiis Legati d' erico dependentibus : his tamen more coman Imperatore Ottomannico silendum fuit. A tergo insistebat Lælius de Luca aulæ Præfectus, & vexillum rubrum, limbo ad perticam complicato non plenius passum, statim associatis tam Oratoris, quam cæteræ nobilitatis ministris præferebat. Claudebant hoc gmeu ducenti Chiausii, nobilium Turcarum suis permixti. Posthæc illustriores legationis lices, & Comites, Baronesque succedebant quis generosissimis vesti : bini ac bini benè angum explicabant ordinem. Proximiore periori labaro præibant, suâ quisque conitione, ac meritis spectatissimi Franciscus Broffi Hollandus, Thaller Austriacus, Harik Hollandus, Joannes Baptista Camel Gontiensis, Vincentius Marcinus Lucensis, Ignatius à Longen Græcensis, Matthias Caster Consiliarius in excelsò regimine Tyromsis Austriacus, Illustrissimi Alexander de inn, Baro Tergeffinus ; Pompejus Coroninus

52 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

ninus Baro Goritianus, Joannes Theodorus de Reck Baro Westphalus, Franciscus de Hay Baro de Delgratiæ Scotus Excellentissimus Oratoris ex sorore Nepos, Vicecolonellus Nicolaus de Vernavel, Chasteau, Vieux Baro Gallus; Augustus Christianus Dux Holstatiæ, dictus interea Baro de Binnendorff; Edoardus Comes de Arundel; Joannes Carolus Baro de Fünffkirchen; Marchio Bernardus Pecori Florentinus; Joannes Augustinus Durrazzi Marchio Genuensis. Intercepit seriem procedentium hoc loco vexillum legationis candidum, auro, phrygioque opere locupletissimè intextum. Hujus itidem quamvis extremitates apices ad hastam de more colligerentur (nimirum non ferente ejus monarchiæ immani arrogantia, ut ulla gentium coram Sultano sua labara explicet,) satis tamè aperte, hinc Aquila imperialis, inde Deiparæ caput draconis conterens ab altera subvolantis vexilli parte se conspiciendam dabat. Princeps hoc atq; Imperiale labarum honoris causâ deferbat Otto Hermannus Comes Stirhaimb. Adequitabant à dextris Dux Norfolciæ Henricus, at nunc Comes Arundel senior, Anglus; à sinistris Joannes Josephus Comes ab Herberstein Eques Melirensis, præsidii Crisientis Commendans. Ab his Car-

eus Residens Simon à Rheningen Styrys,
 tute, prudentiâ, & fidelitate inter prospera
 dverfa commendatissimus ipſorum elogio
 barorum, ſtipatus domeſtico, ac pedestri
 militio ingrediebatur. Tùm utrinque didu-
 ad latera intervallis apparitores Oratoris,
 corporis cuſtodes acinace, & armis præ-
 ea brevioribus inſtructi in malleum præ-
 i cuspide detortis, Oratorem anteibant.
 è Excellentiffimus Legatus prolixo fluente-
 , & ab annis, de vertice ac mento venerabi-
 apillitio decorus, à procerâ corporis emi-
 riâ, à frontis & vultus ſeverâ majeſtate ve-
 andus ſuſpiciebatur. Togatus incedebat
 olibus ex toto intertextis auro: capitis in-
 umentum, ut confertis ardearum plumis;
 magno numero, & ordine unionibus adni-
 â frequentiffimis, valorem plurium mil-
 n excedentibus. Bucephalo, quò veheba-
 ad ſuperbum munus, quod obibat, decerat
 il. Circùm ſatellites, ſuprà præeuntes ha-
 i, copioſum à veſtibus argentum fulgen-
 gradiebantur. Dexterum Cæſarei Orato-
 ratus Mareſchallus Aulæ, Chiaus Baſſa ſti-
 rat: lævum (qui pro ritu gentis nobilior
 locus) equeſtris militiæ generalis Spahio-
 n Aga tegebat. Panniotti amborum Cæſa-
 n interpres à tergo inſequebatur cum Se-

52 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

ninus Baro Goritianus, Joannes Theodori de Reck Baro Westphalus, Franciscus de Hay Baro de Delgratiæ Scotus Excellentissimus Oratoris ex sorore Nepos, Vicecolonellus Nicolaus de Vernavel, Chasteau, Vieux Baro Gallus; Augustus Christianus Dux Holstatiæ, dictus interea Baro de Binnendorff; Edoardus Comes de Arundel; Joannes Carolus Baro de Fünfkirchen; Marchio Bernardus Pecori Florentinus; Joannes Augustinus Dürazzi Marchio Genuensis. Intercepit seriem procedentium hoc loco vexillum legationis candidum, auro, phrygioque opere locupletissimè intextum. Hujus itidem quamvis extremi apices ad hastam de more colligerentur (nimirum non ferente ejus monarchiæ immani arrogantia, ut ulla gentium coram Sultano sua labara explicet,) satis tamè aperte, hinc Aquila imperialis, inde Deiparæ caput draconis conterens ab altera subvolantis vexilli parte se conspiciendam dabat. Princeps hoc atq; Imperiale labarum honori causâ deferrebat Otto Hermannus Comes Stirhaimb. Adequitabant à dextris Dux Norfolkiciæ Henricus, at nunc Comes Arundel senior, Anglus; à sinistris Joannes Josephus Comes ab Herberstein Eques Melirensis, præsidii Crisensis Commendans. Ab his Ca-

sare

fidens Simon à Rheningen Styruſ, rudentiâ, & fidelitate inter proſpera commendatiſſimus ipſorum elogio ſum, ſtipatus domeſtico, ac pedeſtri ingrediebatur. Tum utrinque diducra intervallis apparitores Oratoris, iſ cuſtodes acinace, & armis prærioribus inſtructi in malleum præde detortis, Oratorem anteibant. lentiffimus Legatus prolixo fluente annis, de vertice ac mento venerabilis decorus, à procerâ corporis emiſfrontis & vultus ſeverâ majeſtate veſuſpiciebatur. Togatus incedebat ſex toto intertextis auro: capitis inum, ut confertis ardearum plumis; numero, & ordine unionibus adniventiffimis, valorem plurium militibus. Bucephalo, quò vehementiſſimum munus, quod obibat, decerat cum ſatellites, ſuprà præeuntes haioſum à veſtibus argentum fulgebantur. Dexterum Cæſarei Oratoſareſchallus Aulæ, Chiaus Baſſa ſtievum (qui pro ritu gentis nobilior equeſtris militiæ generalis Spahio-tegebat. Panniotti amborum Cæſarpres à tergo inſequebatur cum Se-

56 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

legationem istam deliciarum causâ, sed virtutis mutuæ conspiratione venire, vel admitti: Poteratq; magnus Vezirius suæ existimationi ita omnino consuluisse: cum lege hac latâ doceret, quanta cum circumspectione, ac mentis temperantiâ, victusque sobrietate nationi huic occurrere oporteret, quâcum ipse non multò antea laboriosissimè conflixisset. Certè aliàs hic Princeps Purpuratorum [quantum] salvâ authoritate poterat, nusquam defuit occasionibus per seipsum, aut suos de Legato, ac sociis benè merendi.

Obtinebat ille in castris, ut exercituum Præfectus, circumfusa inter agmina locum Principem, qui tentoriis, & reliquo apparatu urbem in regiones ac vicos distributam representabat. Sultanium augustius divertere vix quisquam crederet. Hunc primum Cæsareus Orator ipso Thaborææ transfigurationis die sub papilionè à Persarum elegantia sumptuosissimo convenit: Deducta illuc pompa absque tubarum strepitu, & labarorum insignibus. Perhumaniter cum Legato accepti omnes, atque iste unus cum Vezirio invitatus affidere. Tum Chavé, & Schörbet in gyrum largius propinata, & fumigatio de thuribulis argenteis, incensâ alœ, singulis dispersita. Denum ab alloquio in primores legationis centum

is Residens Simon à Rheningen Styrys,
 ate, prudentiâ, & fidelitate inter prospera
 lverſa commendatiſſimus ipſorum elogio
 arorum, ſtipatus domeſtico, ac pedeſtri
 ulitio ingrediebatur. Tùm utrinque didu-
 ad latera intervallis apparitores Oratoris,
 orporis cuſtodes acinace, & armis præ-
 a brevioribus inſtructi in malleum præ-
 cuſpide detortis, Oratorem anteibant.
 Excellentiffimus Legatus prolixo fluente-
 , & ab annis, de vertice ac mento venerabi-
 pillitio decorus, à procerâ corporis emi-
 riâ, à frontis & vultus ſeverâ majeſtate ve-
 indus ſuſpiciebatur. Togatus incedebat
 licibus ex toto intertextis auro: capitis in-
 numentum, ut confertis ardearum plumis;
 magno numero, & ordine unionibus adni-
 t frequentiffimis, valorem plurium mil-
 excedentibus. Bucephalo, quò vehaba-
 id ſuperbum munus, quod obibat, deerat
 l. Circum ſatellites, ſuprà præeuntes ha-
 , copioſum à veſtibus argentum fulgen-
 gradiebantur. Dexterum Cæſarci Orato-
 itus Mareſchallus Aulæ, Chiaus Baſſa ſti-
 at: lævum (qui pro ritu gentis nobilior
 ocus) equeſtris militiæ generalis Spahio-
 i Aga tegebat. Panniotti amborum Cæſa-
 i interpres à tergo inſequebatur cum Se-

cum Illustrissimo Residente, Magno Vezirio, & alio qui Capitanei, Bassæ, & Caymici officio cæteris eminebat, accubuit; reliqui quatuordecim è prima nobilitate diversis admodum mensis, aliis Proceribus immixti. Ferculorum pompa, præter carniū, pisciumque, erat potissimum è saccharo, muscō & ambra confecto. Potus ex aqua omnis, miram odorū redolens fragrantiam. Reliquis de comitatu aforis sub tentorio in terrā, substratis tapetibus patrio usu lautissima data refectio: Utrique ephēborum turba pervenustè & sciè ministeria sua obibat. Remotis mensis chlamydes quadraginta auro & argento omni ex parte in flores deducto intertextæ, in primores dispertitæ sunt. Cum his, neque aliàs adire hunc Principem cuiquam conceditur. Ad hæc in aditu soli Oratori ex toga Imperatoria stola defluens ad osculum porrigitur: sed & paucissimi in conspectum admittuntur.

Delectis ad alloquium Sultanus apparatu à gemmis, & metallo undique circumfulgente radiantissimus, in conclavi à regali opulentia instructissimo, assidenti à thoro potius, quàm à throno similior patuit. Non has divitias Adrianopoli servat, vel invenit: Quæcunque enim incedit camelis thesaurum Imperatorium deportantibus, eodem splendore, & fastu

in altum, ad modum superbientis pavonis. Inter hæc Præses ærarii per Quæstorem, ducum nomina sigillatim succlamari iussit: illico cohors cohortem ad auditum ductoris nomen ad capiendam pensionem prosequabatur, nec lento pede, sed eo quem cupiditas avidiorem stimulabat: aut quem aliàs ad expugnanda valla sub insultum expediunt. Singulis deputati certo numero rubri & coriacei sacci consignabantur; quibus occupatis prægraves lentius jam recedebant, pristinam stationem repetituri tribuni suam, suam milites: futuri deinceps, donec abire ab aula monerentur in ea immobiles. Observabat de sipario Sultanus universa; atque exinde etiam seclusâ cupiditate nullus tardigrado passu incedebat, sed vulgus militare præpropere, nobiliores officiis suspenso cursum tamen præse ferente subfugere conspectum Principis nitebantur. Sesqui horam hæc expeditio tenuit. Prandium in Divano subsecutum est. Quinque omnino mensis adstitit triclinium haud plus duos palmos altis (quod humi discumbere cæteroque sit moris) Dedignantur mappas lineas; fuscinarum, cultrorumque nullus est usus; cochlearia tamen inferunt, quæ de communi ligno confecta, oblongis manubriis tenentur. Mensarum primæ Excellentissimus Orator cum

cum Illustrissimo Residente, Magno Vezirio, & alio qui Capitanei, Bassæ, & Caymicanî officio cæteris eminebat, accubuit; reliqui quatuordecim è prima nobilitate diversis admoti mensis, aliis Proceribus immixti. Ferculorum pompa, præter carniû, pisciumque, erat potissimum è saccaro, muscô & ambrâ confecto. Potus ex aqua omnis, miram odorum redolens fragrantiam. Reliquis de comitatu aforis sub tentorio in terrâ, substratis tapetibus patrio usu lautissima data refectio: Utrinque ephëborum turba pervenustè & scitè ministeria sua obibat. Remotis mensis chlamydes quadraginta auro & argento omni ex parte in flores deducto intertextæ, in primores dispersitæ sunt. Cum his, neque aliàs adire hunc Principem cuiquam conceditur. Ad hæc in aditu soli Oratori ex toga Imperatoria stola defluens ad osculum porrigitur: sed & paucissimi in conspectum admittuntur.

Delectis ad alloquium Sultanus apparatu à gemmis, & metallo undique circumfulgente radiantissimus, in conclavi à regali opulentia instructissimo, assidenti à thoro potius, quàm à throno similior patuit. Non has divitias Adrianopoli servat, vel invenit: Quæcunque enim incedit camelis thesaurum Imperatorium deportantibus, eodem splendore, & fastu

fastu intuentibus sistitur. Perangusta scena est, qua sol iste panditur; nec ad diem nisi modicam lucem, magis autem ad fulgores quos reverberati gemmarum multiplicium radii explicant, patet. Distinctius de hoc sacrario agetur, ubi Constantinopoli concessum alloquium alterum describetur. Ubi Orator Cæsareus in conclavi regio adstipit, alii per ordinem Legationis Proceres, ad solam venerationem profundâ cum inclinatione capitis alternatim faciendam, atque illicò extrâ conclave recessuri, inducti sunt per collaterales singulis binos de Turcarum primoribus. Subjêre limen hâc vice Residentes ambo, à Renningen, & Casanova; Comites Arundelius & Herberstein: Marchiones Durazzi & Pecori: Comes à Stirhaimb: Dux Holsatiæ interea Baro à Binnendorff: Barones Funffkirchen, Hay, Coroninus, de Fino, de Vernavel, de Reck; Secretarius item Legationis, & Interpres. Digressis postliminiò omnibus præter Oratorem, Residentes, atque Interpretem, hic postremus literas Augustissimi Imperatoris LEOPOLDI Legato Cæsareo præsentavit; atque hic Sultano reverentissimè obtulit, unaque ab Augusto salutem, & Legationis universæ causas publicas, privatasque expeditissima cum facundia enarravit. Accidere sibi gratissimam amici Germano.

62 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

manorum Imperatoris salutationem reposuit Sultanus, & benevenisse Oratorem iussit: tùm de cæteris breviter, quæ Imperii utriusque felicitati congruerent ex voto respondit: ædemùm Constantinopolim ut progredereur Legatus monuit, propediem illuc à maritima sese, quam susceperat profectioe reverfurum. Repetitâ inclinatione Orator è conclavi digrediens fulgentissimo cum comitatu in tentoria reductus fuit. Quòd Sultanus Augustissimum Cæsarem solo titulo Germanorum Imperatoris compeller, inde nascitur: nam cum ipse novam Romam, à Constantino sic dictam, teneat, Romanorum Imperatorem alium à se non agnoscit: quasi verò diviso in urbes Romæ, uti quondam Cæsarum in plures homines nomine, is, qui recentioris, ac divisi principatus titulo potitur, antiquiori quidquam de elogio eodem, utique magis proprio, possit subtrahere!

Residentia Imperialis Adrianopoli in amœno campo, quem fluviolus Copriza intersecat, urbi adjacet. Major annis, qui mœnia ad meridiem aluit, Mariza vulgò, latinè Hebrus dictus, Philippopoli huc, hinc Trajanopolim, ac postea in mare Egeum effunditur. Urbs ornamentum est totius Thraciæ, nunc Romaniz nuncupatæ, à novâ Româ, Constantinopoli
Re

Regio ab occidente Macedonia adhæret : à septentrione Istrô clauditur : ab oriente Pontum, à meridie Ægeum spectat. Adrianopolitana Sultani aula è ligno minùs carioso tota constat : rubro & viridi colore tineta conspicitur : plumbo tegitur undiquè : abundantior lucem supernè per tectorum patentes valvas accipit. Longitudinem molis (quâ parte legatio accipiebatur) altissimæ duodecim quercinæ columnæ fulciunt : latitudinem non nisi sex utrinque : atque hæ octo circiter geometricis inter se pedibus distant. Divani propylæum è muro partim, partim ex assibus assurgit, nec ultra sesqui orgiam : ascensum gradus lignei subeunt : portarum seras, non fabri ferrarii, sed lignarii ac torneatores conficiunt : nec alia in cæteris ædibus earum materia. In medio pergulæ, simili colorum varietate pictæ, fenestra de pariete cubitalis prospicit ; ab hac quæ in amplissimo atrio, & vicinis porticibus, ipsôque Divanô aguntur, accuratè omnia *Mahemet Sultan* curiosè observat, & contemplatur.

Munera, quæ nomine Imperatorio præsentabantur Sultano, ita ab artificio & pretio, ut à metallo utroque ditissima, dignissimaque utrinque fuere. Per medium atrii lingillatim à Turcis deferbantur singula ad
con-

64 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

conclave sacratius Sultani, præsertim ut multorum millium spectantium avidæ curiositat fieret satis. Respondisse universâ eximie ex spectationi argumento fuit gestus & nutus plausu, & comprobatione deprædicans; oculi item stupor in numerum, raritatemque operum aut fixi, aut absorpti; compressio item flexioque corporum, quâ cupidè (quando nullus vel palmum procedere loco præsumit) quæ raptim modestissimè transportabantur, intueri quisque satagebat. Obdo Bassa Aula Præfectus coordinabat omnia: scipio hunc pro viri proportionem in longum dimensius præibat: ad nutum & opportuna ejus signa aulae universæ actio & gestus aut fervebat, aut componebatur; gnomonem dixisses politicæ, & caduceum morum.

Ut verò Orator privatâ ipse quoque devotione Sultanum revereretur, carpentum quo elegantissimo inter cætera utebatur (audientiæ currum supra diximus) Monarchæ illi præsentandum duxit. Aquilæ illum & leones arte exquisitissimâ sculpti aforis adornabant. Per rotas & temonem fulgor auro illitus radiabat; intra conopæum selectissimo croci principis holoserico cultissimè nitebat: corymbi & coronides aureæ sericis filamentis intextæ defluebant à laterum superficie: nec
aspe-

pectui quidquam occurrebat , quod phario,
irrigioque opere regaliter non niteret. As-
verabant multi, in Thraciam; Græciamue
Constantinam, post Romanorum triumphales
irrus, parem huic illatum nunquam. Dedu-
batur ille à Neapolitanis sex, raræ elegan-
te, & proportionis : Dignissimus omni ex-
te, qui Orientis moderatori in gloriosæ
majestatis partem cederet. Acceptum est mu-
is grato animo, sed non æquè postea cultum.
am è vestigio quidquid speciem ac vultum
imantis cujuscunque præferebat in car-
pto, evulsū inde, & erasum est. Attramen
ad non in contumeliam muneris, sed pro-
genio gentis egerunt. Lege Mahometi nul-
apud illos seu volucrum, seu ferarum effi-
s; nulla, quam arte humanâ conficias,
ago. Sive quod qui dominatum in universa
verbissimè arrogant, neque simulachra eo-
n tutò uspiam acquiescere velint quæ ode-
it, vel contemnunt: sive quod domestica im-
unitas per belluarum ectypa repræsentata in-
ito spectaculo conscientiam prototypi ex-
iulet: sive, quod credibilius, quia jam inde
aterno, & Judæo lacte Pseudopropheta
lidit, admixtumque nefando reliquo ve-
ro ritum affecit transcripsit, nempe uti
emblemata tanquam idololatriæ fomitem

66 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

omni studio ab oculis amoveant. Quod equidem sani opus consilii fuisset, si impius homo quem belluis cultum rectè ademerat, nequam in se, deterrimam reliquarum, transulisset. Addidit. Orator carpento & Bonaphalis in delicias Sultani, quibus istum admodum, & à teneris noverat assuevisse venatorios canes quatuor, proceritate, & genit ad id operis commendatissimos. Jam autem canum septies mille in ea studia dicebatur alere, aliosque argenteis, aureisque, pretiosiores essent, catenis claudi; nec uniusbus parci in vincula conglobandis, quod milia vertagorum quos æstimaret insigniretur. Canes Imperator sibi retentos obsequi venationum suarum adscripsit; currum post Reginæ Matri donavit.

Recurrerat per eos dies pia recordatio Deiparæ in cœlos Assumptæ: visum fuit excellentissimo Legato sacram non minus, quam civilem pompam Christianæ magnitudinis gumentum hîc fore: præsertim quod à pluribus sæculis Christiano etiamnum nomine insigniti, solatio communis celebritatis & fovendi hac occasione viderentur. Ita magnificentia apparatus, ac musices, quantalibi in visceribus populi fidelis sperare poterat pridie ejus diei, atque ipso festo in ædi

egati decentissimè adornatis Divina peracta
int. Ipse Orator pulcherrimo ad pietatem
templo Eucharistiâ palàm inter missarum so-
munia refectus est; quem de nobilitate, & co-
nitu plerique cum magna ædificatione ad
isdem sacras epulas sunt consecuti. Valuit
templi vis etiam ad religionis extraneos.
uctarium quippe festivitatis fuerunt adole-
ens heterodoxus, & mulier sectæ anabaptisti-
e: expiati enim ab erroribus & noxis, & di-
mo præterea epulo refecti inter lachrymas,
otoris intus Dei, & affectuum sanctè coope-
ntium tesseras liquidò monstrabant, quan-
lucro humana cœlestibus conjungerentur.
Iec defuit, qui transmissus (ut bene speratur)
cœlum hæc, & alia hætenus cœlitibus studia
unciaret. Jacobus Sigræi inter Ungaros, quâ
obilitate, quâ literis probè excultus juvenis,
leoque non ultimæ apud suos expectationis,
sceptis piè ad æternitatis capeflendum iter
acramentis, dum legatio ad Sultanum ador-
atur Regem Regum adoraturus abiit morbo
trinctus, & in Græcorum Sacrario, latino
tu terræ mandatus.

Hoc ipso die sylvestrium equorum caudæ
x, coloribus variegatæ, & globo aureo su-
ernè contectæ, infallibilis, etsi die indetermi-
atâ, profectionis tessera, castris præfixæ sunt;

68 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

actum quivis rebus suis prospicere, & morum
rumpere impedimentorum studuit. Decima
sexta Augusti Purpuratorum Princeps Orato-
rem Cæsareum invitatum ad ædes officiosissi-
mâ cum humanitate honoravit. Ædium for-
ma apud magnates ubique similis, nec com-
pior Byzantii quàm Adrianopoli, vel alias for-
to interiore aulaeorum, elegantiarumque priva-
tarum apparatu diffident. Universæ, si fas
Mahometi excipias, de simplici ligno affur-
gunt. Saxis durioribus educere parietes, vel ac-
cuare latera in fornicem, moris non est. Ad
usum humanum nihilominus, & impenden-
dos sumptus aptissima in illis omnia & com-
modissima. Primas ædium substructiones lig-
neæ trabes componunt, insertis lutô & calce
nec non quandoque lateribus Solis æstu deco-
ctis. Verti in lapidem exinde omnia credas,
quandoquidem in ævum durant. Secunda hi-
super struitur contignatio, eaque ultima, quam
arbores tantummodò coagmentant: incrusta-
tio huic illinitur candidi coloris, quam nec hu-
mor, nec imbres facillè diluunt. Pavimentum
storeæ vestiunt subtilibus pertextæ arundini-
bus; at in ædibus virorum principum muko-
serico argentoque eleganter tessellatum inser-
nitur. Istis inambulare, vel insistere cohor-
natos, calceatosve, nefas est; idemque hono-

autelam improbam atterendi fastus rectius
ixeris, Moschéæ impenditur, soccis coriaceis,
ut omnino nudis pedibus, mundisq; calcan-
r. Proinde præ foribus discalceari omnes ne-
esse est. Scamnis & sedilibus non est locus. In
omo talis, vel tibiis, Saracenorum Arabiæ ad-
istat decussatis humi insident indigenæ: recl-
atoria tamen ex auro, & holoserico subster-
untur, quibus ad arbitrium aut assident, aut
apinato tantillum corpore incumbunt, vel in-
ituntur

Medium aulæ Proto-Vezirii in parte do-
us infimâ fontana occupat albo superba mar-
iore, & duodenis æreis fluens canalibus, præ-
copiosam & perennem à vertice scaturigi-
em; assiduæ Turcarum lotioni peropportu-
m. Per ædes similiter alias bajæ, & balnea,
aulâ inferiore Primores comitatus Cæsarei,
de superiore loco quinque Proceres Turcici
in Proto-Vezirio Achmet Bassa & Oratore
cubuerant. Corium rubrum vices mensæ
mi explicatum subiit; mantile perelegans si-
sobivit omnium, ne vestimentis inter eden-
m macula aspergeretur. Ciborum delectus,
prodigalitas condimentorum paria tanto
incipere fuerunt. Siti attemperandæ frequen-
s admovebatur Schörbetum de conchâ præ-
sâ & capaci (porcellanam vocant) Potus hic

violapio nostro per similis, etiam ex delectis
quoribus conficitur, saccaro, ambrâ & musc
redundat. Prandii epilogum de thuribus a
genteis aloëtica fumigatio invexit, quem poti
 de anfulatis scutellulis illicò secutus est, a
 omni sexu & conditione stomachi roborand
 viribus assumi solitus. Vinum, aut liquor un
versim, qui cerebro officere possit à menis leg
Mahomericâ omninò exulat. Non parcu
 tamen ignobiliores, quin præter legem
 utantur; magnatum in abdito censura est. Ca
 terum poena baculorum deprehensos in ebrie
 tate manet infallibilis.

Addita pro colophone convivio planè re
 gio velitatio. Ducenti circiter primæ spei ju
 venum (Tzogolan dicuntur) in strenuitate
 experimentum primò singuli singulos ac
 ter impetere, sed innocuis à ferro hastilibus
 turmatim postea tantò severius, quantò am
 pliùs spectatorum acuebat authoritas, pa
 missilium impugnatione mutuò laceffere
 iussi. Volabant baculi telorum instar alà in
 vitabili, & ictum non nisi exercitatissima de
 teritas, aut membrorum inflexio oculatissimè
 evitabat. Aream concursationi funis naut
 cus, quem camelum vocant, descripsit.
 Sinenoxa redire omnes ab arena: nisi quò
 bini, vel terni equis decussi pro mortuis su
 la

. Spectârunt decertantes Orator, & Pur-
rum Princeps, Muffi Sacerdotum Præ-
Destardar-Bassa Magnus Cancellarius
legis Mahometicæ Aulicus, & Khiaja seu
tus aulæ Proto - Vezirii, idemque hic
constituto certamini finem edixit,
insequentibus diebus inter officia mu-
licæ, privatæque utrinque res fœderi
entes actione præliminariâ discussæ
Actum de captivorum liberatione : de
us constituendis circa Uivarinum : de
ndis excursionibus ac deprædationibus
: de tranquillandis ac pacificandis par-
ello nupero laceffitis, sociisque utrin-
nmuni tranquillitati adscribendis ; de
ca commerciorum ultrò, citroque abs-
pedimento persequendorum impo-
institutione, & continuatione tam
riæ & Austriæ, quàm Germaniæ & Im-
triusque emolumento futura : De
n fœderatorum Principum conjuncti-
, divisionibusq; servando : De populo-
era, nec perturbanda in profitenda ex-
ique Catholica Religione per regiones
annicas facultate. Quæ, & his similia,
ineipum utrinque privata sensa, & ora-
ncernunt, ad historiam nec referuntur,
rtinent. Aliqua tamen super horum

70 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

violapio nostro perfimilis, etiam ex delectis
quoribus conficitur, saccharo, ambrâ & musco
redundat. Prandij epilogum de thuribulis
gentis aloëtica fumigatio invexit, quem potius
de anfulatis scutellulis illicò secutus est, ab
omni sexu & conditione stomachi roborandis
viribus assumi solitus. Vinum, aut liquor uni-
versum, qui cerebro officere possit à menis legi-
Mahometica omninò exulat. Non parum
tamen ignobiliores, quin præter legem co-
utantur; magnatum in abdito censura est. Ca-
terum poena baculorum deprehensos in ebri-
tate manet infallibilis.

Addita pro colophone convivio planè re-
gio velitatio. Ducenti circiter primæ spei ju-
venum (Tzogolan dicuntur) in strenuam
experimentum primò singuli singulos ac-
ter impetere, sed innocuis à ferro hastilibus
zurnatim postea tantò severius, quantò ab-
plius spectatorum acuebat authoritas, pauci
missilium impugnatione mutuò laceessere
jussi. Volabant baculi telorum instar alà in-
vitabili, & ictum non nisi exercitatissima des-
teritas, aut membrorum inflexio oculatissima
evitabat. Aream concursationi funis navi-
cus, quem camelum vocant, descripserat
Sine noxa redire omnes ab arena; nisi quod
bini, vel terni equis decussi pro mortuis sub-

ti sint. Spectarunt decertantes Orator, & Pur-
ratorum Princeps, Muffti Sacerdotum Præ-
s, & Destardar-Bassa Magnus Cancellarius
ræco legis Mahometicæ Aulicus, & Khiaja seu
ræfectus aulæ Proto - Vezirii, idemque hic
gno constituto certamini finem edixit,

Consequentibus diebus inter officia mu-
ta publicæ, privatæque utrinque res fœderi
eservientes actione præliminariâ discussæ
unt. Actum de captivorum liberatione: de
nitibus constituendis circa Uivarinum: de
thibendis excursionibus ac deprædationibus
utuis: de tranquillandis ac pacificandis par-
bus bello nupero laecessitis, sociisque utrin-
ue communi tranquillitati adscribendis; de
reciproca commerciorum ultrò, citroque abs-
ue impedimento persequendorum impo-
erum institutione, & continuatione tam
lungariæ & Austriæ, quàm Germaniæ & Im-
erii utriusque emolumento futura: De
1000 in fœderatorum Principum conjuncti-
nibus, divisionibusq; servando: De populo-
im libera, nec perturbanda in profitenda ex-
cendaque Catholica Religione per regiones
ttomannicas facultate. Quæ, & his similia,
uia Principum utrinque privata sensâ, & ora-
ila concernunt, ad historiam nec referuntur,
ec pertinent. Aliqua tamen super horum

12 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

tractatibus palàm divulgata post hæc subiici-
entur.

Jam quattriduò ante movendis Sultani ca-
stris promulgatio facta fuerat. Sylvestrium
equorum caudas coloribus diversis illitas in
globò ab auro refulgenti coronatas in eum si-
nem stationibus præfigunt. Infallibile hoc
profectionis apparandæ indicium est, & ab-
rumpendarum, si quæ supersint, morarum;
maximè cum geminatâ vice, prouti vigesima
Augusti factum, proponerentur. Gallipolim
versus explicata tum signa, quæ *Tibi* dicuntur
fuerunt: at primùm triduò post, sed summo
mane movit Imperator. Initio cum ingenti
clamore vociferatio peracta: tum tympano-
rum, tibiarum, ac tubarum sonitus accessit.
Equitatus partem trecenti sexaginta tres ca-
meli consequebantur, turpe visu animal, præ-
ter ex iis primarium unum, qui erat undequa-
que candidus; omnia his impedimenta, & the-
saurus injecta,

Bridie discessus plateæ urbis emundati
sunt omnes, per quas cum exercitu iter ingre-
surus cras erat Sultanus. Hujus comitatus
inchoarant Spahjorum turmæ; exinde Ser-
phi amicti viridibus pileolis in conum altè sul-
cuntibus; mox centum circiter à domestic
servitiis homines subsecuti: tum cohors equi-
tr

, quam nonnulli equi ductiles gen-
 zumentis pretiosis instrati prosequen-
 i usum Purpuratorum Principis. Post
 draginta tres Zorbaschæ Janizaro-
 ranei, & ducenti quinquaginta Chiau-
 armati. His imminebat decas Ca-
 seu Judicum turbinatas cidares albis
 s fasciis portantes, è quorum nume-
 ctior ætate, authoritate præminens,
 toto tegebatur. Hic Musulmannæ
 bilitatem præse fert, & custos est ponē-
 tis scriptoriæ mensæ, camelo super-
 ; quæ inter Judices istos, & sex pri-
 issas media deferebatur. Successerunt
 tius Orientis moderatores; atque ho-
 niceps Proto-Vezirius, & Musti Pon-
 onsecuti rursus equi triginta, quinque
 entis aurô, & unionibus regie imple-
 nes; lateribus jumentorum frameæ,
 iaque selectorum armorum appensa,
 vis pugnae occasionem portabantur.
 pitichi Bassæ cum antea dictis *Tha*.
 ererant à promotis prioribus castro-
 vendorum signis, atque hos venatici
 oioso numero subsecuti sunt; Exin-
 igni septem dromedarii rubro panno
 i; novem item cameli, totidem Leo-
 eferentes, quorum Præfectus alium

E s

præ-

74 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

præterea camelorum deducebat, qui in cistula holosericâ aurcis cincturis firmatâ Alcoranum quaquaversus spectandum exhibebat.

Proximè ad codicem Mahometi ipse Imperator *Mehemet Chan* successit textili ab argento refulgens, ac præterea clamydem ex holoserico Zobellinis suffulto indutus. Ejus depile caput continebatur supernè à flocculo oblongo ingenti fasciâ redimitô. Terna cidaris latera ardearum plumis ab unionum vi incredibili, & varietate illustratis investiebantur: manu annulum Princeps præferebat adamanti implexum, qui figuræ triangularis existimatus ab inspectantibus duos mole suâ integebat digitos. Staturâ Sultanus mediocritatem excedit; gracili utcumque corpore symmetriam implet; Faciem color flavus, & cicatrix oculo subjuncta nonnihil exasperat. Diffusus per superna labra pilus virum indicat majorem annis viginti septem. Ingenio pollere dicitur; quamvis non satis decocto: præcipue etiamnum, atque etiam suspicax ex vitio præfervidæ adhuc mentis.

Hunc utrinque à tergo stipabant Zorbaschorum centum sexaginta: in vestigia tamen quatuor *Musabib* sequebantur, quibus ipse familiariter utitur. Et verò isti conelave regium ipsumque Sultānum pro libitu adeunt:

& fas est iisdem , inter obsequia , referre gravamina & preces cæterorum , aut si quid aliud fama publica , vel rumores privati foris diverdant , ipsique acceperint domi recitanda : odio aut favori multorum apud Sultanum , uti plerumque fit , promovendo. His insistebant hi , qui ad servitia corporis domestica : mox ephēbi centum , falconarii , & hortulani totidem , figuræ quadratæ tegmen ex holoserico in capite deferentes. Agmen clausit corporis Imperatorii custodia militaris sex mille Janizzarorum complexa. Proficiscentem Sultanum utrinque per vicos urbis cives , atque opifices armati deduxerunt. Carpenta , sed non multa consecuta comitatum sunt , pannis contecta ; ad hæc sella gestatoria multis imposita , præstantior binis levidensioribus associata in Procerum refugium , sive cum cælum imbribus , sive cum solis æstu immitius vocaret. Eodem quo excesserat Adrianopoli apparatu postea Byzantium quoque intravit.

Quatriduò post , sextò nimirum calendas Septembris Orator Cæsareus Constantinopolim movit. Via , quâ incedendum fuit , lapidibus instrata est : atque à reliqua regionis planitie nonnihil sublevata : triginta leucarum germanicarum spatium procurrat. Eam volantibus vexillis , & clangentibus festivè tubis ingressa

76 *Iter ab Adrianopoli Constantinop.*

gressa legatio sub auroram , in meridie Hapsam pervenit : sed castra metati in campo cum non adiere , quod ex lue contagiosa crederetur suspectus. Die postero sub secundam antelucanam digressi Babbam tenuerunt, inde per Vorgass , & Karostraun in Ziorbi sub exitum mensis delapsi. Clara hæc regio est et memorabili prælio Selymi filii adversus Bajazetem Patrem , contendentium de Imperii summa. Jura tamen paterna, & naturæ prærogativa , & leges , atque etiam Janizzarorum fidelitas Bajazeti palmam servarunt , qui filium ingenti prælio , auxiliaresque Tartaros hinc profligavit.

Calendis Septembris in valle patenti propè elegantem de secto lapide, brevem tamen admodum, pontem substitère. Secundâ Silebriam assecuti, cupressis primùm , ac persicis, nvisque maturis, atque ab affluente mari piscibus recreati hospites. Silebria degit in rupesaxea Aegei maris, quod Constantinopoli Hellesponto jungitur. Portum non inamœnum inter mœnia ac turres coloniis Romanorum celebres explicat. Hinc terriâ pontem à pedum nongentorum longitudine vulgò *longum* subierunt. Unus iste de quatuor portibus est secto lapide connexis , quibus mare cum redundat, constringitur. Circum amplissimum in-

uentibus offert, sinumque vasti maris in
atro exhibet capacissimum. *Ædificia* nec
a in gyrum, nec inelegantia dorso pontis
umbunt. Hinc ad pontem alterum, qui
ad isto brevior sit, pons *minor* appellatur
predientibus terrâ marique aperitur area
uxando animo ac deliciis Sultani nata.
n in portum subibat Legatio, & cominus
iciebat Constantinopolim. Biduò ad com-
anda, quæ regiam adituris urbem oppor-
a videbantur, inter progrediendum lentius
umspexere. Tertius isthuc ab Adrianopoli
ventibus ereptus morte est Juvenis antea
heranus, sed sub vitæ finem Ecclesiæ Ma-
reconciliatus, atque omnium suoque in-
nis cum solatione per Sacramenta com-
nitus. Argumento illi ad palinodiam fu-
ostrina consentiens, & miracula quibus ab
ostolicis hucusque temporibus Catholica
igio, ut binis in omnes adversarios lacertis
stanti robore se defendit. Ad litus mari-
um tumultus symbolum coepit esse, quod
a omnia sint terrena, quibus mare foris in-
tum continuos allidit fluctus; magis au-
firma, quæ isthæc elementa in cælo trans-
lunt. Duo alii per iter itidem amissi Ca-
ici peregrinationem humanam cum æter-
felicitatis tempino coronarunt. Cursor
inte.

Interim Viennâ tertius languentes, fatig-
que plurimum recreavit.



PARS III.

Orator Cæsareus Constantinopolim ingreditur.

CONSTANTINOPOLIM divæ Virgini à Ceditore suo dedicatam ipso ejus Natæ pervigilio Cæsareus Orator biit. Festo in urbem tubarum, ac tympanorum sono, & explicatis labaris, omnique apparatu, ut in propria, & reapse prece concefferunt. Nihil iter ad mœnia promotes stitit cælum repentè ferrugineum, & Aquilone nubes, ac mox fulgetris & torpermixta tempeſtas. Dubium reliquerur hæc in hoſticum ſecum ipſi conſultò drent; an ponè victrices Aquilas iſta exorconſequerentur. Nemo declinavit dirabium; quamvis in pallia involuti nonne inſuper illuſerint. Quinimò Henneagius meſ de Winckelſea Orator Angliæ ſexaſuorum ſubmiſit, atque è campo in urberriam Auguſtiſſimi Cæſaris concomitatus

intèr fuit. Adfuêrunt unà ex Chio & Milo
sulis, ex Pera, seu Galatâ vicinis, ex Scutari
dèm, & Calcedone Catholicorum non pau-
; qui communem rei Christianæ pompam
xerunt, & Legati Cæsarei à Septentrione
fines Europæ adventantis majestatem sunt
osecuti. Hominum concursui penè locus
fuit. Vix plaga Byzantio propinquior, un-
ad spectaculum non confluerint complu-
s. Sed o gaudium ! quod ex Christianis
in maximè capiebant captivi ! quàm amicos
i quondam tympanorum, tubarumque clan-
ores læti audierunt ! Exultare animis, atque
ipsis vinculis non meminisse exili videban-
r. Spes libertatis illos jam oblivisci præter-
tarum fecerat calamitatum.

Ante Ordines Residens ad Portam Simon-
: Renningen præcedebat inter Chiauff-Bas-
m, & Agam alterum à Chaymico delega-
m conspicuus : centeni consequebantur Chi-
isii, & Czorbassæ cum Janizzaris ducentis
augmentum pompæ ab eodem Chaymica-
o, seu Gubernatore urbis submissi. Specta-
t è fenestra apparatus Chaymicanus ipse,
r inter suos existimationis amplissimæ, &
nte hac bis Purpuratorum Princeps, Sultani
furatis filix connubio junctus. Spectavit &
erum Mater Sultani, cum reliquo gynæceo

regio, præter cæterorum Ordinum, ac hominum multitudinem innumeram.

Quatriduo post Chaymicam Gubernator urbis, & Imperatorius locumtenens submissis triremibus binis nonaginta sex remorum, universam legationem in adversum Euxini sinum, ubi is ab Hellesponto in fretum redigitur, deduci fecit. Agebant remiges quadringenti octoginta sex, ad remos singulos quini assidentes, Christiani omnes, atque ut plurimum Rutheni, aut Poloni, per vices concatenati. Utrunque spectaculum triste, eoque tristiùs, quòd, cum cura domesticorum potiùs angeret, de liberandis istis alienigenis exigua spes relinqueretur. Triremium apparatus supra expectationem magnificum, nec à memoria hominum sibi visum indigenæ testabantur. Amænissimum illud, quòd ad datum navigationis classicum machinis æneis ex utraque triremium vicinæ onerariæ omnes, nationum ex orbe toto inibi negotiationis causâ commorantium, quarum aliquæ quadraginta, aliæ sexaginta tormentis bellicis armabantur, æquâ complosione responderint, atque hospites consalutaverint. Progredientes altiùs triremes navigia Turcica, & propugnacula ad Anghiportum ex adverso invicem occurrentia majoribus fistulis, plausu, cæteroquin soli Orientis

Monarchæ deferri consueto, adfremuerunt. are ipsum credidisses naturam, non situm immutasse, quando instar cœli turbulenti agere, tonare, & ignes protrudere undique per dimidium horæ spatium circumspiciebatur. Symphoniarum varietas velificationi addidit; laborum per aërem lusitantium amoenitas; mali & antennæ pretiosis instratæ aulaeis, tumque quod erat adverso vento remigare undissimè afficiebant. Verum non absuit, assolet, à portu periculum. Jam jam appulsa erant naves in Gubernatoris pomoeria, quando adversi fluctus, atque incumbens ab tenna ventus collidere utramque fecerunt. tera triremium in Prætorianam impacta, à primores vehebantur partem puppis vulneravit, ac duorum ab ea cubitorum lignum cussit, nec revelli à latere vulneratæ per immunitatem ventorum poterat. Inopinatâ viam collisione nulli amplius, quàm maris experti trepidârunt: ad capiendâ quisque uriora animum, fortunamque applicabat. Orator Cæsareus, cui similibus periculorum nius non erat ignotus, loco stetit immobis, assurgensque interdum actionibus animis effluentium Cynosura & spes fuit.

Perfunctos periculo tempe Gubernatoris ceperunt: Scaphis viginti quatuor per nau-

tas Sultani albis investitos ab croceo contextos, in littus expositi sunt. Sumptuosis illis epulis honorati; à dapibus ad gentis musicam & hilaria in superius conclave evocati ascenderunt. Instrumentorum illic nomina æquæ ut artificium minùs apud nostrates nota sunt illis Kemangi, Nefi, Nicaræ dicuntur: non repræsentarent Satyrorum fistulam, cymbala, fidiculas sed unius chordæ, & baculum in crucis formam expansum, cavum intus, capiendū aëri. Senecio cum pulsione ad horum concertum choreas agebant. Quibus quatuor juvenes succedere velati nigris, scuta & Bacilli præferentes manibus, pyrrhicam, ut videbatur saltaturi. Hos puer excepit, orbem digito & pilam gyrans, quam subvolantem in ætate, ore, naso, fronte identidem recipiebat. Scenam ultimam senex ludicator apparavit. Motu circulari continuo inexpectata vasorum genera, copiam Vitrorum, lancium, vasorum aquâ redundantium, atque etiam saltatriculam rivalem è toga, pedibus ante protrita, expeditissimè producebat. Accurratè nihilominus universa observantes spectantium oculi fefellit, atque in suæ ludificationis admirationem rapuit. Fuere qui arte supra humanam per præstigias, & magiam adeò repentinas rerum tam multiplicium, quasi è nibilo productionis

ctiones confici censuerint : Sed nimirum ita solent ii , quos aliquid pudet ignorare , quidquid nescierint præter , vel suprâ naturam dicere. Vicissim musicæ Europææ delicias experturus Chaymicanus desiderium præsetulit structionem organi , & artificium fistularum illic animatarum inspicere. Nec mora , repræsentata omnia , atque selectissimus illico concentus habitus est gustui avidissimo Gubernatoris. Reduces ab illo in urbem castra maritima , atque ex centro Hellesponti turris virginica pari tormentorum plausu comitata sunt. Nulli legatorum asseverabant Byzantini , quod recordari possent , consimilia honoris , officiorumque genera fuisse impensa.

Per eosdem dies legatione acquiescente dum redux propediem Sultanus salutaretur , nonnullis Chalcedonem excurrere placuit. Occasionem & animum fecerat Illustrissimus Casanova impofterum ad Portam futurus Residentens. Invitabat eò locus à celebri Catholicorum concilio clarus , atque à Sanctorum Martyrum complurium , & imprimis *Euphrosinæ* Virginis memoriâ sacer. Secum duos è Societate JESU Patres Casanova medioeri sex remorum lembo mari intulit ; ac quamvis die constituto solventes è portu , vi fluctuum , & timore maris rejecti in littus Galatæ essent,

tas Sultani albis investitos ab croceo contectos, in littus expositi sunt. Sumptuosis illis epulis honorati; à dapibus ad gentis musicam & hilaria in superius conclave evocati ascenderunt. Instrumentorum illic nomina æquæ ut artificium minùs apud nostrates nota sunt illis Kemangi, Nefii, Nicaræ dicuntur: non repræsentarent Satyrorum fistulam, cymbala, fidiculas sed unius chordæ, & baculum in crucis formam expansum, cavum intus, capiendæ aëri. Senecio cum pulsione ad horum concertum choreas agebant. Quibus quatuor juvenes succedere velati nigris, scuta & Bacilli præferentes manibus, pyrrhicam, ut videbatur saltaturi. Hos puer excepit, orbem digito & pilam gyrans, quam subvolantem in aëre, ore, naso, fronte identidem recipiebat. Scenam ultimam senex ludificator apparavit motu circulari continuo inexpectata vasorum genera, copiam Vitrorum, lancium, vasorum aquâ redundantium, atque etiam saltatricum rivalem è toga, pedibus ante protrita, ædificatissimè producebat. Accurratè nihilominus universa observantes spectantium oculi fefellit, atque in suæ ludificationis admirationem rapuit. Fuere qui arte supra humanam per præstigias, & magiam adeò repentinas rerum tam multiplicium, quasi è nihilo prodierant, etio

etiones confici censuerint : Sed nimirum irascuntur ii ; quos aliquid pudet ignorare , quidquid nescierint præter , vel supra naturam dicere. Vicissim musicæ Europææ delicias expecturus Chaymicanus desiderium præsetulit arcturam organi , & artificium fistularum illic animatarum inspicere. Nec mora , repræsentata omnia , atque selectissimus illico contentus habitus est gustui avidissimo Gubernatoris. Reduces ab illo in urbem castra maritima , atque ex centro Hellesponti turris virgata pari tormentorum plausu comitata sunt. Nulli legatorum asseverabant Byzantini , quod recordari possent , consimilia honoris , officiorumque genera fuisse impensa.

Per eosdem dies legatione acquiescentem cum redux propediem Sultanus salutaretur , nonnullis Chalcedonem excurrere placuit. Occasionem & animum fecerat Illustrissimus Casanova imposterum ad Portam futurus Reddens. Invitabat eò locus à celebri Catholico concilio clarus , atque à Sanctorum Martyrum complurium , & imprimis *Euphrosinæ* Virginis memoriâ sacer. Secum duos à Societate Jesu Patres Casanova mediocri sex memorum lembo mari intulit ; ac quamvis die constituto solventes è portu , vi fluctuum , & timore maris rejecti in litus Galatæ essent ;

posterâ tamen die coëptum expeditiùs iter confecerunt. Chalcedon Bythiniae metopolis est juxta Bosphorum Thracium ex adverso Byzantii constructa. Cœcos olim hujus regionis incolas vocitarunt, quod nobiliorem, commodioremque situm ex opposita parte pro condenda urbe deligere neglexerint, quem postea Byzantini infederunt. Subductâ navi vile oppidulum pro metropoli Bythiniae sese obtulit, triginta circiter domunculis congestum, sine mœnibus, sine turribus, sine reliquis, quæ urbem multis nominibus famosissimam olim constituerant. Unica ubi ædícula sacra Schismaticorum ex Græcia, exiguo insuper similior hospitali, quàm templo: nam grabatis stramineis, devotionis causa, an sanitatis? terni infirmi illic accumbebant. Cæterum amœnissima circum vicinia liquidò comprobât fuisse Urbem dignam olim concilio Oecumenico quarto, quo sexcenti triginta Patres anno Domini quadringentesimo primo sub Marciano & Adelfio consulibus, & Leone I. Pontifice convenerant, atque Eutichetis, & Dioscori hæreses condemnatæ sunt. Opportunitas præterea ex vicinia Constantinianæ urbis, à qua tredecim duntaxat stadiis distat, commodam concilio cogendo aream designabat. Chalcedonem quippe facilis ab omni orbe
Chri-

Christiano confluxus fuit; nempe quæ in vestibulo Asiæ, & finibus Europæ brevissimò maris trajectu discreta patéret undique. Sed nimirum mapalia in urbes, ac vicissim degenerant: habentque sua cum Imperiis etiam civitates in cunabula, & infantiam; habent juventutis florem; habent robur ætatis confirmatæ; neque demum fatiscentis, atque in seipsum prolapsi senii sua vicissitudo eisdem deest, in quam non tyrannorum & hostium duntaxat ferociâ, sed vitio communis rerum creatarum cum homine mortalitatis suo modo & ipsæ collabuntur. Passa Martyrium hic loci fuerat Sancta Virgo Euphemia, cujus honori Patres, Nicæâ advocati ob tumultus bellicos, sumptuosam Basilicam extra urbis mœnia à fundamentis, communi Christianorum impensâ erectam dedicarunt. In hunc tamen diem nec rudera fabricæ ejus supersunt, nec vestigia Virginei triumphi: nisi quod sub rupe præfacta duodecim, lapideis gradibus incisum extet sepulchrum ad littus, præclusum muro, sed specie indecorum, & palustribus nunc tantum ranis alveum innatantibus ab aqua stagnante, & impluente cælo accommodatum; quod an Marciani, & Pulcheriæ in Chalcedone magnificentiam, an Euphemiæ Basilicam, an obvium aliud præse ferat, non liquet.

Offa nihilominus gloriosæ Martyris Patriarchali Constantinopolitana asservitur. Ædes hæc nec ampla, nec angusta, sumptuosis ut quondam aliæ ibidem substitutionibus nitet. In tres sed perexiguas dinaves ligneam mediam, laterales limo obli præsentat. Subsellia habet chorus templi ginti quatuor pro decantandis horis comata albo marmore constratus. Quà ingrepatet à parte dextra de cupresso tribus suffragradibus lapideis Patriarchalis sedes emin ex adverso humiliores aliæ ternæ rubro paninvestitæ adstant pro Hierosolymitano, Alexandrino, & Antiocheno fratribus, itid Patriarchis. Calogerorum Primas uno gra inferior sedem præterea hic obtinet, si quan Græcanicæ Ecclesiæ synodus cogatur. Isticum ad ostium templi, persimile est clstrali Synagogæ Judæorum sipario, in quo fminæ, & sexus muliebris inter cancellos supnè eminentes occultatur. Patriarcham sua fedē horas cum sex clericis decantantem comitatu nonnulli deprehendēre, à canitie symmetria corporis, totoque aspectu Prsulem omninò venerabilem, à litteris quoque & humanitate, nisi aliud obstat, suâ infulâgnissimum. Bacillo prælongo innititur: habet Basilianò non pretioso, sed decenti induit

R

rogatus sacra liſana, ſi quæ exſtarent per
os exhibere hoſpitibus, benevolentiffimè an-
xit, & geſtu affabili, ad Sanctorum Marty-
rum Salomonis, Theophanæ, & Euphemie
iquias inſpiciendas dimiſit. Corpora ſunt
ægra; vetuſtate tamen, & cœli intemperiiſ
ſiccata: flavo ſericeo velo involvuntur: in
r vetuſtis ligneis ſarcophagis ad angulum
npli; qua ingredientibus patet recondita,
reisquæ clathris obſepta. Debitâ cum ve-
ratione ſacra liſana ad ſuſcenſas faces co-
nulis, & imaginibus in memoriam, reveren-
tiæque admoſ coluerunt advenæ non ſine
imi guſtu ſingulari.

Et quia memoria Sanctæ Euphemie occur-
, liceat prodigium ad ejus ſepulchrum edi-
n Chalcedone recolere, noſtris quoque tem-
ribus opportûnum memorari. Controver-
atur ipſo Oecumenici concilii tempore in

Orthodoxos, & Eutychianos ſuper inte-
tate decretorum concilii. Subſannabant Eu-
ychiani conſtanter decreta concilii, ejusque
toritatem non veritate, ſed potentiâ Impe-
oris niti: contrarium tuebantur Patres ſul-
ationibus divinis, authoritateque tot Præ-
um, & miraculis inconcuſſam infallibilita-
n ſuæ fidei comprobantibus; Inſuper Ana-
ius novæ Romæ, ſeu Conſtantinopoleos

Episcopus litem hâc diremit ratione, ut Zonaras 3. Annalium refert ad verbum : Scribatur vestra de fide sententia in uno libello, & nostra in altero, atque ambo in loculo gloriosæ Martyris Euphemix collocentur, & hujus judicium esto utri rectè an perperam sentiant. Hæc cum hæreticis æque placuissent, libelli scripti, remoto lapide, qui loculum claudebat, pectori Martyris apponuntur, & lapis in suum locum repositus ab utraque parte signatur : Dehinc supplicationes fiunt, & preces ad Deum pervigiles, ut demonstret, utra sententia ei cordi sit, & quæ rejicienda videatur. Post triduum conveniunt, Imperatore etiam præsentè : aperto loculo (rem mirabilem) libellus Hæreticorum ad pedes Martyris invenitur, alter in manu ejus dexterâ, quam extendisse præterea fertur ad Imperatorem & Patriarcham, ac libellum eis porrexisse. Itaque rectæ sententiæ assertores plaudere ; adversarii verò dimissis vultibus, & præ pudore caligantibus abire, quidam etiam veram sententiam amplecti ceperunt. Ita Zonaras. Non procul à sarcophagis Sanctorum Martyrum in arâ inauratâ spectatur pars columnæ, ad quam flagellatus est Christus : septem propè spithamas eminet marmoris nigri albis interfusi venulis est opus.

Verita

Veritatem rei traditionibus comprobare Calogeri, qui deducebant, nitebantur.

Totum templum Patriarchale ad instar ruralis Ecclesiæ compositum est. Altare quatuor imaginibus constat, Christi inter Prophetas, **MARIÆ** Majoris, Joannis Apocalyptici, & sancti Georgii. Tabernaculum ibidem super mensam exiguum: liber Evangeliorum argento cultus; cistæ pervetustæ duæ, & utensilia in eis pauca divinis peragendis congrua visuntur. Locus Sacrificio deputatus fuligine obducitur adeò, ut inspicere horrore sit. Aditus, per quem consecrata hostia populo adoranda exhibetur, sericeâ cortinâ contegitur. Ædes hæc in Patriarchalem evecta est, postquam Sultan Mehemet Basilicam Sanctorum Petri & Pauli ereptam Græcis, in Moscheam deſœdavit.

Aliis diebus pyramides & colossos, quorum alibi apud Historicos frequens memoria est, per otium inspicere licuit. Digna notatu est columna serpentina, à cuspide in tria capita serpentium divisa, Theodosii *historiata* dicta, versibus Græcis & Latinis eloquens; Dignus visu obeliscus, sed ex incendiis perpeſſis ruinam minitans in Hyppodromo; in quo præterea stat Moschea magnificentissima Solimanni, Victrices ejus palmas commemorans. Dignum præterea est simulachrum spectari, magnitudine

nitudine, & artificio sumptuoso à Constarpositum super porphyreticam columnam ipse nomen suum olim indiderat.

Non procul inde templum Sophiæ, & divinâ Sapientiâ, ibi adorandâ; sive à sâ Martyræ sic dictum, à Justiniano Cæsare dictum assurgit, vetustate venerandum, eturâ ædificii & formâ regium, dignum Mstate, & nomine tanti Fundatoris: nuncium primævæ religionis exhibet nullum tot inter, quibus coruscat, lampades, tene Mahometicæ superstitionis miserè offusget. Porticus Occidentem respiciens quioestia è marmore eomplectitur; in medicis pictura eminet Judicii supremi; adculantis item sanctissimæ Matris; sed læsarimum ac deformata. Hic quoque Anno habitum fuit Oecumenicum Concilium, no etiam in pretio, ac veneratione exi apud Catholicos. Frontispicio Orientem fus magnificentissima cuppa supereminetura vix alibi secunda; scetis è candido labus aforis fulcitur, è quibus etiam templi versi structura consistit. Interiores pariemosaico opere, & elegantia plurimum commendantur. Ara pro Sacrificiis nulla, in nulla. Cathedra paucorum graduum pmeridionali apponitur. Rectè Ecclesiastes,

Ioscheam hospites subirent, ad ducentos ut
 lurimum viros implicatis infidentes pedibus
 ciebat verba, tonq æquali, nec admodum cla-
 roso; Sedilia & reclinatoria ab omnibus fa-
 is Mahometicis proscripta exulant: Nefas
 i somno, aut commoditatibus corporis in-
 ulgere, cum sacris & divinis opera impenden-
 a est. In centro templi ambitus nobilis cate-
 a correspondet ædificio. Chorus singularis
 tergo columnis innititur, qui formam priva-
 oratorii principum Virorum præse fert, por-
 tibus innexus. Marmor, quò stratum odèum
 t, tapetibus selectis induitur; subobscuri ta-
 yen anguli floreis conteguntur. Immensam
 mpadum vim pauciores Kandilgi seu vigi-
 s observant; ut & decor & mundicies, ardens,
 ie lychnus ad maiestatem ædi concilian-
 um conserventur.

Ad sinistrum Sophiæ latus passibus ferè vi-
 nti circumstant ædícula, rotundæ figuræ,
 armore candido constructæ, Sultānorum
 lausolea; non enim fas est, cadaver ullum
 Ioschéis inferre: In his tot prostant vacuæ
 mbæ nigro panno velatæ, quod proles ma-
 ulas-Suktanus suscepit; & hæ à dexteris; à si-
 stris Matrum cum foeminea sobole. Illis ac
 utri turcicus pileus; ad sexus discretionem
 perimponitur. Corpora cryptis abdita de-
 litescent.

litescunt. Assiduè apud hæc Mausolea o-
 à conductis ad istud comprecandi munu-
 fundatione magnifica, perpetuaque; quò
 ipsi Turcæ à mille & amplius annis usurp-
 ab Orthodoxa fide piam consuetudinem
 defunctis orandi, naturæ lumine, & ab al-
 legis tam veteris, quam novæ concordat
 haustam servantes, possint esse hæreticis n-
 temporis argumento, quod bonum, & salu-
 sit, pro vitâ functis preces ad Deum fun-
 Juxta Imperatorum sepulchra obscurum
 trum clauditur; templum fuisse quadrati-
 des persuadent: illo feræ belluæ stabular-
 leonæ tres cum leone ligneis cancellis sep-
 (leo nec formâ nec magnitudine æquat
 striacum ad Viennam) vulpes itidem ter-
 totidemque lupi destinati in prædam leon-
 cum Sultano placuerit. Lynceum, Tygrid-
 que staturæ mediocris, albis nigrisque ma-
 variegatam, eodem ergastulo conclusas
 tenuere cum fele Zibetho, per omnia mel-
 taxo persimili; nisi quod hic longior, &
 corpulentior existat.

Præteriri non potuit quin inviseretur
 magni Constantini: Regia hæc ad Occi-
 tem moenibus adhæret; nobili & sublim-
 operibus instructissimo olim colle locata:
 bus substructionibus moles assurrexerat: a
 null

illum in tota urbe dominiculum. Palatii colonis superites marmore inciso elaborata teum fulcit, ventis & imbris pervium. Vates & eminentes præter sacrae antiquitatis ædificium è pario lapide fenestræ liquidò demonstrant, cujus palatii ornamenta fuerint, jus aulae etiamnum ruinæ sint. Propylæum cum columnæ magnitudinis & artificii dignitate conspicuæ sustinent : ejus in angulo solatus, & ruderibus scatens puteus mœret. Regula è centro prominens universæ urbis conspectum explicat. Columnis constat aurosum illitis, cujus radios color viridis etiam animat. Grandiora lapidum fragmenta, in primis fabricæ ornamentis, ac fulcris æteris in Moschéas translata sunt : sola tantæ olis vestigia, atque ex ungue cadaver nunc stat. Muro extimo meridiem versùs inferum parieti visitur Oratoriolum hominibus capiendis sex opportunum : Angustia loci fluadet privatæ illud pietati Constantinorum fuisse. Squallet turpiter hæc Imperatoris operis majestas nunc inter arbuta, atque deras, & sive cæli injurias, sive immanitatem barbarorum, sive Christianorum incurmaccuses, non absimilem cum tempore res cæteris, utcunque floreat, internecionem minatur.

In

In descensu clivi defluentis in Euxinium porta perampla, sed obstructa conspicitur: fama fert limitem hunc fuisse magni Constantini. Ad dextrum portus adit Angelus à candido & eleganti more effigiatus, staturâ celsior, ac virilem ferens, & insertus muro. Ad lævam para visitur proportionē priori consistatque ab Angelo consalutatam referens. Cum profecto, & ob indubiam antiqui peridoneum confutandis divorum corporibus argumentum, etiamnum à tante Orthodoxæ excidio superstes.

Ad radicem clivi ædes S. Georgii, Beatorum, occurrit. Solis istis Religiosis Schismaticis sua domicilia Byzantii salva Tria milia imperialium quotannis compendere, ut municipii jus obtineant; & contra Patriarcham loci pro Hierosolymis cui subjacent se tueantur. Inspecta quæ digna occurrerant: primas tamen ubique stas tenebat, sed humanitate in hospites comitata; qui vicissim in gazophylacium ei indigentiam, sese liberales infuderunt.

Ipso, quò Cæsareus Orator Byzantii liciter appulerat, die, Patres Societatis Galatæ commorantes, mari trajecto, armum hospitem salutaverant. Habent ii

nomen cum Galata illi loco propè continuò
 mune.) Residentiam ac templum, nunc
 atholicorum unicum: nam fortitudo incen-
 o reliqua omnia cum vasta oppidi parte in-
 teres anno superiori redacta fuerunt: nec li-
 t sine ægerrimè impetranda venia, & præci-
 æ sumptibus ad eam ipsam concedendâ præ-
 is, nec nisi copiosis, collapsas, præsertim sa-
 as ædes reparare. Grata Patrum officia per-
 amaniter acceperat Legatus, & vicissim invi-
 ndis illis festum Sanctorum Cosmæ, & Da-
 niani designavit: quo ipso privatam eorum-
 em de confirmatâ eo die per Apostolicam se-
 em Societate, celebritatem præfatiâ suâ & in-
 de sacrâ modis musicis adaugeret. Amplissi-
 æ istud gratiæ præstitum in se monumentum
 tro ipsi confecti sunt, quòd unos sese præter
 ultanum, ac Proto-Vezirium, itemque Ora-
 rem Anglicanum dignatus fuerit primos in-
 r invisere; ac plurimum solatii, cæteroquin
 stitutis ab humana, feliciq; sociorum alibi,
 : Christianitatis reliquæ consortione confer-
 . Latini & Græci idiomatis ibi duntaxat ru-
 imenta teneræ ætati explicantur; nec altius
 er civilem potentiam prohibitis licet. Diver-
 rum nationû linguis quantum industriâ suâ
 atres, & memoriâ adolescentes perfecerunt, sa-
 itatus fuit Legatus. Inde ad divina digressus,
 cœlum

In descensu clivi defluentis in Euxini brachium porta perampla, sed obstructa mur conspicitur: fama fert limitem hunc fuisse aeternae magni Constantini. Ad dextrum portae latus adstat Angelus à candido & eleganti marmore effigiatus, staturâ celsior, ac virilem praeferebat, & insertus muro. Ad laevam Deipara visitur proportionè priori consimilis, atque ab Angelo consalutatam referens. Rarum profecto, & ob indubiam antiquitatem peridoneum confutandis divorum contemptoribus argumentum, etiamnum à tanto fidei Orthodoxae excidio superstes.

Ad radicem clivi aedes S. Georgii, Basilicorum, occurrit. Solis istis religiosis, se Schismaticis sua domicilia Byzantii salva sunt. Tria milia imperialium quotannis cogunt pendere, ut municipii jus obtineant; & contra Patriarcham loci pro Hierosolymitanum subjacent se tueantur. Inspecta quæ vidua occurrerant: primas tamen ubique egestas tenebat, sed humanitate in hospites comitata; qui vicissim in gazophylacium, morti indigentia, sese liberales infuderunt.

Ipsiò, quò Cæsareus Orator Byzantium illicitè appulerat, die, Patres Societatis Ies Galatae commorantes, mari trajecto, amicum hospitem salutaverant. Habent ii Per

nomen cum Galata illi loco propè continuò
 commune.) Residentiam ac templum, nunc
 catholicorum unicum: nam fortitudo incen-
 dio reliqua omnia cum vasta oppidi parte in-
 teres anno superiori redacta fuerunt: nec li-
 cit sine ægerimè impetranda venia, & præci-
 uè sumptibus ad eam ipsam concedendâ præ-
 iis, nec nisi copiosis, collapsas, præsertim sa-
 ras ædes reparare. Grata Patrum officia per-
 humaniter acceperat Legatus, & vicissim invi-
 tatis illis festum Sanctorum Cosinæ, & Da-
 niani designavit: quo ipso privatam eorun-
 dem de confirmatâ eo die per Apostolicam se-
 lem Societate, celebritatem prælectiâ suâ & in
 eade sacrâ modis musicis adaugeret. Amplissi-
 mæ istud gratiæ præstitum in se monumentum
 ultro ipsi confessi sunt, quòd unos sese præter
 Sultanum, ac Proto-Vezirium, itemque Ora-
 torem Anglicanum dignatus fuerit primos in-
 ter invisere; ac plurimum solatii, cæteroquin
 destitutis ab humana, feliciquè sociorum alibi,
 ic Christianitatis reliquæ consortione confer-
 re. Latini & Græci idiomatis ibi duntaxat ru-
 dimenta teneræ ætati explicantur; nec aliùs
 per civilem potentiam prohibitis licet. Diver-
 sarum nationū linguis quantum industriâ suâ
 Patres, & memoriâ adolēcentes perfecērunt, sa-
 lutatus fuit Legatus. Inde ad divina digressus,
 cœlum

lum odeo intulisse videbatur ; adeò temporum antea, & locri conditionem a omnia sacris mysteriis consonabant. tit denique etiam in triclinium , & rel frugalitatis cupediâ pascus hilariter , n centiæ suæ documentum levamini ne tum domesticarum præterea valefacier ministravit Eisdem non multò post pefessarium pari benevolentiaë significat latus est , cui tum ipsi confidenter ena Oratori ad providendum , si quod rem allucere posset , sua pericula , pressuras temptus, egestatem, persecutiones, exat iniquas, quotidiana vitæ , fortunarum scrimina, & quæ his confinia sunt, copio merârunt ; quibus postea pro rerum f possibilitate, quantum licuit, fuit provis

Cæterum pietatis Christianæ nullan stantinopoli partem suis in ædibus omi cellentissimus Orator passus est. Nequic timidè dissuadentibus quibusdam, quos timor , supra Dei amorem incitabat , solemnioribus Dominicæ, ac Festorum consueto Missæ Sacrificio publicam ad de comitatu explanationem recurrenti ce Evangelii subjungi. Improbare nemo, comprobare cœpta ipsi infideles sunt ar versi. Erat pulchrum ad domesticos .

Illustrissimos de comitatu identidem
ficanti assistere, & Angelicum obire mini-
am: alios alia fervoris Catholici opera,
ue perfectionis adminicula constantius
entare: alios pro studio vocationis suæ,
s à Religione Orthodoxa lacerare quā
nentis, quā sollicitationibus, ut & manus
int nonnulli, & confirmati sint imbecil-
i. Per eos quoque dies à Porta & Gu-
itore diploma impetratum est; quo ad-
ab Aultria Patres, quorum unus Persi-
bini in Chinas meditabantur, amplissi-
am facultate, libertateque per Imperium
ni coeptum iter promovere jubebantur.
tantum Oratoris Cæsarei apud Chay-
num auctoritas, pro eisdem solliciti; ut
m ille designaverit, quò cum ad extima
e proficiscerentur; qui non minore cum
mitate, ut in suam Caravanam, ita ad o-
necommoditatem gratuito conferendam
m invitavit. Verum uni ipsorum tan-
nodò frui licuit hâc opportunitate: alter
e iter ingressus, ægritudine adversum
nequidem in annum sequentem, cum
flet, progredi potuit, & ex portu ipso so-
celum. Alter eadem ex causâ sinistram
tionem expertus in Provinciam, unde
tas, remeavit.

Communi huic cum divinis consensu
scribi debuit, quod multis passim perfundit
rarum, undarumque periculis, ac praeter
in centro suspecti hostis, quia toties reco-
liati, prosperè satis universa publicè, privè
que sine graviore cujusquam nocumento e-
nerint. Transfretaverat Peram versùs Ma-
chio Durazzius, terram à Genuensibus in
conterraneis quandam possessam. Dum in-
reverteret cum sociis, ac Sacerdote de con-
tatu, tam atroci ex inopinato tempestate
cumfusa fuit cymba, quâ vehebatur, ut
vitæque, aut nihil, aut parum superesse vi-
tur. Nam præter copiosum, & vehemen-
tum imbrem grandio inusitata tanto im-
deferebatur in remiges, ut visum manuum
omnem propè usum eriperet; Navicula
tam turbati aëris, marisque indomitæ fur-
bus, quàm divinæ voluntati committebatur.
Nec prudentium judicio, nisi actum erant
singulis, nisi bonitas divina in futura sæcula
navigantes etiamnum reservasset. Huc
illuc sine lege, non tamen sine providenti
Omnipotentis rapiebantur. Navigium in-
gnâ ex parte imbribus, & fluctibus replen-
nutabat partes in omnes. Ab hoc tantâ
scrimine, ipsis, qui à longè prospectabant, in-
pentibus, ejecti sunt in litus; sed & hic & illuc

arybdim. Declives enim per urbem plantantam effuderant ab illa mare versus vim; ut cingulo tenus adversus noctis in vicina mapalia enitendum redierit, dum concussi grandine, imbri-ompluti, & lassi viribus, ubi detumuerant ntes, ad comitatum reverterent.

ter demortuos Byzantii è comitatu præ-
n quaternos, non una eademq; singulis ad
um æternitatis profectio fuit. Prior Ca-
s Kinigsreiner Ingolstadtienſis, Muſicus
antiſſimus, Catholicis parentibus editus,
olica inter Sacramenta vitam finiit: Alter
nes Goetz præclaræ indolis adoleſcens ex
ſophiæ curriculo ad curſum æternitatis
co itineris peregrini intervallo præmiſſo
tus; & ipſe à vocis amœnitatè laudatus:
eambo muſicam, ut bene ſperatur, quam
icerant in terris, apud ſuperos ad per-
nem coeli concentuum producturi. Ter-
iaronymus Faber Norimbergentiſis à Lu-
, cui à teneris aſſueverat, advocari non
; dum valeret; cauſatus amicorum aſſi-
& malignam domi ſocietatem, quorum
bas, terroribusque, ut compedibus re-
ur in errore. Neceſſitas phrygem ſapere,
rs ſeria tractare docuit; nempe à quibus
requenter efficitur, ut caduca æternis, &

unus hæresiarcha constanti tot Confessorum & Martyrum sententiæ nor. amplius præferantur. Quartus idololatra quondam Matthæus fuit, oriundus è Chinis, rationis rectæ claritatem cum fidei lumine jam olim compie-
 xus. A suscepto Baptismo in obsequiis, & amo-
 re Patrum Societatis constans vixit; quin eti-
 am è patria in Europam proficiscentes comi-
 tatus redibat, domesticis enarraturus, quam
 numero locupletem populum, quam augu-
 stum dignitate vidisset, conspirantem omnem
 in condemnanda superstitione. Innocentii
 hominis ac vivendi methodus ipsis miraculo
 poterat esse, & verò fuit, Europæis; qui omni
 virtutum, ac politoris vitæ genere exculum,
 & exquisitæ bonitatis, ac pietatis vivum exem-
 plar admirabantur; capiebantque exinde
 gumentum, quantæ efficaciz sit, ad omnes
 elegantiam seria & constans in Christianam lo-
 gem ac mores affectio. His in portum beati-
 tudinis feliciter deducendis strenuam operam
 illi, qui sacris de comitatu præerant, navarunt.
 Quorum æquè studium enituit in componen-
 do ad probitatem populo domestico, libris
 que animorum quæ incautis intercurrerant
 sedandis; ut Excellentissimo Legato persus-
 sum fuerit, in ea geniorum & nationum varie-
 tate, & copia, relinqui sibi nihil, quod emende-

et, aut posset, quando singula istorum piâ
videntiâ in fines optimos inclinarentur.
nterea à præsiidiis maritimis, quæ coram
rexerat, redux Sultanus pari, quâ nuper
rianopolim exiverat pompâ, Byzantium
avit. Numerus intra ordinem fuit expli-
or, & ultra nuperum populosior. Finiti-
Anatoliæ accesserant, mille circiter ferreâ
pectus lorica obarmati. Ductabant hi ante
riginta tres minores æneas machinas: tum
millia Janizzarorum, ac Proto-Vezirii aula
cessit. Post hos aquariorum turba, dimis-
interdum ordinibus quaquaversum obe-
itantium, qui aridis faucibus, repletos fri-
â utres in potum aperiebant. Sequebatur
iauffiorum Begus, eò, quòd de prosapia
thometi originem trahat, vexillò viridi, ne-
ni præterea, quàm sic genitis, usurpando,
s. Hunc Cadi (ita vocantur sapientes in
Alcorani) comitabantur, è quorum nu-
ro primipili duo Magnum Cancellarium
ftardar, & Thesaurarium antecedeabant. Se-
bantur quatuor Vezirii, sacrorum Præses
titi, & purpuratorum Primas. Equis, &
medariis Alcoranum deferentibus succes-
Sultanus *Mehemet Chan*, stipatus utrinque
is Silachtanis, seu familiaribus, acinacem,
enulam Imperatoriam deferentibus. Spa-

hy Bassa equitatum ducitabat consequentem quem thesaurus & impedimenta camelis posita claudebant: Postero ab adventu di aggratulationem de reditu Sultani portumnes maritimi festo machinarum bellicarum fremitu intonuerunt.

Die tertiâ, quæ erat quattadecima Obris, postquam appulerat Sultanus, paucis vectus navigiis sua tempe, & viridiaria, os fita diversorio Cæsarei Legati, invisit. Reges candidi, sed rubro verticem contectos prætorianæ viginti quatuor agebant. conopeo affidebat Sultanus uno alterove familiaribus adstante de genibus. Ad nuntum impelli remos, & promoveri fluctum molestiâ dexteritas curabat. Ubi tormentorum explosio multiplex adventum Principis indicasset, tubas campestres ac tympana cecidit Orator jussit, prætervectum exitum quâ possent, arte consalutarent. Placuit obsequium Sultano indubitatum fuit: nam emigari lentius deinceps, & ad oppositum e gentibus littus illico appellere de instustrium sum; nec defuerunt distindendæ longæ Majestati tubicines, quæ ultrò ad capiendâ sequia, quibus delectaretur, se obtulerunt. Aliàs quoque in adverso littore se conspicuum dedit, pariter cultus; cum triginta e

triremes per rigidiorē coeli inclementiam in
syberna reducerentur , partim Euxino , par-
tem mediterraneo adscriptæ ; atque illas ipse
nos inter Purpuratos , & consuetas machina-
rum explosiones inspexisset.

Primus à reditu Imperatoris Proto-Ve-
rius Oratorem Cæsareum , triremibus sub-
missis , ad alloquium ac palatinas cupedias in-
itavit. Deduxerunt Legatum cum binis tri-
emibus frequens lemborum turba. Omnia
el fastum , & pompam superbissimè compo-
ita , & ut dignitate aliàs , ita in præsens ma-
gnificentiā superatus , de quo antea Chaymi-
anus. In angiportu fixæ anchoræ & excensio
acta est. Cum Oratore Vezirius , ac præterea
Mussi , & magnus Cancellarius mensæ accubu-
runt , ac finitis epulis pari cum Authoritate
ad ædes remissi hospites. Alios quoque Pur-
puratorum & Procerum alii de comitatu , ut
ocasio ferebat , passim , sed rarius Orator , in-
sistere soliti erant.

Accidit , ut quoniam dignitate apud suos
à cratiore præfulget religionis Antistes , cum
quoque sibi aliquando invisendum duxerint.
Anlam non inelegantem Mussi incolit , & ca-
racem pro consuetudine Magnatum. Interius,
quod alloquio destinatum erat conclave , ar-
genti foco instructum fuit , nullis per gyrum

aulæis ornatum. Soli ad nudos parietes, iique perpauci hærebant codices: juris, ut proelive cogitatu fuit, Ottomannici, aut legum Mahometanarum Digesta, & Codex: Pavimentum tamen conchyliatis instratum peristromatis, unâ adjectis ex auro & holoserico pulvinaribus superbè allucebat. Ipse majestate, atque arrogantia tumens imperioso supercilio, quam præferre gestiebat, ægrè expedire per insuetudinem, poterat humanitatem. Annis grandævum hominem notabat vultus: pilus & mentum profusâ jam incanescabant ex corvorum Frontem atra supercilia amplius asperabant.

Ad fenestram prior ex adverso Legati concessit supino propior, auspicatus identidem colloquium nutu, & gestu: Affabilitatem minimè nativam vehementius urisit, eamque studuit, quâ poterat arte condire, propinato per vicissitudines potu Chauè, & incensis aloës per suos frequentari iussis. Oblato demùm muneri arrisit, & fausta comprecatus sub siparium conclavis, è quo prodierat sese, & secum scenam ridiculæ potestatis, quam spectatoribus exhibuerat, recepit.

Quia de Pseudo-Sacrorum Pontifice mentio incidit, addere placuit nonnulla de Moscheâ per Reginam Matrem noviter erectâ, & sub penultimâ Octobris, nisi verbo abutimur

con-

cratâ. Sumptu planè regiô stat moles:
niô (ut fama fert) millionum duorum
alîs affurrexit. Galatam ex adverso litto-
icit : albo lapide per gradus in molem va-
rigitur. Verticis figura corniculata, fe-
s pellucida, lunam auro nitentem repræ-
: Cuspides ac tectum omne cupro inte-

Pavimentum recentissimis tapetibus,
ficoloribus sericeis ex toto instratum,
ideo nemini calceato patet. Amplitudo
ii ac nitor dignam patronâ Principe ma-
m præsefert. Partem templi dimidiam
us ambitus circumit, fultus marmoreis
idido, & atro columnis : latitudinem hæ-
m spithamarum : altitudinem cum base
onide septem orgiarum obtinent. Huic
eminentior instat, sub fornice de ferro
ctus. Parietes coctis lateribus constant;
llanarum in morem coloratis, varietate
fforum florum rarissimâ depicti. Machi-
ta in celsissimam cuppam colligitur,
fulciunt quaternæ moles, in sinus toti-
quasi facella excurrentes, luce amplâ per
ras immissâ clarissimos. Lampades è
templi suspensæ tot numerantur, ut plu-
vix esse locus videatur : Oleum per o-
infunditur, atq; ellychnia colores varios
sentant in decorem affectare sanctitatis.

G 5

Certus

Certus numerus ædituorum, & custodum petuò affistit, quibus aliud negotium ne quàm mundiciem curare, & lumen diu, neque. Altare ibi nullum, aut quæ hujus obiret mensa. Attamen ad ortum solis in gulo parietis quinque grandiores è Vicerâ candelæ paribus ex orichalcho candelæ superimpositæ visuntur. Quem in finem locus ædis, & hic numerus luminarium, gnatus sit, nondum liquet: Interrogati hoc æditi reposuerunt nihil; siue quæ perbè non vellent, siue quod ipsi nesci. Cathedra in duodecim gradus sublevata, em nostrarum ædium aliquam præseferat præterea vix aliud. A foris occidentem vni amplâ quadratâ areâ fontana purificanda more dicata, multis epistomis affiduentibus instructa. Huic pari magnifico proximum assurgit Mausoleum funeri augusti Walidæ olim dedicandum. Portam mer nam viginti quatuor rotandi fornices complectuntur, egenorum subsidio atque hospitati distributi: eorum summa & ima plures conteguntur. Humanæ certè industriæ nullissimum onus est hæc moles, & immortalis dignum, in quo quantumcunque curiosus lus divagetur, semper supererit, quod laus. At quo ritu, quibus ceremoniis enecantia.

hæc peracta sint, penetrare palàm non licuit, & vicinia enim solus ingressus Sultanae Matris, conjugisque, quæ à vertice ad plantam velatae erant, ac reliquiarum comitatu series spectari potuit. Rumore constitit, cantus & pressuisse actui illi impensas, quibus gesticulationes, & gyrationes corporum more barbarum orientalium conjunguntur. His dæmonum obsequiis Christiana quondam, nunc Mahometana Walida condere, dicare, encensareque constituit locò veræ pietatis abominabilem Mahometis Moscheam, quò profusus irreligioni serviat, eamque memoriâ inaudabili in probrum suæ perfidiæ mundo patefletur.

Cui attribui debeat profectus iste rerum Mahometanarum quotidianus; an superstitionis hominum persuasioni magis, quàm Orientalis Ecclesiae infelicitati ex quo à Romana sacre sejuncta est, dubitari meritò liceat. Terrè per annos non admodum multos tam indigna in una cæterarum principe sede Byzantina irreligiosissimæ illic Christianitatis aia sunt notata; ut provocare meritò exitium, quod superest ultrò videantur. His ipsis dictis Patriarcha, quem nuper nonnulli de civitatu convenerant pulsus ab æmulo fuit. Paternius is erat, qui quod ante paucos annos exactio-

exactionibus pecuniariis à Porta impera-
 non sufficeret, hunc vicissim modò passu-
 are tùm locupletiores, & ad Sultani vo-
 promptiorem successorem habuit. At Pa-
 thenius ab exilio ditior revertit, & repentinè
 impulsu, adjuvantibus, qui largè donabantur
 Proceribus stravit nuperum supplantatorum
 ac solium Patriarchale conscendit. Sed non
 iterum seu infamiae, seu potius resti, aut ca-
 ceribus perpetuis subtrahens sese, profugus
 Angliæ Legati patrocinium convolvit. Ille
 autem per Portæ Proceres, & potentiam do-
 minantis pecuniæ clero præsentatus iussus
 esse, quod minimè per has artes debebat. Ne-
 aliàs mos obtinuit Patriarcham legendi, nisi
 in suffragia aurum vocetur; ex quo principu-
 tum Ecclesiæ obtinet, qui profusior est. Sum-
 ptibus istis ipsa orientalis Ecclesia cooperatur
 Creando quippe Antistiti Primas Metropoli-
 tes collectam indicit Episcopis, hi Archidia-
 critis, hi rursus Calogeris, ac demum Clero
 nec plebs Christiana seu Græcos, seu Romanos
 ritus sequatur immunem se sentiet. Huc nu-
 trimonialia, sepulchralia, baptismalia con-
 runtur. Quod si pecunia defuit, utensilia mi-
 seris, etiam latinis per græcæ Ecclesiæ exac-
 res eripiuntur, aut si neque ista suppetant libe-

rifiani, & Catholici, proh nefas! venales
it, vel abripiuntur in fervitutum.

Verum nupero eventu pejus est, quod hoc
o sæculo currente Patriarchæ sacrosancta
sellia, catholicissimis quondam infesta viz
rifiano nomine censendi involaverint. Cy-
rus Lucaris è Græcia oriundus Hagæ Co-
ris educatus, cum legato ejus gentis Byzan-
m appulsus interveniente argento, & auro
annuum trigefimum æræ currentis in An-
item ejus Cathedræ evectus fuit. Fretus
neciâ infamis patrocinii homo nefarius non
itò post cepit quidquid antiquæ religionis
rat, pessumdare: Confessionem fidei edidit
amissim Calvinî placitis respondentem,
npe ne doctrina vitæ dissentiret. Miraba-

Occidens unde Ecclesiæ Græcæ resolutio
n præcept, tam scelestâ. Nec defuit in Ori-
te medicina subitanæ pesti. Eam successo-
bini Synodo coactâ cum extincto Lucari
mæ tumulârunt: Anno videlicet sæculi
no. Cyrillus alter Beroënsis, & quadragesi-
o secundo memoratus Parthenius Episco-
rum, ac Presbyterorum calculo superindu-
nefariè dogmata proscripserunt.

septem præterea viz anni sunt, ex quo Con-
nstinopolim Hierosolymorum Patriarcha
currerat sedem cum Byzantina commutatu-
rus.

rus. Erat ille Judæo patre oriundus: à seu educatione, seu simulatione Christus hominem professus: studiis liberalibus tum clerus acceperat, atque ex hieronymi Sacerdotem fecerat: Metropolitam de ac Hierosolymorum Patriarcha esse bibere Primatum sedis Constantinopolitani fuit. Jamque voti compos esse coepit latus in urbem: cum mors, vindicias dixeris, larvam furie detraxit, nec patris Christus filie, quamvis immorigeratem sponsum conciliari, ac privatam in perfidia publicæ antetulit. Itaque Constantinopoli periturus sub agonem ipsum accitavit urbis Antistitem, Metropolitanas, & copos, qui cogi poterant: his associari Judæorum primates. Convenerant enim quando ipse ex Judæis oriundum se, retiam Judæum esse, semperq; fuisse coartus est, quidquid eonq; simulasset; morque Judæum sese, velleque à contribulibere patrio maleolida gentis tumulari. Ut fidem faceret schedasma propria manratum à sinu protulit, eadem quæ asibat, confirmans, & id ipsum Hebræ primoribus, sciens volensque consignat nunc, & præter morem ausit Ecclesiæ

et recentibus portentis infamata vincere
non velle Latinam fide!

Desideratissimum, idemque tristissimum
Byzantii carceres Christianorum fuere
his detinentur potissimum; quamvis di-
ditorum passim, ac raptorum numerus
gens captivam per urbem libertatem mi-
le circumferat. Duo illic ergastula sunt;
primum ad septem turres dicitur, Bainu-
rium. Primi de Societate JESU Patres,
habitatus universi, ipsiusque adeo Oratoris
et aerei adventum septem turribus nuncia-
re, statim tertia post triumphalem appu-
lone die. Ducenti & amplius nobiles (& for-
idcirco turres ipsis assignatae) non ex una
te capti hic attinentur. Brachium medi-
tanei ab Oratoris diversorio emetendum
eos tendentibus fuit. Prima illis salutatio,
piratio à languoribus; epistolae familiari-
m allatae resuscitatio à morte: spes libertatis
ipsa salus erat. Locus hic ad exitum un-
murum positus est, ubi veterum Romano-
n industria frequentes quondam ad arcen-
hostes collocaverat vigilias. Ambitus hic
tiosus extenditur, complectiturque ea, quae
imus munimenta. Illuc ducitur sive vi, sive
lo selectior hostis, aut sceleratus potentior
prehendatur. Singularis habitatio designa-

ta pro illis, qui strangulandi condemna
& cæteris separatio, quâ Proceres, atque
si fortuna ferat, Sultani hoc supplicii
tollendi occurrant. Vincti hoc loco non
ind præ cæteris habent, quòd Sultani ipsi
captivi existant: nec nisi de unius Imp
is gratiâ, vel commutatione æqualium
santur, nullo pacto cæteroquin redire
Non cruciantur equidem isthæc crudeli
æ, nec habentur ut alii passim ad remos
annati; verum carceris perpetui, & speci
lioris molestiæ illis haud dubiè ipso rem
bior est. Habent quindecim aspras quor
singula capita ad sustentandam vitam
nummum Hungaricum valet) sed quid
vitam simul, & libertatem? Ferreis pr
cæpedibus, & angustâ specu coarctati ten
Accessus ad ipsos difficillimè patet: &
git, ut cum frequentius è comitatu non
ptos inviserent, delatis eò Patribus de So
quodam die alloquium omnino dene
fuerit. Venerant trajecto sinu (nam per c
tas comitantibus plateas, ac præsertim
nibus ante officinas gregatim ac cuba
obsecras; qui nisi scipionem, aut equi un
obijcias, nequaquam assurgent cessuri
quando Aga licentiam Desfiterdarîi, seu
ruga præfecti ad visendam ergastula præ
s.

tam ut admitterentur poposcit: frequentior-
tem loci, atque hominum inspectionem susce-
ptam reddi: literis opus esse, ut cautela priva-
torum cum re publica consentiat. Non ha-
bentibus quod exhiberent Patribus, recessum
Aga subito imperat, & in subsistentes iterat
mandatum. Neque adhuc redibant nutibus
circumspicientes interpretem: cum incitatio-
re unum è captivis sententiam expositorum
advocat, & vociferatione terrorem movet.
Exciti cum modè ad clamores ipsi captivi, mi-
serissimi mortalium, compellebantur misereri
quoque eorum, qui solatio sibi advenerant,
quibuscum neque de fortunatum, neque de
spiritus consolatione communicare tùm pos-
sent, & verò quibus in posterum, heu quot in
innos! forent carituri. Itaque parendum fuit
importunitati, ac vale tùm factò, inclinatioque
capite demerendus in posterum Aga, futurus,
ut venerat postliminiò mitior.

At Bainum Turcicum non carcer tantum-
modò, sed palestra & circus est Christianæ to-
lerantiæ. Quidquid horroris & feritatis ex-
cogitari potest, huc sine exceptione referatur,
nec deerit fides. Ingressum turris ingens præ-
stat, à foco ad limen usque fumante obscurum.
Vectes crassi, ponderosique, ac multiplices
portam obsident, ut arietibus expugnare ne-

H

queat.

queas. Ad custodiam truculentissimi a quibus nisi conditionis auctoritatem, vel cui dignitatem, vel gratiam Principis nas, non admittent. Carceris ambitus rus eminentior complectitur: hujus domicilia dividitur, præfidiis, officiis gastuli deputata: quæ verò vinculis ac obtinent ferarum latebris similiora sunt. multiplices has scrobes sæpius suprabis compinguntur. Ad captandam noctu tem colla ferro onusta parieti, aut trabibus seruntur; manus catenis implicitæ, pedes po adstricti tenentur: Supino corporis abjectis unâ omninò ferendum est quæ turæ molestia, quod loci, temporisque inmoditas ad fastidium, & cruciatum runt. Potiorem miserandæ turbæ ponti Euxini accolæ constituunt: hos vel aperto Marte, vel ex insidiis sublati decunq; huc in servitutem vendunt. Qui per bello capti in hanc præsentis ergastulunam deveniunt supra octoginta numerantur. Impensâ ad sustentandam vitam solistipe per urbis compita ostiatim, vel ab emendicata, Focos communes habent in la carceris area; qui, equidem sic provisifumant; neque ad gustum, sed ad famerque ex toto, sed ex parte; si tamen & istu petat, propulsandam,

æ inibi sacræ ædiculæ videntur captivis
aticis altera, altera Catholicis ad con-
ieratis exercitia vocandis : Quæ Ca-
orum dicitur, ea Sancto Antonio Padu-
cribitur, centum vix hominum capax :
te suâ plus, quàm ornatu posset, devo-
& compassionis movet. Signum ad di-
dienda, quandoquidem nullus ibi cam-
mus, miserandâ compedum, vincu-
que collisorum per ipsosmet captivos
lilatione editur, atque ad sonum benè
remigantes in mari quamvis longius,
entur, & comparent.

onfessarius Oratoris à captivis rogatus
otioni, & solatio afflictissimorum Sa-
m Missæ ibi non semel Deo obtulit : ac
egestati Sacrarum munusculis ad divina
nda opportunis consuluit. Patres Gala-
Residentiaæ Bains huic, ac septem tur-
n Spiritualibus præsertim provident ;
tiam subinde ex aliis Religiosorum fami-
solatores habent. In pervigiliis solem-
m, festisque, ac dominicis diebus, no-
s illic excubias agunt expiandis misero-
onscientiis juvandisq; ægris, aut, si qui-
nt, animandis ad luctum moribundis, ac
sepeliendis. Quando isti idioma capti-

vorum non callent (absunt quippe plerumque
 qui slavonicam aut germanicam nōrint) li-
 gnis pro opportunitate temporis ad contritio-
 nem, & animi de commissis peccatis dolorem
 eliciendum excitant. Diebus festis ante a-
 roram Sacrificio audiendo fruuntur omnes,
 quò sic erecti majori cum virtutum emolu-
 mento, & meritoriâ animi inter hæc adversâ
 fortitudine laboriosos postea dies perferant.
 Atque hoc hyberno tantùm tempore; nam
 æstivo soli ægri, languentesque intra erga-
 stulum clauduntur: valentes autem transis-
 adcatenati, seminudi, ad bilcoctum panem,
 & aquam, eamque verminosam, & repi-
 dam, inter omnes cæli injurias, inter flagella,
 & assidua scuticarum immanium verbera di-
 noctuque remiges mare percurrunt, nulla solati-
 tii divini, aut humani ope recreandi, nisi fortè
 eâ, quam communis calamitas, vel igniculus
 privatus melioris animi singillatim apud
 quemque expresse-rit. Testes oculi has Christi-
 anorum injurias, hæc tormenta nuper inspe-
 xerunt. Si causa pœnis corresponderet sem-
 per, aliud à martyrio non istud esset, quin imò
 gravius quiddam; quòd productius, & per sin-
 gula malorum genera excurrant. Cæterum
 quo solatio Cæsareus Orator cum legatione
 universa complexus sit afflictos postea dixerit,
 cum

cum prius publicæ causæ eventa, quibus profectio præcipuè ad laboraverat præmiserimus.

Die decimâ Novembris habita est altera, eademque postrema Excellentissimi Legati apud Sultanum, Orientis monarcham, ut vocant, audientia. Venia remeandi in Austriam, & confirmatio pactorum postulanda supererant. Procedentis ad Portam solemnitas consimilis fuit Adrianopolitanæ. Ex adverso etiam aula, ut nuper, trimestrem universæ militiæ solutionem coram Oratore Cæsareo præmisit. Ritus evocandi, convivandi, salutandi ex toto idem servatus. Loci solius alia aliquantum constitutio. Atrium quippe ingens, muro præalto clausum, in duplicem aream discedit. Interior, quâ Divanum seu locus consilii celebratur, arboribus confita est, voluerum præterea cicuratarum, damularumque intercurrentium domicilium. Convivio exceptis hospitibus, Proceres Turcæ ad conclave regium præcessere Oratorem sumptuosissimè induti, & comitatu immixti, neque ullo cincti famulatio. Ad ipsas fores in muratis subselliis tantisper confedit Legatus, dum quadraginta duo Kaffran, seu clamydes superbissimè intextæ distribuerentur, quibus convecti legationis comites in conspectum Sultani, ita pro amicis habendi quorum, idem a foris

cultus esset, admitterentur. Primores de comitatu tantum, reliquis in atrio subsistere iussis, & aditum observare, intromissi ad Principem. Ex Patribus Societatis cum Oratore ad Portam profectis, alter duntaxat, qui cana & proluxa cum barba adstabat, manu à Bassa janitore præhensus, ut subiret pariter Imperatorium limen, admonitus est. Dignum omnino arbitratus fuit Bassa, ut Pappas Cadi, seu Sacerdos Judex, sic appellabant ab officii & senectutis veneratione, Sultanum videret; quamvis supra numerum admittendorum, atq; jam ad id ex politica nobilitate designatorum ipse esset. Admissi ad ambulacra interioris serraglii, panno undiq; holoserico, auro intexto convestita, obvios habuerunt ad limen regii conclavis Eunuchos duodecim manibus cancellatis implexisque pedibus assidentes. Ab ingressu passibus plus minùs triginta ædícula audientiæ, & sacrarium Sultani patuit: ab omni cætero ædificio discreta, thesaurus illic locomobilis, & per camelos quacunq; Princeps incedat, deportandus: quò factum ut eodem cum apparatu Adrianopoli nuper, quo nunc Byzantii se conspiciendum dederit. Formâ & quantitate, si sacra profanis licet comparare sacellum aliquod Lauretanum, quale passim visitur, ut plurimum repræsentat. Te-

Æum

Cum in conum affurgit: lux non admodum
 copiosa per unicam, eamque non amplam fe-
 nestellam admittitur. Extra hanc opaca reli-
 quorum conolavium, nec aliud conspicitur:
 siue consultò id fiat ad conciliandam loco, ac
 Principi majestatem, tanquam de sipario, &
 cortina responsuri oracula Delphica: siue ad
 explicandum vivaciùs fulgorem, quem ada-
 mantes à cyclade & cidari regia, ut in nocte
 stellæ diradiant. Nonnulli eo consilio arroga-
 tam hanc à tenebris auctoritatem, apud pro-
 genitores Sultani antehac insuetam credide-
 runt: ut cicatrix, quam sub oculo Princeps de-
 fert de angusto vultu diminuat nihil. Plagam
 hanc Ibrahimus pater etiamnum pusioni intul-
 lit: furore enim in filium petulantius agentem
 excandescens barbarus homo accurrebat, ut
 præcipitaret in puteum; sed impactus in vora-
 ginis latera parvulus solam hanc paternæ im-
 manitatis recordationem in vultu suscepit,
 quæ cum adolescente succrescens indecorum
 cæteræ illius compositioni nævum promovit.

Sedebat medius in throno, thorum veriùs
 dixeris, ad accubandum expanso, gemmis &
 unionibus curiosissimè distincto, atque in se-
 milunam pariter ab omni parte affulgentem
 fastigiato: nihil hoc situ, quamvis nec genio
 abludens ab ea, quam depingebat Poëta, quæ

*de aureâ composuit spondâ medianque locum
auleis fulgens circum Regina superbus.* Ad
rietem ordine dignitatis consiliarii ren
Imperii adstabant, ut statux immobilis, ju
ctis manibus ante pectus, inermes omnes,
si inter sapientes numerari possent, Sto
componentes. Ingressus conclave Ora
Cæsareus cum Paniotta interprete defluat
humeris Sultani stolam deosculatus est, fa
que capitis profundiori inclinatione ad h
constitit, dum reliqui de comitatu ad conf
randum eminùs Principem succederent.
vero singuli ex ordine per duos Bassas: su
xilla utraq; detenti spatio orgiæ unius fi
bantur ex adverso throni: tum submissi
terram vertice inter deducentium ac penè
portantium manus, atque ita reverito Sult
retrogado passu reducebantur ad limen, e
conclave deinceps substituri. Indignatione
severissimam vultu, atque oculis præterule
Proceres, cum inter salutandum quidan
comitatu inductus, & latius in terram à b
lis dimissus tum casu, tum podagrâ offic
sustentando corpori negantibus, gravius
quanto ipse terræ frontem illiserat. Anir
versio haud dubiè severior neglectum baj
um obsequium fuerit postea consecuta. I
tiosior autem non nemo cum pro consueti

ingula accuratissimè in tabulas referenda
ervare vellet, & consuetum interim vene-
onis ptofundiùs exhiberi solitæ terminum
ò minùs observaret, majore aliquâ vila-
succollantium ad terram usque inclinare
tem compulsus est, non sine rubore ho-
isingenui. Habet nihilominus arrogans
l in universos supercilium hujus Monar-
, ex hac ipsa tam insolita adoratione, quòd
rbis inter summos planus evenire solet,
etum sui scilicet, & contemptum quàm
imum; nam spectatis his cæremoniis li-
, neminem spontè sua; omnes alieno dun-
t motu venerari Principem; nec Christia-
gentili præter suæ conditionis dignita-
nisi inter, ac propter alienas manus pro-
liùs accidere. Mos iste cum legatis & le-
onis sociis ad omnes extenditur, à quo-
que Dynasta, vel Rege mittantur; Bassa,
obsequio semper ad thronum accedentes
icuntur. Sola securitas Principis motivo
anc rem esse videtur. Tyrannis etenim
iperbia cum nesciat amicos habere ullos;
es tanquam hostes ut timeat, necesse

Prope triginta regnorum violenta
patio, quæ Monarchiam Ottomanni-
constituit, vi solâ belli & armorum ven-
ta, facilè vel sua opinione desperat de

amore subditorum, & de vicinorum fide. I mirum quòd istâ cum exteris cautelâ Sub utantur, quando neque inter domesticos tis tuti, filiorum sæpè, ac fratrum gladiis tuntur. Digna igitur consecutione argum arcant pericula quæ aforis evenire possi quorum domi jugulum propinquorum si tiei ac ferro vœnale est, & quorum potestas sequio, præcipuè Janizzarorum fulta, iis c spirantibus vel stat, vel cadit.

Digressis omnibus, qui post Legatum rant illati in conclave, præter Residentes sareos binos Reringerum & Cafanovam a terpretem Paniottam pro re nata paucis C tor gratias primùm super benevolentia & manitate sibi exhibita ad Portam repos tùm paci, negotiisque publicis invicem delegatos pertractatis, comprobatisque Sultanum firmam fidem expetiit: sibi denic gratiosam ad propriam remeandi veniam dulgeri demissè rogavit. Interpres singul Italico in Turcicum idioma transtulit. T Sultanus succincto laconismo ad proposita spondens, ad reliqua perhumaniter, ad pum dictionis de pace ac tractatibus publ disette: fide sanctâ spondere se affirmavit, Etam utrinque se inter, atque Imperator Germanorum pacem inviolabiliter servat

Iri abs se, neque causam diffidii futuram im-
posterum, modò pacis & quætis ocores non-
nulli vicissim à parte altera, quod optaret,
compescantur. His ultrò citròque relatis post
venerationem repetitam loco excessit Ora-
tor: & magnâ cum honoris significatione re-
ductus à Bassis, & Proceribus ad reliquum co-
mitatum: inde præeuntibus Janizzaris trime-
stri stipendio mox ante ditatis ad constitutas
ædes remeavit. Janizzari qui tùm deduce-
bant, inermes fuere; solo quippe scipione,
dum in urbe degunt, armantur: singulorum
interim sagittæ, & sclopi cum præfixo nomi-
ne in armamentario *Hann* nuncupato asservan-
tur. Digressi vero ab urbe cum Sultano, aut
in aliam expeditionem nihil armis utrisque
propinquiùs servant, in eventum omnem de-
fensionis si quæ moneat occasio intenti.

Privata reliqua inter Oratorem, & Pro-
ceres transigebantur. Memoriam ex iis sibi
jure vendicant præsertim bina: captivorum
exsolutio, & in favorem Religionis Catholi-
cæ postulata, atque impetrata quædam. Ho-
rum qui in septem turribus tenebantur, opero-
sissima liberatio est. Pretio quippe nullo lici-
tandos, ne quidem per commutationem nisi o-
mninò consimilium captivorû dimittunt: Ho-
minum æstimatio, & conceptus de ejusmodi
me-

metas captivis opinione plus æquo auctus, plurumq; supra conditionem detentorum captivitatem miseræ turbæ exasperant in desperatam spem libertatis. Non semel super iisdem actum cum Proto-Vezirio: allegata pacta firmata pacis: factæ pollicitationes: ingesta argumenta: perituros fame, frigore, nuditate, absque emolumento Portæ nisi manumittantur accepto lytro, aut non impetratis qui in compensationem expetebantur: horum quoque incertam esse notitiam an superstites sint & verò si superstites essent, nequaquam tam incommodè vivere, ut affliguntur isti: timeri ab his posterum minimè posse, qui fidem illibatè servare, & pacta cum indole germana hausissent: beneficio eisdem fore si patriam repetant, non stimulo ut in hosticum redituri se, suasque injurias aliquando vindicent. At reponebat Vezirius probatissima adferri argumenta: sed pacta, superhic correlativa esse, & reciprocas obligationes. Sexaginta captivos ab Oratore Cæsareo adductos esse, majorem ad confinia, aut in Cæsaris, fæderatorumque Provinciis captorum turbam attineri. Non defuturum tamen se amicitiae: pro sexaginta ultrò se eliberatorum nonaginta, atque ita mutuam provocatorum benevolentiam, ut cæteros qui desiderantur,

Et, remissos velint, pro iis pauculos, qui in septem turribus supererunt, è vestigio remittendis. Cæterum si servare pergant, quos bello captos per Christianorum provincias, aut ad limites attinent, opus fore, ut lytron admissio jacturam horum faciant. Et nobis alterum ut eligant oportere; aut istorum amissionem, aut restitutionem superstitum captivorum: Illam haud dubiè familiis id incitas, & orbitatem redigentis periculum allaturam, hanc itaque promptiorem, ut sibi quidem Proto-Vezirius persuadebat, illicò præferendam. Ita omnino tredecim redemptionis solatio carere oportuit, quod nec sumptus, expediendis illis oblato admittebantur; nec ad manum essent, qui viritum pro eisdem commutarentur. Maximo utrinque dolore relictis spes assignata pro vade in solatium est, atque eorum interim sustentationi, & levamento calamitatum mille imperiales apud Residentem Casanovam consignati.

Ex Bains multi, & expeditiùs, quàm lytro, quàm ingenio educti sunt. Magna argenti vis ab ipso ex Austria discessu in eum finem plurimum liberalitate fuerat comportata. Horum alii præsertim Magnates Ungari suos apud Barcan, amissos clientes reperebant, alii Christianam chari-

charitate permoti satagebant hac occasione præstare illud proximo, quod in pari eventu sibi præstitum aliquando ipsi peroptarent. Inclita Austriæ Provincia Rhenensium millia sexcenta per Cameræ Præsidentem suppeditavit. Alii pro sua pietate, quod occorrebat liberalitatis erogarunt: hos inter spectata viri nobilis Andrea Zethi virtus, qui unicus quingentos obtulit. Excellentissimo Oratori ex Baido triginta condonati, & pro sexagenis adductis, alii sexageni additi Budæ eliberandi. Præter hos adjuvantes lytro, & industriâ Patrum Societatis Jesu de comitatu, plures quadragenis ergastulo exempti, ac reduces postea cum Legato partim Jaurini, partim Viennæ manumissi sunt. Non potuit sufficere constituto à Barbaris pretio piorum liberalitas, quando sævitia & cupiditas lytrum ultra vires aggravabat. Argumento sit cocus Marchioni Pio nuper ab obsequiis: cum Rhenensibus trecentis triginta novem redimere oportuit. Illustrissimi Comitis Francisci Eszterhassii aulicus non multo inferiore cum cæteris sex millium ære appendebatur, cui quoddam impar adesset, subsidium, debuit interim in compedibus persistere. Alius Illustrissimi Archipræsulis Strigoniensis cum pauculis aliis summâ notatus, ipsâ sui æstimatione cum eisdem propè irredimibilis evaserat. Commodavit tamen

ope-

am huic ipsi, ac binis præterea, Catho-
 : Gallus à pueritia per vim Byzantium o-
 abductus: at postea ubi per lytrum libera-
 restitutus esset, consilio mutato ex adve-
 licfactus incola. Ductâ uxore stipendia-
 mansit, & à Capitan-Bassa secundas tener,
 ivos Bainii habens in potestate. Hic per
 uestigium sibi Galatâ advocatum donatus
 ologiolo rotatili, ac duodenâ imperialium
 rati animi mutuam significationem desi-
 tis pro Oratore tricenis, nempe Ungaris
 decim, octodecim Germanis, tres alios
 inxit, quos inter vexillifer equestris ordi-

stationum item in militia Magister, ac
 us ille Archipræfulis cliens, martiâ virtutis
 mnes, ac feligi ex multis dignissimi; qua-
 tiam cæteros non expectato pervigili in lu-
 majora oculo supremi carcerum Præfecti
 urba reliquorum excerpserat. Et verò de-
 idaverat ille, ut nonnisi ad remigandum
 tiores manumitterentur: at opportunè
 dit, quòd captatâ per occasionem cæli ma-
 è adversâ tempestate, quæ Bassam domi-
 tinuit, contempto fluctuum, aut naufragii
 periculo meliores pro deterioribus navi-
 ositos in adversum litus Oratori stite-
 Dignam præmio industriam Legatus cen-
 imperialium dono remuneratus fuit. Hi-

lares

lares tūc equidem hi ad transtra contrā mar-
 impetum assederint utique, qui postremo ha-
 obsequio remis diuturnioribus eximebantur,
 ac primū infami catasta, quo nudi toto
 pore, vix partibus, quas honestas obregis-
 det, publico hactenus in foro vanales, & in-
 spiciendi quaquaversus proponebantur.

Impensiori pietate conjugem suam al-
 eliberavit à vinculis. Hæc nuper à Tartar-
 rum incurfione ex oppido Sancti Geor-
 prope Posonium abrepta, ac Constantinopoli
 lim divendita, nuptias non multo ante ini-
 ac maritum amiserat. Iste charissimam con-
 gem repetiturus occasione cursoris abeun-
 in Turciam animum applicuit adjungendi
 comitem, & quā posset, sociam thalami
 quirendi. Desiderii intensio ac præcipitanti-
 iter curas discusserant assumendi in lytrum
 ris, sine quo apud barbaros nihil impetrave-
 ris. Viam ingressus cū per decursum nullā
 conjugis recipiendæ ratio affluisset, etiam
 Constantinopolim procurrit; ibi inquisitam
 cupidiùs tandem fortuitò ad fontem pro
 pienda aqua dimissamprehendit. Mutua
 tim agnitio, atque inter amorem stupor
 ram auxit, quā ratione & ipse pecunia destit-
 us, & illa in mancipium duro homini atque
 ex genio populi avaro tradita spem patriæ re-

legen-

endæ unâ concipere possent. Consilium
 it fœmina, ut maritus ad socios legationis
 erdotes abeat, atque per eos emendicatam
 se stipem alienâ manu ad patronum de-
 ri, suamque eliberationem rogari cu-
 . Inventam illicò ille abs se conjugem
 ribus annunciat: patrociniû apud lega-
 nis Proceres implorat, ac suprà viginti im-
 tiales impetrat: tùm peritus idiomatis ma-
 o substituitur, qui fœminam tanquam pau-
 tis vicini alicubi terrarum conjugem depo-
 t: adduntur in speciem argumenta, quæ il-
 lere poterant, si non omninò persuadere. At
 giversari Turca, quin & oblatam redem-
 onem recusare: jam enim domesticæ pro-
 mancipium teneriùs adamaverant; jam
 a œconomix peritiâ non vulgarem præse-
 lerat. Uxor barbari nihilominus ac filii, fi-
 :que ex ipso in mancipium affectu adversum
 ugnantes supplici paupercule, & in solatium
 serorum, ut ajebat, parentum libertatem
 ditumque ad suos exoranti compassæ, pre-
 bantur patrem-familias, ut afflictissimam di-
 itteret. Crudior ille nec repulsam suis, nec
 anumissionem mancipio indulturus pretium
 gens pro lytro cœpit exigere; at victus mi-
 ricordia tandem in ducentos septuaginta
 .henentes vicissim capiendos pro manumit-

tenda condescendit. Quid agat maritu-
 niaria ope destitutus? accurrit ad Patres
 mitatu; mutuam pecuniam rogat; si
 auctuarium; bona universa, quæ pos-
 hypothecam subscribit. Verum nova
 positione percellitur: ajunt hi hetero-
 ambos esse, digniores undequaque illis
 Catholicos, qui pari necessitate consti-
 rentur: operam istis navari oportere p-
 liquis omnibus. Colligi liquidò poterat
 suo providentiam divinam casibus huma-
 executionem suæ voluntatis frequentē
 Sine mora, ac postea etiam meditatio, l-
 id toties exegisse abs se, & verò nunc
 trasse cum violentia uterque fassus est.
 toribus positis Veritati satis sibi antea p-
 etæ aliquando darent manus. Spondenti
 promptè ea omnia, quibus exequendi
 pridem alligabantur; nec Patres aliam
 conditionem posuere, quàm ut si promi-
 dem servarent domum reduces, refusi
 pecuniæ non aliis, quàm pauperibus ele-
 synæ titulo facerent; secus in solidum de
 res futuri, si fidem postea undecumque
 affectas mali dogmatis aliquando frangi
 Scripto data cautio, & dum transigeretur
 numissio reconciliati Ecclesiæ per suscepti-
 gramenta sunt ambo.

At non sine dolore deferri debuit Valachia-
ceps Vidua, copiosa prole ditior, quam
simæ conditioni necessariis. Desidera-
: colloqui cum aliquo Patrum de comita-
tinde calamitatibus suis perfugium seu o-
u consilio ostensis repertura. Summa cum
anirate venienti occurrit: Instructissima a-
orum Poëtarum eruditionibus, isdem mi-
m dexteritate alloquium condiebat: sed
ersationis scopus erat, Impetrare ab Ex-
ntissimo Legato filia jam nubili dorem,
iód sublato ex humanis marito, facultati-
isco adjudicatis, unde decori filiarum
alere posset non suppeteret. Istud ipsa
ndi sibi filiaque ex Christiano in D e u m
tu ab Oratore, impetrari ex consueta ani-
m cura à Patre inter lachrymas, ac sin-
is, per interpretem Patrem Galatensem,
ram duobus Calogeris, & Præfecto do-
orabat. Pollicitus operam Pater est:
plurima, quæ tùm quoque videri sibi ca-
a, providendaque ex consideratione rei
e suggerebat, postea in adversum occur-
, ut præstari ex voto potuerit nihil. In-
em tamen eventum obtulit Pater ex reli-
Charitate allaboraturum se, si deficerent
ut defectura conjiciebantur, uti uni fi-
m in Austriam postea à Matre submitten-

de necessariis omnibus ad honestatem & decentiam statûs, loco opportuno videretur. Beneficium ex nimio in pro affectu discussit ab animo, nec agnovit Matrem, & cor hâc benevolentia sibi convell gemiscens agebat: Ita cum mœrore finitum loquium; quod satis antea aggravabat non pridem ex Italia filius redux modò febræstu decumbens, & ipse conveniente sol ab hospite recreatus. Filiarum nulla in spectum venerat: nobiliores quippe famæ & puellæ, nisi proximis cognatis visent præterea nemini, minùs ad alloquium currebant. Solæ item Bulgaræ, quas Zingari passim vocant, aperto vultu; reliquæ ad oculum omninò contactæ, cum prodeundum incedunt.

Adductam ab Austria puellam astu in vas ferrimi Judæi, & ad sacra Moylis, vel hometis ab eodem proximè compellend ut agnam è lupi faucibus nuper Legatus gloriæ abstraxerat. Eam quoque Galatenses tres Cæsareo Oratori nunc restituendam triæ commendarunt. Quâ ratione hæc Constantinopolim advenerit paucis accipe: Martiebat Judæus apella in partibus finit Imperii moribus & negotiatione Christianum: ibidem in amorem suum, & assensum c

gii honestam matronam dexterrima calliditate allexerat. Huic puellam de qua mentio in obsequium facta sponcione prædixitum commodatum adjunxerat. Paulo post solum iterare cœpit, & decursa Italiâ petendæ ut eleferebat non exiguæ hæreditatis causâ constantinopolim contendit. In portu à consularibus, & cognatis, ac decrepito parente humaniter exceptus uxorem cum pedissequis ad insuetorum hospitem conspectum, & solitum consalutandi morem cohorrefecit. Inde in domum soceri Judaicam atque calum in quem devolutæ reciderant profusis lachrymis intueri primum, ac deinde lacrimari cœperunt: multo autem magis post ingressum dierum aliquot, cum precibus ac precationibus Mosaicis consecrari conjunx in hebraicam compelleretur. Excusabat maritus: benedictiones hæc pro mulieribus adveniens eas regiones à Deo institutas esse: nihil improbum, nihil fraudis contineri: solique isthinc senis capularis, parentem servabat, mortem se præstolari; rediturum quoque unde profecti venissent. Sed nimirum in illo loco omni opportunam profitebatur, quemadmodum in domo paterna judaica, in Germania Catholicam. Constitit itaque hominem istum Adrianopoli ut arte

medicâ , & assentationibus vanissimis gratiam palatinorum, ipsiusque adeo Sultani venaretur Turcam plane induisse. Cydari nempe assumpta, neque aliud requirebatur, & responsis ad quæstiones nonnullas pauculis, scenam mutaverat, quam ubilibet gentium ludebat nefariè. At neque sic voti compos Principi, vel latrapis placuit; neque dubium cum uxore postea improsperè convenisse. Adeo artibus humanis nullum robur, & medulla; quibus exterior duntaxat fucus præstat originem, nec solida intus animi perfectio nervos ministrat. Liberatam à captivitate pedissequam liberali ere prosecutus Orator non unâ suo cum comitatu, terrestri; sed itinere maritino in Austriam ut reverteretur effecit.

Majori fecilitate actam fabulam, quamvis insolentiore cum successu, & eventu loquebatur fama recens Constantinopoli de Judæo altero, qui pro Messia se nuper venditaverat. Multa in confirmationem suæ larvæ per Orientem egerat hic impostor: superesse ajebat illud unicum, ut Sultano colloqueretur, & sibi sceptrum, atque regnum Hebræis postliminia impetraret. Itaque Smyrnis Constantinopolim abiit. Poterat ab inconsulta professione sibi temperare bipedum stultissimus, quod Sultano regnum, ut clavam Herculi erepturus irret.

Ivit

Ivit tamen; sed apulsum in littus pugna
 illicò, ac fustibus salutavêre hospitem Turcæ.
 Deinde conjectus in carcerem, ac subinde in
 quæstionem vocatus, positâ iterum larvâ Mes-
 siam homo vafer exuit, & personam Legis. pe-
 riti induit. Interrogatus à Vezirio quis esset?
 respondissè fertur, nec Messiam se, nec Pro-
 phetam, nec Regem, nec miraculorum nun-
 dinatorem, ut falsò opinati, quin etiam ra-
 more dedito criminati Judæi fuissent: Legis
 suæ peritum se esse: cui ediscendæ multum
 temporis impendisset: responsa quæ popula-
 ribus suis dedisset, accepta ab idiotis fuisse
 pro oraculis: suam ideo sibi virtutem, præ-
 stantiamque, ex vano cæterorum errore malè
 divulgatam nocumento fuisse. Ad ea quæ in-
 super de Deo, de mundo, de moribus, à Ve-
 zirio quærebantur plura reposuit, uti quidem
 illi videbatur appositè: cumulatè satisfaciens
 cæco cæcus. Creditum itaque tunc fuit culpâ
 Judæum vacare; ne tamen quod factum hæte-
 nus, ad ipsum fieret ultrâ populorum concur-
 sus, & ex isto factio, relegatus in castrum fuit ad
 fauces Helleponti, unum ex Dardanellis. Ibi
 sex mensium decursu rursus ex omni parte ad
 impostorem confluere, & Byzantio, Gallipoli,
 Adrianopoli, Chio, Brusiâ, Thessalonica,
 aliisque quâ finitimis, quâ diffitis urbibus con-

volare homines cœperunt. Suspecta concussio Chaymicano denunciatur, & admonetur Porta. Mustri super Judæo consultus non vacare periculo hanc famam, & hos concursus respondit. Sententia sacrorum Præsidis ad Sultanum refertur: Hic acciri denuò Hebræum jubet, & frustra frequentiam populi retorque re parantem in stultas hominum persuasio- nes, ac potissimum in avaritiam castro Præf- cti, qui sibi tantumodò lucrum ex illa comme- antium frequentia quæsiuisset, morte conde- mnatum enunciat. Jamq; qui decreto manum adderet carnificem vocabat, cum pro im- pstore deprecatus Purpuratorum non nemo, hâc conditione temperari sententiam impe- travit; ut nisi Turca fieri mallet omninò moreretur. Post deliberationem brevem vitam morti antefert Judæus, atque insignia Turca- rum capeffit. Ad hæc interroganti Sultano, quid de Messia Judæorum nunc censeret, & annon Christus fuerit ille à Deo cælitus pro- missus? omninò hunc fuisse, quem venturum præstolabantur affirmavit. Turbinato de- in cept pileo, pretiosisque vestibus ab Impe- ratore donatus, ac dignitate præfecti portæ regiæ, quem Turcæ Capigi-Bassam vocant, assignat in dies singulos pensione asprorum bliscentum, qui talerus unus cum dimidio sunt sibi

posteriorum relictus vixit: opportunè condemnatus ad custodiam portæ, qui tum Messiam, quem operiretur vana lusione antea somniaverat.

favorem Christianæ fidei multa quoque entissimus Legatus suscepit apud Portuensem, & multa perfecit. Pro sacris colenda vinea Domini operariis, quos Iesus sub Imperio Sultani, per Unum præsertim, Sclavoniam, ac Croatiam vires continuò subministrat, diplomatis impetravit, quo libera eisdem citroque commeandi facultas concessa: nes præterea ab exactionibus Turcarum, præsertim Ecclesiæ græcæ facti: reprimantur, quin etiam tum Ecclesiarum, tum locorum, ubi antea debebant facultas condonataque ut liberum religionis exercitium per omnes Turcicæ ditionis tractus promerentur indultum est. In eam quippe inforum vexationes quotidianæ, exactiones urbanae devenerant; ut non modò securi degerent; sed & cum cæteris communi alium onere iniquè gravarentur, quibus non sacculus & pera, sed Eleemosynæ corrogata incertum essent stipendium: & à Schismaticis sacrorum Præsidibus, quo quacunque de causa ab iis pendenda

volare homines cœperunt. Suspecta confatio Chaymico denunciat, & admon Porta. Musti super Judæo consultus nocare periculo hanc famam, & hos concrespondit. Sententia sacrorum Præsid Sultanum refertur: Hic acciri denuò Heum jubet, & frustra frequentiam populique reparantem in stultas hominum perfusiones, ac potissimùm in avaritiam castro Petri, qui sibi tantummodò lucrum ex illa constantium frequentia quæsisisset, morte comminatum enunciat. Jamq; qui decreto madderet carnificem vocabat, cum pro iustore deprecatus Purpuratorum nonne hâc conditione temperari sententiam intravit; ut nisi Turca fieri mallet omninè rereretur. Post deliberationem brevem morti antefert Judæus, atque insignia Turcum capeffit. Ad hæc interroganti Sultanus quid de Messia Judæorum nunc censes annon Christus fuerit ille à Deo cælitus missus? omninò hunc fuisse, quem ventum præstolabantur affirmavit. Turbinat inceptus pileo, pretiosisque vestibus ab latratore donatus, ac dignitate præfecti regis, quem Turcæ Capigi-Bassam vocant assignat in dies singulos pensione ascriptiscentum, qui talerus unus cum dimidi

posteriorum relictus vixit: opportunè de-
condemnatus ad custodiam portæ, qui
rum Messiam, quem operiretur vanâ lu-
tione antea somniaverat.

1 favorem Christianæ fidei multa quoque
lentissimus Legatus suscepit apud Por-
xequenda, & multa perfecit. Pro sacris
colenda vinea Domini operariis, quos
tas J s s u sub Imperio Sultani, per Un-
m præsertim, Sclavoniam, ac Croatiam
plures continuò subministrat, diploma
issimum impetravit, quo libera eisdem
citroque commeandi facultas concessa:
ines præterea ab exactionibus Turcarum,
æsertim Ecclesiæ græcæ facti: reparan-
n, quin etiam tùm Ecclesiarum, tùm lo-
n, ubi antea degebant facultas condona-
itque ut liberum religionis exercitium
er omnes Turcicæ ditionis tractus pro-
rentur indultum est. In eam quippe inso-
um vexationes quotidianæ, exactiones-
arbaræ devenerant; ut non modò securi
n degerent; sed & cum cæteris communi
galium onere iniquè gravarentur, quibus
n non sacculus & pera, sed Eleemosynæ
m corrogatæ incertum essent stipendium:
er à Schismaticis sacrorum Præsidibus
buto quacunque de causâ ab iis, penden-

contingat in viis, ubi illi habitant, aliquod homicidium, aut effusio sanguinis, ne incarcerentur prætextu exigendi pretii sanguinis. Præterea ut prædicti Religiosi aliique Sacerdotes Latini, ab Episcopis Græcis, Servianis, & Bulgaris, non molestentur; imò verò ut in templis quæ ab antiquis in eorum remanent possessione, tam ipsi, quam eorum sequaces subditi suo attendentes servitio, liberè exerceant & sine molestia cultum divinum juxta ritum latinum sine eo, quod quisquam ex Græcis & Servianis se ingerat, eosturbet aut impediatur; nec ulla pecunia ab illis exigatur propter querelas contra eos factas. Ego in specimen meæ Imperialis gratiæ hoc meum Augustum *Berat*, diploma, concessi mandaviq; & mando, ut idem hoc meum mandatum in omnibus punctis superius specificatis observeretur, & executioni mandetur, nec imposteriorum permittatur quidquam fieri, & committi contra justitiam & ius præjudicium dicti mei augusti diplomatis. Sic norint, & fidem præstent nobili signo Imperiali. Scriptum sub finem mensis Gemaziulula. Anno millesimo septuagesimo sexto (apud Christianos sexcentesimo sexagesimo quinto supra millesimum) initio Decembris in imperiali Residencia Constantinopoli.

ſus, porrecto memoriali nobis ſupplicave-
 , ut meum Imperiale diploma, ac manda-
 ngratiosè concederem ad hoc, ut juxta con-
 tum capitulationem Imperialium anno mil-
 mo, quinquageſimo nono, nemo facessat
 oleſtiam Patribus de Societate Jeſu, aliisque
 igioſis latinis in meis regnis, ac dominiis, in
 ibus habitare illis liberum ſit: Ac prætere-
 ire, venire, terrâ marique poſſint, absque eo,
 od ullus eosdem, aut loca in quibus habi-
 it, turbet, aut inquietet; cùm autem ſuas do-
 os reparare voluerint, ne quisquam ſe inge-
 aut eos impediat; ut pariter in exercitiis
 rum rituum & cultûs divini more latino à
 glerbegis, *Præregibus*, à Begis, *Præſectis*, Judi-
 us, aliisque Magistratibus, & à quavis per-
 ienon moleſtentur, tam in itineribus, quàm
 propriis habitationibus & templis, quæ ab
 tiquo occupant, & poſſident. Quoniam ve-
 ex ſolis populi eleemoſynis victitant, ne exi-
 atur ab illis propter res eorû veſtigalia con-
 buciones, ut tributa, aut alia quævis jura &
 poſitiones, niſi propter merces, quas inferre
 ſſent ad negotiandum: cùm autem inter il-
 aliquis morietur, nullus ex ſiſco ſe ingerat
 us aut facultatibus demortui; nec aliquo
 riente exigatur ab illis quidquam ſub præ-
 tu juriſ ſandapilæ, ſeu feretri. Quod ſi forte
 con-

do satisfaceret, infantes Latinorum Mahometanis vānumdari passim eveniebat necessarium; quò fiebat etiam alterutrum evadere difficultimum; aut cum periculo vitæ tributum negare Sultano; aut cum animæ utrinque, forunarumque jacturâ fidelium curam isthic debere. Quo ipso argumento simul parvam communem hanc immunitatem Clero latino universo esse oportere; nec modò Societati libertati atque indemnitati, sed & Cleri, ac religiosorum ordinum quorumvis, qui Sultani Imperio subessent unâ consulendum esse: ut causa communis jure, ac patrocinio eodem pariter, & ubique ex legationis beneficio latetur Copia decreti ad verbum translata sequentibus describitur. Inscriptio Arabica crucem supplet, quam nos decretorum ac literarum fronti adscribimus. Dicitur autem hæc inscriptione. *Ipse est adjutor Deus.* Tūm nota imperialis vulgo Tugra locum tituli obtinet: *Mahomet Chan, Filius Ibrahim Chan semper victoriosis. Nobile, dignum, & excelsum signum regium, & inclysa, & gloriosa nota imperialis, qua auxilio Domini, & gratia clementissimi Dei, totum pervadis mundum, sic mandat.*

Cum Illustris inter Principes Christianos Gualterus de Leslie magnus Legatus ad felicem meam Portam ex parte Imperatoris Germaniæ

ffus, porrecto memoriali nobis supplicave-
 , ut meum Imperiale diploma, ac manda-
 ngratiosè concederem ad hoc, ut juxta con-
 atum capitulationem Imperialium anno mil-
 imo, quinquagesimo nono, nemo facessat
 olestiam Patribus de Societate J^e su, aliisque
 igitosis latinis in meis regnis, ac dominiis, in
 ibus habitare illis liberum sit: Ac præterea
 ire, venire, terrâ marique possint, absque eo,
 od ullus eosdem, aut loca in quibus habi-
 at, turbet, aut inquietet; cùm autem suas do-
 os reparare voluerint, ne quisquam se inge-
 i, aut eos impediatur; ut pariter in exercitiis
 orum rituum & cultûs divini more latino à
 glerbegis, *Præregibus*, à Begis, *Præfatis*, Judi-
 us, aliisque Magistratibus, & à quavis per-
 a non molestantur, tam in itineribus, quàm
 propriis habitationibus & templis, quæ ab
 tiquo occupant, & possident. Quoniam ve-
 ex solis populi eleemosynis victitant, ne exi-
 ntur ab illis propter res eorû vectigalia con-
 bucciones, ut tributa, aut alia quævis jura &
 positiones, nisi propter merces, quas inferre
 ssent ad negociandum: cùm autem inter il-
 aliquis morietur, nullus ex fisco se ingerat
 nis aut facultatibus demortui; nec aliquo
 oriente exigatur ab illis quidquam sub præ-
 tu juris sandapilæ, seu feretri. Quod si forte
 con-

minibus. At in urbibus à turri Moscheæ vocat
clamosi per diem ter omninò invitantur, sub
auroram, in meridie, & sub occasum solis, ad
divinum cultum, sive in templo à virili sexu,
sive in ædibus à fæmineo, qui Moscheis planè
exulat, sive ab utrisque domi suæ exequen-
dum.

Accidit semel, iterumque, ut orationis
meridianæ tempore Excellentissimus Legatus
Proto-Vezirium conveniret: Nihil tùm ille
sibi subtrahi de tempore precum passus hære-
bat immobilis in loco cæptæ Orationis, lega-
tione totâ præ foribus superstitionis exitum
coactâ præstolari. Nemo inter hæc colloqui,
nemo vagus discurrere oculis per obvios, ne-
mo signis aliud præferre mente, aliud actione
propositum loci, ac temporis competente.
Digna commendatione severitas, si causa, &
meritum præterea subesset.

Sub finem Novembris appulit Constanti-
nopolim Orator Gallicus *Devant la Haye*; is
qui paucis abhinc annis inconcussa & imper-
territa cum mente impactam à Purpuratorum
Præside alapam acceperat, cum parenti suo,
Oratori tunc Gallico, comes advenisset. Na-
vi advectus fuit instructissimâ tam domestico
quàm militari apparatu; sexaginta majoribus
æneis fistulis armatâ, & à nobilitate quæ Lega-
tum

omnibus illustri. Obstupescere me-
inc poterat curiosior quispiam, an po-
m Sultani, an miram solitudinem Eu-
rum Principum, qui tam studiosè, tam
rtis eodem tempore legationibus, tam
ntis, communem alias hostem; & Chri-
nomini infensum certatim adeò deme-
tegerint. Equidem paci publicæ inter Ro-
rum Imperatorem, ac Portam intererat,
m occurrere benevolentia, quando ab
proximè discesserant: sua tamen cæteris
ena quæsiuerint pro incognito manet.

extâ Decembris à Proto-Vezirio ad
um admissus *la Haye*. Cùm è Galata
erat mare trajiceret ter bellicis fist
ribus, & iis quæ navibus inerant maj
on salutatus fuit. Sexaginta equites, &
m de peditatu excensione factâ deduc
spitem ad Principem Purpuratorum
us acriter non multò post per occu
fuit de inæqualitate honoris, &
ac reliqui officii se inter. arguit O
Cæsareum admodum

em observatâ:
venire: nim
ores autho
ere distan
as irritas

minibus. At in urbibus à turri Moscheæ vclamosi per diem ter omninò invitantur, auroram, in meridie, & sub occasum solis divinum cultum, sive in templo à virili se sive in ædibus à fæmineo, qui Moscheis pl exulat, sive ab utrisque domi suæ exequ dam.

Accidit semel, iterumque, ut oratic meridianæ tempore Excellentissimus Lega Proto-Vezirium conveniret: Nihil tùm sibi subtrahi de tempore precum passus ha bat immobilis in loco cœptæ Orationis, le tione totâ præ foribus superstitionis exit coactâ præstolari. Nemo inter hæc colloq nemo vagus discurrere oculis per obvios, mo signis aliud præferre mente, aliud actio propositum loci, ac temporis competi Digna commendatione severitas, si causa, meritum præterea subesset.

Sub finem Novembris appulit Constan nopolim Orator Gallicus *Devant la Haye* qui paucis abhinc annis inconcussa & imp territâ cum mente impactam à Purpurator Præsîde alapam acceperat, cum parenti si Oratori tunc Gallico, comes advenisset. I vi advectus fuit instructissimâ tam domest quam militari apparatu; sexaginta majoril æneis fistulis armatâ, & à nobilitate quæ Le

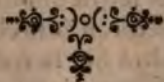
mitabatur illustri. Obstupescere me-
ne poterat curiosior quispiam, an po-
n Sultani, an miram solitudinem Eu-
rum Principum, qui tam studiosè, tam
tis eodem tempore legationibus, tam
tris, communem aliàs hostem, & Chri-
nomini infensum certatim adeò deme-
egerint. Equidem paci publicæ inter Ro-
um Imperatorem, ac Portam intererat,
n occurrere benevolentia, quando ab
proximè discesserant: sua tamen cæteri,
na quæsi verint pro incomperto manet.
ctâ Decembris à Proto- Vezirio ad al-
m admissus *la Haye*. Cùm è Galata quò-
rat mare trajiceret ter bellicis fistulis
bus, & iis quæ navibus inerant majori-
salutatus fuit. Sexaginta equites, & bis
n de peditatu excensione factâ deduxe-
pitem ad Principem Purpuratorum.
is acriter non multò post per occasio-
nit de inæqualitate honoris, & mune-
ac reliqui officii se inter, atque Orato-
æfareum admodum infra sui Principis
item observatâ: decuplò inferiora o-
bi evenire: nimiam hanc censeri inter
propiores autoritate, quàm Porta vi-
agnoscere distantiam. At ex postula-
tunc viribus irritas superbo supercilio

minibus. At in urbibus à turri Moscheæ vcl
clamosè per diem ter omninò invitantur, à
auroram, in meridie, & sub occasum solis,
divinum cultum, sive in templo à virili sex
sive in ædibus à fæmineo, qui Moscheis pla
exultat, sive ab utrisque domi suæ exequen
dam.

Accidit semel, iterumque, ut oratione
meridianæ tempore Excellentissimus Legat
Proto-Vezirium conveniret: Nihil tùm il
sibi subtrahi de tempore precum passus hæ
bat immobilis in loco cœptæ Orationis, leg
tione totà præ foribus superstitionis exitu
coactà præstolari. Nemo inter hæc colloqui
nemo vagus discurrere oculis per obvios, n
mo signis aliud præferre mente, aliud actio
propositum loci, ac temporis competens
Digna commendatione severitas, si causa,
meritum præterea subesset.

Sub finem Novembris appulit Constanti
nopolim Orator Gallicus *Devant la Haye*;
qui paucis abhinc annis inconcussa & impe
territa cum mente impactam à Purpuratorum
Præside alapam acceperat, cum parenti suo
Oratori tunc Gallico, comes advenisset. N
vi advectus fuit instructissimâ tam domesti
quàm militari apparatu; sexaginta majorib
æneis fistulis armatâ, & à nobilitate quæ Leg
tu

altero, atque altero die tùm ad Gubernatorem urbis, tùm ad Proto- Vezirium vale- facturus Orator Cæsareus assumpto nobiliore tùm comitatu, tùm apparatu prodiit. Legatus Regis Angliæ, cum officiosissimæ humanitatis significatione plenissima, castra propediem ab urbe moturis in patriam suæ benevolentiaæ charam memoriam copiosè reliquit. Nec minus Reipublicæ Ragusæ delegati post conjunctissimorum affectuum attestationes prosecuti sunt propediem profecturos. Jam enim sibi haud morandum longiùs Byzantii Cæsareus Orator censuerat : sed detinebatur adhuc ægritudine paucorum, quos inter decumbebat vir clarissimi nominis Joannes Fridericus Metzger de legatione universa, cui à secretis fuerat, meritissimus. Demùm & isto valetudinem curare suam tantisper jussu ; tumulatis quin etiam duobus, qui ipsis abiturientium postremis penè horis in Domino piè obierant, obvertere animum & frontem à solo bar-
baro in charam Austriam legatio cœpit.





PARS IV.

Orator Cæsareus Byzant discedit.

PUrpuratis tandem , atque ipso Su
bene reducibus precante valere iussi
gesimâ primâ Decembris pro depe
hactenus multiplici morte non paucis , l
plurium auctus comitatu, & quidem sele
nam captivorum trahens captivitatem,
religionem Catholicam applicitos per
complures, plenus gloriâ, & meritis, pe
vina sub auroram celebrata, & invocati
subsidia *Auxilium Christianorum* Excelle
mus Orator reflexo in Ungariam itinere
stantinopoli discessit. Confluxus populi,
plicata labara , ac creditum feliciter in son
tubas, ac tympana ; maximè verò Christ
rum , quos fortuna vel necessitas cogeba
sistere, inde aggratulationis & plausûs ;
mœstissimi luctûs fertilē omnino scenam
ruere, nempe valedicentium charissimis l
tibus fortè non ultrâ sibi in consolatione
videndis ; & à quibus tam infelicitè nunc
si impofterû elongarentur. Respectantib

te

terdum in procinctu itineris urbem regiam
subiit in mentem, non sine dolore prisca felicitas, & majestas Constantinopoleos. Hæc illa, aiebant, caput quondam Orientalis: soror & æmula Occidentalis Imperii: Asiæ vinculum atque Europæ: potentiâ armorum, victoriarum gloriâ, regum Majestate nulli veterum, nisi Romæ secunda. Hæc illa Christianæ quondam gloriæ theatrum; ex qua religiosissimi Cæsares, invictissimi Præsules, pars optima melioris mundi, sacrâ & profana politicâ pulcherrimo nexu consentientes, elidentesque superstitionem fide, barbariem moribus, incitiam eruditione ab orbe reliquo profluxerunt. Clavem orbis terrarum, regnorum centrum, mundi partium cor rectè dixeris: dignissimam quæ regale solium Imperantibus, validissimum præsidium Monarchiis, tutissimam sedem Religionibus, firmissimam arcem scientiis, patentissimum alveum legibus, Christiano denique nomini, gloriæque proferendæ opportunissimum terrâ, marique portum aliquando iterum aperiat. O quantum ab illa nunc decidit! Regalium substructionum pompa, templorum majestas, pyramidum superbia, artium dignitas, populorum gratia, Procerum integritas, Cæsarum laudes in mapalia & casâs, in delubra & lucos, in stupor

rem & inscitiam, in feram barbariem, in fustum & tyrannidem reciderunt. Illatus est legatione præsentitanti nocti Phosphorus: O! & dies olim accendatur eodem Phæbo; qui nunc auroram invexerat Romanorum Cæsare LEOPOLDO!

In alterum diem tantisper ad semilunam Piculi horarum ferè trium spatio ab urbe distatam hæzere oportuit, ut quidquid Byzantii adhæssisset cum mora poneretur. Tum emenso ponte *grandi* Selymbria in pervigilio Natalis Domini proficiscentes excepit. Urbs est in portu Euxini sita eminenti saxo insistens condita Romanorum ope, atque industriâ. Turres lassæ & mœnia mutantia vetustatem sæculorum plurium loquuntur. Natalitia divina pietate hospitem magis, quàm celebritate loci, ac temporum favore celebrata sunt, commodius tunc animo recreando concessâ facultate, cum sensibus ac corpori amœna subtraherentur. E Silebria in Chiorlich bidui, inde tridui itinere Charisteram, Borgas, & Babam tenuerunt. Anni intemperies, quod propius in Aquilonem ascendebant, cò severius afflante brumâ percellebat. Extremum regiones istæ tùm autumnum repræsentabant, assiduus imbris in torrentes, & cœnoscas paludes proficiscentium summo incommodo defluen-

fluentibus. Adhuc tamen in convexo terræ, atque eminentioribus clivis pascebantur pecora, & mittendæ sementi trahebatur sulcus. At hæc aëris tantilla benignitas nec plana viarum subeuntes, nec ultrâ Adrianopolim comitata fuit.

Hapſam, ſeu Capſam poſtremus dies anni obrulit. In hac Proto-Vezirius Solymanni de ſecto lapide Moſchéam mole per-amplam hebræo-turcicis ritibus promovendis condidit. Huic pari opere ſtructurâque ſcholas conjunxit; ſed in quibus præter focum & ſubſellia pro ſtudioſis modicè ſupra terram elevata viſu dignum nihil, Fontana perelegans ante fores templi multis locuples canalibus ſpectatur. redundat copioſo fluento per plumbeos aquæductus à fontibus derivato; ex aurichalcho epiſtomia parieti dexterrimè immiſſa obviorum beneficio, & purificationi apud gentem uſitatæ liberaliter ſerviunt. Additum pro viatoribus diverſorium pari munificentia, quâ magnificentiâ hoſpites proſequitur.

Adrianopolim Calendis Januarii, Anni ſexageſimi ſexti currentis æræ, redux Orator appulit: diſtat abhinc Byzantium non plus octo, & triginta milliaribus Germanicis. Patuit iſthic clima contendens de principatu inter conſigentes ultimam æſtatem, ac primam

hyemem; pluere, tonare, fulgurare, fulminare, permisceri elementa omnia visa sunt: attempestas horridior vicit, & deinceps dominatum gelu, sudo, udoque cælo interglaciem & confertas nives. Misera conditio eorum maxime fuisset, qui captivitate nuper exempti combatantur, quibus commodè investiendis vix reliqui sufficiebant, nisi iisdem chara libertas nunc etiam pro reliquo integumento servivisset. Novum annum sibi suisque inter divina solemniùs peracta, & susceptam Angelorum dapem comprecatus Orator, dies quinque reficiendis viribus, atque in reliquum viæ præparandis substitit: Idipsum Purpuratorum Princeps, & Commissarii, qui Legationem deducebant Turcæ suaserant: proinde quod superfluit otii, dabatur urbi inspiciendæ.

Adrianopolis Conditorem nacta est Hadrianum Imperatorem Romanum, à Julio quintum-decimum, quamvis ejusdem exordia alii ad fabulas Orestis fratricidæ referant. Urbs olim Thraciæ, nunc Romaniæ, à secunda Roma sic dictæ, à geographis censetur; Hebrò flumine alluitur; mœnia & turres non contemnendas quamvis vetustate ruinosiores in gyrum prætendit. Moschéam in centro completitur secto lapide eductam, & præaltis in coelum turribus insignem: cujus authorem fuisse eun-

nerunt, qui Capſanam condiderat Pro-
zirius Solymani, Undique plumbo
ur, ac totam latè regionem circumſpi-
ſumque latè ferraglium Sultani in po-
elegantifitum, cum pontibus circum-
ſtanda intuentibus exhibet. Superſti-
Mahometicæ in Moſchéa hac cœnobi-
cici per cantum deſerviunt. Fontana
templi dividit multiplici aquarum de-
nepropinans ab ampla, & eleganti con-
pioſum flumen, expeditiùs ſiti compe-
t, quam ſtultis eluentium peccata per-
ibus accomodum.

antis Caſtris continuis in Cupribaffam,
indi, Ictimam, Cajali, & Papiffi exa-
ecem & octo milliarium intervallo, Phi-
olis revifa: neq; inde niſi ſub quartam
am Januarii diſceſſum fuit. In Har-
Hann & Moſchéa aſſurgit, ſuperiùs enu-
s inferior, nec tamen aſpectu injunc-
i Pappas Cadi ab hospite ad cœnulam in-
inulitato ferculorum genere cultus eſt:
uit is menſæ quod exiſtimaverat pretio-
um, frixa aliquot in butyro ova, ſed
i, pepones à putredine per infuſum ſi-
o æſtate in brumam conditos; uvas iti-
lacie concretas; placentulam denique
andentes cineres ſemiaſſam decoquen-
dis,

bem itineris ducem cum tæda pinea, non
 nullosque alios, nec non bubalos aliquos
 dum subsisterent quietem capturi, torpore &
 somno sopitos in mortem non multò ante ob-
 riguisse. Hinc in Mussambassam, atque inde
 Nizzam digressi, illic in centro itineris, in di-
 stantia æquâ potentissimarum gentium, si à ca-
 pite suo numerentur, utrinque optimè meri-
 tum Joannem Fridericum Metzger legationi
 à secretis, terræ mandarunt. Maluerat æger
 deportari in patriam quam salvus convalesce-
 re inter extraneos. Optimè ad ineundam æ-
 ternitatem comparatus in dimidio viæ termi-
 num rebus humanis communem attingit. Ap-
 positus in Ragulæorum extra oppidum sepul-
 chreto patriam reperit extra solum natale.
 Alexinkam, & Rasnam; Para Kinum, & Jagod-
 nam; Vatticinam, & Hassambassa-palanckam
 mutatis stationibus permeantes, die alterâ
 duntaxat à Sophiâ quieti indultâ, desidera-
 tissimo Istro apud Ikarchich appropinqua-
 runt. Salvere ibi ab omnibus jussum est flu-
 men, quo secundo multorum illuc fausta præ-
 stolantium vota decurrebant, quoque adver-
 so sursum omnium desideria ad pristinas sedes
 anhelabant.

Belgradi appulsos amica proniùs aura, &
 generior conjunctiorum animorum Zephyrus
 affla-

flabat: Reduces illuc latis nutibus, & effuse
um humanitate gratulabundi indigenæ con-
sultarunt. Millia equitum non semel, Janiza-
ri biscentum cum frequentissimo populo ef-
fusi obviam occurrerunt. Urbem situ, ac op-
portunitate fluviorum inclytam arx superemi-
net; locata in centro duplici fossâ ambitur:
nuri Turcarum ignavia, & cæli injuriis rui-
nas passim, & vulnera exhibent, difflandi o-
mninò si minorem æneam fistulam applicueris
Aqua syphonibus in canales provocata dein-
de in urbem ad vitæ sustentationem, & dome-
sticos usus invehitur. Latera ab Occidente Sa-
vus fluvius protensus in paludem communit:
versus Aquilonem Danubius vastissimè diffu-
sus defendit, Dravo, Tibisco, & Savo amni-
bus maximis locupletior. Ad litus educit
ex aqua munimentum stat in oppugnationem
eorum, qui adverso conatu in civitatem pu-
gnarent. Cæterum fluminis amplitudo & fun-
dus triremibus quoque deportandis sufficit.

Mora octiduo isthîc tenuit, quam solatio
rei Christianæ experti sunt tùm animarum il-
lic Præsides, tùm captivi. Prioribus diploma
Sultani supra adductum per vicinas regiones
evulgandum exhibitum, & communicatum
fuit; posteriorum libertas quâ arte, quâ pre-
tîo, studiosè procurata. Viraginem tantum
non

non primitivæ Ecclesiæ ex illis demirati sunt omnes: Erat puella formæ minimè vulgaris annorum ferè septendecim: Hæc ad Selebicum Moraviæ cum sorore matrona nobili, & prolibus hujus binis capta, quarum adhuc lætenti immanis Tartarus cervicem ad subjugales rotas eluserat; postea in Turciam divendita Bassa cuiquam in servitutem cessit. Nihil deerat capte quod optaret præter Patriam; & modo religionem avitam, ut importunè rogabatur, desereret, etiam abundabat supra id, quod optare veller. Verùm ipsa præ fortunis omnibus salutem animæ potiore æstimans, & lachrymis, & voce, id unum reponcebat: Vitam, non fidem tollite: vivere vitæ Deo inimicæ indecorum mihi, & Christiano nomine indignum credo: reliquis quæ impune rapuistis, animam hanc quoque addite: petus in tela exsero, cervicem subdo acinaci, mortem inter beneficia primam numero: hanc, nisi religioni parcitis, unam à vobis desidero. Factum interea ut Bassa, herus captivæ, laqueo ex mandato Magni Vezirii aliâ de causâ tolleretur. Revixissetùm illa se suæ fidei, & quod ampliùs lætabatur, supervixisse periculo, ne, quemadmodum destinabatur ad Serraglium Sultani Byzantium auferretur, sensit. Omnino autem exempta luctu, quando mille
aureo-

ureorum hæreditatis paternæ redemptione actâ, exsoluta vinculis fuit: & pariter cum edemptâ in obsequium hujus alterâ, custru proprio per Oratorem designato in Austriam educta restituebatur consanguineis.

Duodecimâ Februarii pars potior curuum cum impedimentis alio à nupero itinere sauruno movit, pars reliqua die postero Samum trajecit. Quo emenso pons nongentis ugorum ordinibus protensus vix horæ spatio leccurrendus, nonnihil à Danubio recedentibus occurrit. Inde per Semlingam Columinza petebatur. Pagus hic sub terra totus laet: atque illum soli prostantes camini, devinibus salicis, aut ulmi-contexti, ac frumentorum circumjacentes acervi designant. Talas meritò dixeris, quibus cum melior undique per mundum pateat regio, has scrobes & intra, quas vel captivi detractarent, si possent, cœcè ignaviterque præeligunt.

In Mittrovich progressi latam planitiem offenderunt, quam montibus & arboribus expertem, quaquaversus tridui itinere non emeriatis. Castrum hoc munimento non eget: natura loci, quam Savus fluvius alternis vicibus, & paludes interfusæ stringunt, aliamæriorum ac vallorum propugnacione facile caret. Prodiere in occursum quinque signa

L

mili.

militaria, & tres equitum turinæ, subjur-
 totidem de peditatu, quos decem itiden-
 gna distinguebant. Viris respondebant
 ma, & cultus bellicus; qui quoddam promi-
 essent ætati permixti, fortitudinem que
 suam adscito instrumento armorum ob-
 quod casus obtulerat, & tibicinibus, tyr-
 nisque martiale idem, atque inconditum
 strepentibus attestabantur. Bini insequen-
 bus diebus superadditum itineri Tubornæ
 Volkavar, castrum clivo incumbens, ex
 majoribus machinis hospites salvere jussi.
 foribus seu Toparchæ, seu conditoris ge-
 litia visuntur cum inscriptione latina: *A*
egregii Domini Stephani Kessern de Gittbarts
Palatini in Regno Ungaria &c. Septimis ca-
 ab Alba Græca in Oflek, seu Esseck perven-
 fuit. Locus est fossa & muro exiguo cingi-
 Vicos omnes propter palustrem loci si-
 stratos habet truncatis arborum ramis.
 strum Dravo fluvio supra exiguum aggre-
 imminet: tres illic machinæ æneæ adst-
 quarum una portentosior in quatuor ori-
 extenditur: non fulcris rotarum, sed arb-
 bus truncatis omnes innituntur. Horol-
 um lignæ turriculæ inest horam monstri-
 sed minime cymbalo denuncians, defectu-
 tificis qui turbatum laborem emendet

o-Serinio allatum ferunt. Pons recens
 avo fluvio, & super adjacentes undique pa-
 es-incumbit, & ſesqui horæ ſpatio emetien-
 : confinia huic alterius rudera ſunt, quem
 nortalis memoriæ Nicolaus Comes Serii
 ſ flammis abſumpſit; tot generosæ Virtu-
 netatus ibidem monimenta, quot etiam
 n præuſti paſſim ſtipites ab incendio vali-
 imiſ; & pernicioſiſſimi nobis operiſ ſuper-
 at. Hic loci ſacer juxta, ac politicus Le-
 ionis comitatus univerſè, ſed ſuâ quiviſ vo-
 ione dignè exhilaratus fuit. Iſte literiſ ab
 ſtria, nunciisq; ut quiſque optaverat
 antiſſimiſ, ille inſuetâ hætenus, & minimè
 ectatâ Matronæ honeſtæ nonnulliſ oppi-
 niſ concomitatæ poſtulatione lætatur: Hæc
 m pro ſolatio animarum, & ſtudio religio-
 deſiderabat è ſacerdotib; unum, qui ſa-
 Miſſæ Sacrificio locum honoraret, & be-
 t avidam benediſtione hæc ſacrâ multitudi-
 n. Pio voto ſatiſfacturus Pater ſacram ædem
 quirit: Cùm à ductorib; præambuliſ per
 rum ambages ad domum ruſticam capacem
 n area adjacente numeroſi populi deduci-
 : Subeuntis illicò manum, & togam obviſ
 erenter exoſculantur; tùm arcam omnib;
 Sacrificium peragendum requiſitiſ inſtru-
 um monſtrant: altare ſedib; invicem ſuper

impositis exstruunt: candelas, & candelabra apparant: reliqua pro pauperum devotione munda, & convenientissima adornant. Tantis mox repente hominum concursus factus; ut cubile, & atrium multitudini capiendæ nequaquam sufficeret. Dum divina peragerentur suspiria & singultus, voces tunctionibus pectorum interruptæ, & non vulgaria sanctæ devotionis argumenta frequentabantur. Revixisse piæ animæ videbantur ad representationem Mysterii, quod olim fide perceptum, nunc desuetudine longissimâ iniqu; subtractum, gratissimè contemplantur. Poterat instruendum sacrarum alibi magnificentia ab hoc magis; corrigi raritas populorum ab hac frequentia; retinere ignem frigidus ad divina calor ab hoc æstu animorum; emendari incuria, si non omnino contemptus ab aviditate ista avitæ pietatis versùs cælestia. Sacerdotem cum socio, itidem sacris operato, ab honoratissimo cœtu ad comitatum remeantes tortulâ panis in signum gratitudinis oblatâ fideles optimi dimiserunt. Sacrificio exacto clanculùm, & per vices amantissima cœlo turba se loco subtraxerat: nihilominus pervigiles in omnia Turcas non latuit. Suspicio omnia tuta timentem facit. Requisitus itaque indigena Christianus, quid negotii ad populum Pappas

habuisset? Respondit hic candidè: familiares suos invisisse & contulisse cum iisdem de fidei divinæ mysteriis. Movit caput ad dicta quando aliud non potuit quæsitior impius; nec post hæc propè ædem transeuntes Patres de solario, cui insidebat alloqui, vel corripere est ausus.

Profecti ab Essek haud satis demirari poterant novi pontis architectonicam, ut subitanèam; ita singularem prorsus, & eximiam Soliditatis, & artificii nihil illuc desideres. Stipites quercini acerrimè compage invicem commissi opus immortale designant: nec difficile istud creditu; cum pontis à Comite Senio destructi, & proximè adjacentis reliquæ rui funditus, neque in subsidium novi operis fodi potuisse visi sint; adeo semel terræ inertæ sudes communem cum illa firmitatem induunt, & mortuæ arbores cum viventibus extant. Digredientibus à ponte, atque parancâ hujus fronti annexâ cum vallo vimineo, c fossâ exiguis, primùm Barnavar, deinde Mohacz in consuetos plausus se præsentarunt. Consalutatis in Mohacz, qui occurrerant de opulo, atque Ecclesiasticis Catholicis, quorum ibi jam frequentior numerus, sed tectus & metu Turcarum, ut passim in hisce regionibus usu venit; dum ex Christi, ac proximi caritate dissimulatis, ut commodiùs omnia

fiant omnibus, externis regularis, privata vitæ indiciis animarum salutis advigilant. In vinea Domini operarios exhilaratum exhibitum diploma Sultani, & immunitas illud major, à prioribus annis, expedire que facultas stabiliendæ divinæ legis con- Inde adusque Calendas Martias Budam accuere: interea in Patasek, Saxan, Paxt, duar & Erczin pervices commorati.

Reduces à tribus partibus Buda inter tormentorum applausus salutavit. Initium restrium fulminum ex vicino monte cecidit. Tùm Pesthana Civitas ex adverso sol re Danubii, ac denique ipsa Regia intro Duorum ferè millium equestres turmæ gratum submissæ, plures peditum; illæ lanceis rico cuspides singularum subvolante illabus ornatae; istæ prævio *Thu*, seu candidis restrium equorum ad oblongas perticas suffinter alia gentis labara deductæ, atque ut p mùm inermes. Amabilius fuit postero die spectus ab Austria Budam adventantium strissimorum Comitum, Jacobi de Leslie cellentissimi Oratoris ex fratre nepotis, Tr manstorffii, & Palfii, Colonelli Pomer, C storis bellici, aliorumq; ; qui honoris caus gatum reverituri, atque à limine in provin officiosè reducturi secundo flumine defl rant.

Quarto Nonas Martii cum Prorege Turcico habitum colloquium. Ad illud deductus Orator Cæsareus inter novos hospites, qui Viennâ advenerant, reliquumque comitatum reducem pompâ, & apparatu, qui Vezirto ipsi Sultani socero fuit admirationi.

Socerum Sultani diximus. Moris quippe est apud eam gentem ut Purpuratis de Repub. bene meritis in tesseram fidei præstitæ ac obsequiorum sororum aliqua Principis regnantis in conjugium donentur. Neque id eò differtur, dum illæ nobiles ætatem contingant quâ elocari ipsas conveniat. Etiam per infantiam, quartum, quintumve annum agentes distribuuntur. Quando igitur gratiam & sororem Beglerbego, aut Bassæ cuiuspiam præpotentiori concedere in mentem Sultano venit, tunc ab ipso, vel per Divanum *Hakischeriff*, seu beneplacitum expeditur; quo consignanda Princeps decernitur marito nominatim, atque cum exaggeratione meritorum, & favoris Imperatorii expresso. Huic exinde incumbit, ut honori, & alimentis, juxta dignitatem personæ quam duxit, huic eidem provideat. Proinde sumptum, atque apparatus in omne tempus competentes subministrare debet; tamen si sponsam, uxoremque nequidem oculis conspiciat unquam. Adhæc, si in usum quoque

tandem illa Matrimonii cedat, nulla pròmo-
vendæ potentiaæ spes à simili connubio, ne
quidem in filios ducitur. Nam ejusmodi tho-
ro progeniti metu seditionum lege publicâ in-
habiles fiunt ad omnes primi nominis dignita-
tes. Solum munus Kapigi-Baschiler, id est
vigiliarum ex parte Præfecti ad portam Sul-
tani quandoque talibus asservatur. Cæterum
in dies singulos pro sustentatione centum a-
spras consequuntur. Majore cautelâ provide-
tur ne filia Principis regnantis Purpurato cui-
piam in thori consortem cedat, atque ita à stir-
pe regia sceptrum fortè emoveatur in dissimi-
legenus à priori. Quò spectat & illud, quòd
Sultani ea demùm, ac sola conjunx dicatur,
atque pro Regina babeatur, quæ prolem ma-
sculam prima enitur. Ut radicitùs sequio-
rem sexum cum conjugibus à corona omninò
exclusos Ottomannicæ leges velle videri de-
beant. Itaque quam Sultan Ibrahim proge-
nitor regnantis Imperatoris ex Ortaha, Ghen-
herban dictam susceperat, jam antea quinto
matrimonio junctam, honore tamen Virginis
etiamnùm condecoratam Vezirius accepit,
Occiso quippe ad S. Gotthardum superiore
anno Ismaële Bassa, per Haki-Scheriff, hoc
est beneplacitum Imperatoris fratris, confi-
gnata fuit huic Giurgi Mehemet Vezirio Bu-
densi

denſi in ſponſam, & conjugem: neque eſt in cujuſquam voluntate contraire decreto: ſecus enim agere capitale cenſetur, reumque facit debitæ obedientiæ, & læſæ majeſtatis; atque huic culpæ pœna infallibilis conſiſcatio bonorum omnium, & reſtis mortis prodromus inevitabilis ſuccedit.

Cum Vezirio communicavit Orator Legationis expeditæ momenta ſingula, & pacta utrinque inter Cæſares firmata. Ad hæc tam ipſe, quàm per internuncios, atque inprimis gratiſſimum aliàs Proregi Simonem à Renningen negotia captivorum, & decreti Imperatorii de Eccleſiaſticorum immunitate, libertateque ſervanda executionem commendavit. Rectè à Tauruno advolaverat nunciuſ aſſerens in hoc poſtremum tanquam ſcopulum Calogetos proximè impegiſſe. Non enim Turcæ modo, ſed & iſti arrogatæ ſibi in latinos Sacerdotes autoritate pendendiſ tributis, exactionibusque ab ſe debitis iſtorum, ac reliquorum è Catholicis bona, fortunasque involabant, & quod inſolentiſſimum prorsus erat, ubi ſolvendo iſti non erant, præter utenſilia, ac ſupellectilem filios quoq; filiasq; inſelicibus eripiebant, dividendas Turcis, quò ſuæ tributorumq; obligationi ſatisfacerent. Rem indigniſſimam Sultanuſ rationis lumine, atque argumentis per-

motus per Cadi, seu judicem Byzantinum omitteri imposterum jussit, & juxta tenorem diplomatis supra adducti immunes Latinos à Græcorum æquè, ac Turcarum impiis hinc exactionibus fecit. Quæsierat nihilominus per eos ipsos dies, quo mandatum evulgabatur, nodum in scirpo astutia: corruptoque per tinnitum æris Judice Belgradensi in procinctu jam erat, ut pro Græcis ferretur sententia pristinam auctoritatem in latini nominis fideles retenturis, eò quòd nominatim oppida, & pagi in diplomate non recenserentur in quibus exemptio dicta procederet. Verùm non profuit vana ludificatio, Expeditus illic à Catholicis cursor Budam appulit, controversiam à Gubernatore Europæo, illic Vezirio, definiendam, firmandumque ejus comprobatione decretum captaturus. Opportunè auctoritas Oratoris, cui prima apud Sultanum ejusce causæ felix actio debebatur adfuit. Limitata minimè, sed ubivis locorum extensa Sultani voluntas contextu decreti statim patuit; atque à Vezirio perscriptum Belgradensium judici fuit: nō ferrum, vel funem præoptet è vestigio submittendum, ut servet ad amissum diplomatis sacratissimi indultum magno Legato Germanorum Imperatoris communicatum, & manu invicti per Orientem impe-

imperantis Sultani roboratum, sibi que nunc inspicendi gratiâ propositum. Extorsit sine mora timor obedientiam, quam mens, equidem recti conscia, sed tamen in contrarium à muneribus acta impetrare abs se vel non volebat, vel non poterat.

Captivos sexaginta, aliis Constantinopoli libertate donatis, adductisque addidit Vezirius, & Oratori Cæsareo pro totidem abhinc eliberatis consignavit. Fidelem operam Legatio uti Byzantii, ita demùm & Budæ navaverat eximendo vinculis Nicolao Nagy ad instantiam Illustrissimi Francisci Comitis Eszterhásii, nec non impetrandâ manu missione quorundam aliorum, ac præsertim Ungarorum præterea quinque, ac Germanorum nonnullis qui captivi tenebantur. Proponebatur Byzantii, ut quoniam non nisi lytro sex illi Ungari redimendi esse viderentur, minimè verò possent eam æris copiam (sex millia Imperialium petebantur) cogere inter extraneos; dimitteretur ex iis unus reliquis obsidum vice retentis, qui sibi fociisque inter Christianos de pretio tanto provideat: alioquin sine fructu, & peculio, ad mortem usque in carcere retinendos. At respondebat Præfectus Sultanz, sex illos, Budensis Vezirii conjugia marito quem antehac habuerat dono obvenisse: abundante eam divitiis; nullo pecuniario egere subsidio:

motu. *Quod* igitur ex usu sic vivendu
 mitti i *uram* coram pendant, aut ta
 plomat. *memoriantur.* Spem iniecit,
 Gracori *actum* agentibus, mentio
 exactioni *venit*; & credebatur pro st
 eos ipsos *actus* à nova nupta impetra
 nodum in *forte* horum captivorum
 tinnitum. *et* minus translationem et
 jam erat, ut *videntes*, quò expedi
 stinam auctor *Itaque* nunc sol
 retenturis, et *ut* mancipia
 pagi in diplom *lytro* eliber
 bus exemptio di *fic*, uti imp
 profuit vana luc *petim*, q
 Catholicis cursor *At*
 fiam à Gubernato *in*
 definiendam, firma
 tione decretum capu
 thoritas Oratoris, et
 ejusce causæ felix actio
 mitata minimè, sed ubi
 tani voluntas contextu
 atque à Vezirio perferri
 judici fuit: nō ferrum,
 vestigio submittendum
 diplomatis sacratissimi
 gato Germanorum
 nicatum, & manu

ac regali solio illustrem, multa passim
magnificentiae ab ipsis quoque parietibus
rueribus monumenta testantur. Matrem
nunc ejusdem desolationem, & rui-
esset, si superstes viveret Joannes Va-
quam cum vacuum à caelo Ludovico
ingressus ingemuit. Minus eam pro ce-
ritate, ac pulcherrima Urbium dilaudaret
Solymannus; si redux ab inferis per suo-
manitatem, etiam in saxa & parietes
etiam, atque ideo degenerem à maje-
rinspiceret. Urbis reliquias in-
sepulchrale marmor, rubrum, &

inscriptum Fr. Martino Stri-
scopo defuncto sub annum
ntesimum, octogesimum
uando ejectum civitate,
fortè steterat insitum,
fauces p
ia duo
am p
ten-
sex
nem
un dan
re sub-
silio

sidio: captivis igitur ex usu sic vivendum fore, ut aut lytrum coram pendant, aut tandem in vinculis emoriantur. Spem injecit, Constantinopoli actum agentibus, mentio facta Budensis Vezirii; & credebatur pro sua auctoritate maritus à nova nupta impetraturus aut gratuitam fortè horum captivorum libertatem, aut ad minus translationem eorundem in carceres Budenses, quò expeditius è vicinia juvari possent. Itaque nunc sollicitatus impensè Vezirius fuit, ut mancipia conjugis evocaret promptiori lytro eliberanda. Juris hoc maritalis omninò esse, uti imperet, consulatue conjugii, in iis præsertim, quæ in augmentum fortunarum cederent: At Vezirius spem quoque elusit: subridens enim perhumaniter subintulit; solum sibi nomen mariti apud Sultanam: imperium autem penes ipsam esse; cui obsecundare se quoque oporteat. Satis gratiæ, & honoris consecutum se, quòd Sultani, Imperatorisque sororem sibi datam in conjugem habeat, & pro magnificentia statûs eam alere possit ac debeat. Ita & Budæ pro captivis illis perdita opera fuit; nec mirum: dissimile namque erat ingenuum quidpiam animo servili persuadere.

Interea reliquis de comitatu per otium circumspicere regionem & Urbem licuit. Fuis-

Et hanc regali folio illustrem, multa passim
regiæ magnificentiæ ab ipsis quoque parietini-
s, ac ruderibus monumenta testantur. Ma-
gis autem nunc ejusdem desolationem, & rui-
nas defleret, si superstes viveret Joannes Va-
joda; quàm cum vacuum à cæso Ludovico
olim ingressus ingemuit. Minus eam pro ce-
leberissima, ac pulcherrima Urbium dilaudaret
nunc Solymanus; si redux ab inferis per suo-
rum immanitatem, etiam in saxa & parietes
deservientem, atque ideo degenerem à maje-
state pristina inspiceret. Urbis reliquias in-
gredientibus sepulchrale marmor, rubrum, &
elegans occurrit, inscriptum Fr. Martino Stri-
goniensi Archiepiscopo defuncto sub annum
millesimum, trecentesimum, octogesimum
tertium; nùm aliquando ejectum civitate,
nùm templo, quòd illic fortè steterat, insitum,
nemo divinaverit. Intra fauces portæ, quæ
Viennensis dicitur, immania duo tormenta æ-
nea trunco incubant. Ad forum parte utraq-
ue deducunt confertæ domus, ex ætate, quam
præferunt, ac proportionem elegantes quon-
dam: sed ruinosæ nunc, & lateribus, ac recto hi-
antes: pro vitreis ad inferendum domo lumen
repagulis charta sufficitur, atque in hujus sup-
plementum frequentius stramen venit. Urbi
mediæ S. Georgii sacra ædes in Moschéam
versa

versa insidet; ex parte in armamentariū tralata. Porticus ē lapide cultissimo Martyr præfert, sed capite ferociter diminutum: I Draconi subiecto stulta sævities pepercit; malis dicere, in vindictam immanitatis excitæ in effigiem Martyris profluisse istud caput noxium sceleratissimi iconoclastæ; istud ab eodem assumptum prius, ut licet magis irrationabili in sacram Iconem po baccharetur.

In arcem digressis utrinque ambitu gigantissimo complexa regia, & nitidissimi theatrum marmoris albicantibus venulis insitum, ac cōlumellis suffultum pater. Bases coronidem ornant leones efficti, tigridesque sed & arte, & numero ubique potiores costirpis *Corvina* gentilitia, ac Beatricis Napolitanæ monumenta. Conclave regium iamnū extat pari ingenio, & arte adortum, nisi quodd segmeata passim subtracta, que imminens sine tabulato impluvium, squentesque circum vastitates decorem perticiter superstitem retundant. Ab arce defusus in extimo muro arcuatus ad thermas gias, & submœnium hortum deducit. I pōgza, penuaria, ac vivaria; uti & reliqu conclavium ruinam penetrare non licuit: nil isthuc præter telas arancarum, & defori

tam exitio pulchritudinem, quod inspicere-
tur, superest. Regia pro divinis officiis ædi-
cula in fordini Mahometis antrum cecidit. Da-
nubium ea pars aulae, & urbem subiectam spe-
ctat. In atrio regiae concha aquaria incum-
bens candido marmori non tam illi insistit,
quam casum spectans inclinat. Circuitus seu
labium conchae per gyrum infusa Austriaca-
rum Provinciarum insignia repræsentat. Ra-
pta haud dubie aliquando hæc fuerit è subur-
bano quopiam non alieni nominis palatio:
nunc exilium suum inclinato vertice designat,
& exhaustis cum aqua lachrymis sortem, quam
vel sic deslere non potest, casu propinquo de-
flet. Extra arcem, atque ejus fossam amplissi-
ma area Septentrionem versùs procurrit.
Triginta ibi aliquot majores machinae bellicae
numerantur, omnes, si loqui possent, reddi se
Dominis, quibus inscriptae leguntur postula-
turae. Ad Meridiem carcer subterraneus visi-
tur, aptior immanibus belluis, quàm, quibus
interdum scatet, captivis fidelibus colligendis.
Cohortatione ad constantiam, Christianam-
que patientiam erecti infelices, & librali stipe
recreati sunt. Diutiùs impendendo solatio in-
sistentes hospites maturare, abrumpere, acce-
lerare reditum apparitores, qui aderant, jus-
sere: Ipsi captivi, ne productius colloquium

in verbera, & graviora vincula sibi redunderet, gressum promovêre, modò priùs benè precarentur, quâ venerant, rogaverunt.

Corvini quoque Bibliothecam invisere desiderantibus Prorex annuit. Hujus gloria in millibus voluminum & præstantissimorum Ecclesiæ Orientalis Authorum copiâ ac delictu, ab altero non dum elapso sæculò constabat. Certabat cum orbis Christiani, etiam Vaticanæ æmula, cæteris librariorum monumentis. Superi ! quantum à fama degener apparuit ! Vix quadringentos codices numerat : atque hos ipsos nullo ullius facultatis Academicæ profectui, aut admodùm exiguo, si compararentur, futuros : Hos eosdem tinea, ac pulveres exedunt, vastant mures, & arrodunt, & depascitur vecors incuria : nunquam videlicet apud Barbaros, & inter rudes pretium eruditioni fuit ; non secus ac Minervæ apud Anticyras.

Alia pronæ benevolentiae in Cæsareum Oratorem à Vezirio Budensi explicata signa non abierunt ab iis, quæ à Proto - Vezirio ac Purpuratis passim impensa alibi acceperat. Ex multis equestre certamen honori Excellentissimi Legati, quale Adrianopoli nuper representabatur, iterum Budæ spectatum fuit. Deonum redditis pro humanitate gratiis post tredecim

tredecim dies itineris suspensi quartâ decimâ mensis Martii inter adsonantes torâ leucâ tibus & tympana Turcarum, prævio ducentorum equitatu in Veruwar versâ legatio fuit, & postero die Strigonium assecuta. Begus loci nihil honorandis hospitibus passus deesse, ipse lorica insignis cum quingentis equitibus, & binis peditum turmis, à viribus usquequaque, & armis expeditissimis obviam processit. Tum ex castri propugnaculis ea amicitiae signa edita, quæ in complexu domesticarum ditionum abundè sufficerent.

Strigonium nonnisi Trojam exhibet, & Christianorum collapsa pergama. A quadragelimo tertio superioris sæculi, quo Solymannus locum ceperat, à busto respiravit nihil. Præsidium arci ab ædificiis, & munimentorum, quæ validissima Christiani collocaverant curâ nullum. Sedes Archiepiscopalis mapale nunc est, & à facerrimis exitio hominibus spectæum infame. Odeum S. Adalberti Mahometis cultui deservit; adhuc tamen unam de pariete jonem Annunciatæ Virginis Matris retinet illibatam à furore, qui reliqua omnia pessumdedit. Extimulavit impensius animi dolorem spectaculum triste; cum ab urbe non procul in loco pervio: & fossâ subjacente plus mille Christianorum capita in acervum

congesta prospicerentur tabo etiamnum nantia & ludibrium feris, avibusque à nu ad Barcan strage relicta. Quamvis nec corè etiam nunc haberent, si equidem igna obiissent. At infeliciter capti ignavâ inter carnificum manus, inermes, & inulrièrant. Accubabat intrâ tentorium bellimento confecti Præses, & è captivis hos, nunc illos in victimam deposcens. bat in sanguine innocentium, & pro libi que ingluvie in morem feræ belluæ satutem fastidio explebat. Arridere posthæhil isthic potuit: placuit tamen illud na prodigium ad radicem castrî ostensum; hyeme quamvis perfrigidâ, & glaciali horridâ aquam uberem, & ab illa tanqu vivario piscium vim, & delectum profur insuper & ranas alat, quæ hoc ipso tem vivacissimè coaxabant, ac posteræ diei nitatem secururam, ut vulgò placet, onbantur. Triduum Scrigonio datum fuit, decimâ nonâ in Nemeth, ac vigesimâ incum portum, limitemque legationis comrandæ perventum.

Nec defuit hoc quoque in portu distas, atque isto in limine offendiculum. B Legatus Turcicus, Viennâ redux privatis plus lucris, quàm studiis publicis inten

io quam pensionem etiamnum exigens,
 ieromii hærebat; non digressurus loco,
 postulati compos evaderet. Intensissi-
 m, si quod antea frigus jam appulso in
 pum cum Oratore Cæsareo ab octava
 itina in vesperum, atque etiam impran-
 criter exercebat. Quingenti qui dedu-
 nt Strigonio equites, ignari quo loco
 is hæreret attoniti, incertique circum-
 ebant omnia. Vasta planities non ligna
 cum, non in ventum ac gelu præsidia ul-
 nferebat. Sola corporum agitatio, &
 us jumentis, hominibusque pro perfugio
 t adversus immaniter desævientem bru-
 i. Procurrebant ultrò, citroque internun-
 ec proficiebant quidquam. Patuit tan-
 obex, & evulgatum palàm, non acquie-
 Ablegatum Turcicum, eò quod in pen-
 em consuetam aliqua deesse viderentur,
 niis & argento complenda; quæ aliis im-
 s in materia & rebus traditis suppleta ex-
 sciebantur. Indignatione cum meritis-
 acceptum est nuncium, præsertim ab Ex-
 ntissimo Oratore, qui totius, ac longis-
 tineris decursu ne quidem de simili causa
 ulum movisset, semperque amplius sui
 ris dignitati, ac gloriæ, uti & bono publi-
 quàm domestico lucro studuerat curam
 ndere.

Itaque quòd cum homine rustico se negotium habere, & actum agere cerneret; toto cum comitatu Budam regredi constituit: Jamque verso carpento, & profectionis signo edito relegerat viam, ignobilis & avari hominis temeritatem, redundantem in Portæ dedecus, Vezirio coram ipse expositurus.

Verùm major honoris publici cura, ac Sultani sui reverentia tenuit binos à Porta delegatos Legationis Cæsareæ comites, Ali-Bassam Quinque-Ecclesiensem, & Begum Strigoniensem. Urgentissimis precibus cœpto cursui remoram injecērunt: polliciti per internuncium connisuros sese, ut abitum Ablegatus quantocyùs acceleret: ni faciat suis ipsi manibus hominem Comaromio extracturos. Nec distulit ille revocantibus obsequi; atque sub vesperum navibus dono insuper oblatis defluxit: Neque tamen à prætoria priùs exscendit, quàm dispulsæ à vento aliquantum naves recolligerentur, ac præcederent, stulto metu veritus, ne in vindictam cunctationis & insolentiae factâ exscensione retinerentur, ipseque muneris fructu impofterum careret. Mox uterque Legatorum pari passu, & momentis ille navi, hic carpento exscendit: ac simul, observatis quæ nuper intervenerant cæremoniis, ad constitutas arbores commutatio facta est:

Cæsare ac **Sultano** utrinque amicabilius, quam utriusque **Legatis** nunc invicem respicientibus.

Dimisso **Comaromio**, quod consuetâ cum aggratulatione applaudebat, sera nox adventantes pago intulit, qui tributo **Turcico** obnoxius cum esset, forti manu equitum adagendas excubias evocatorum tutari debuit. Inde postero die sub meridiem **Jaurinum** charos hospites excepit. Omnium aggratulationum primas obtinuit **Archistrategus Cæsareæ militiæ** **Raimundus Comes de Montecucolli**, qui **Oratori Cæsareo**, **Affini suo**, longius à præsidio occurrerat, atque inter militares plausus **Ungariæ**, **Germanæque** virtutis undique, ac sæpius repetitos primùm ad ædem sacram **Collegii Societatis Jesu**, gratias pro emenso periculossimò itinere acturum, atque hinc in arcem ad festa ejus diei hilaria deduxit. Nec dimissa fuit die postero lætitia publica, & ad aras gratiarum actio repetita. Nam quòd **Jaurini** primùm à discessu templum **Catholicum** nacti nunc essent, in quo liberè ac splendidiùs curare divina possent, ibidem mane altero ad rubas, & tympana, & selectam musicam cum divino cultu, hymnum **Ambrosianum** decantari fecerunt.

Tertiis castris **Jaurino**, per **Ovarinum**, & **Pruck** ad **Laytam** in proximum

182 *Reditus Vienn. Pars IV.*

ad Viennam oppidum Swehet promotum iter est. Diem unam hic tenuit Orator, dum aptarentur universa, quæ subituris metropolim Austriæ Viennam, auspicatissimum legationis decursæ terminum decori, & commendationi singulorum futura existimabantur.

Sexto demùm Calendas Aprilis Urbem, Aulamque Cæsaream cum apparatu & pompa lectissima subiit Excellentissimus Legatus: ubi Augustissimam Majestatem reveritus, dimisso postea inter gratias obsequiosè actas comitatu, ad ædes proprias stipatus corona confertissimæ nobilitatis re-
vertit.

FINIS.







